

UNIVERZITA PALACKÉHO OLMOUC

Přírodovědecká fakulta

Katedra Geografie

Bc. Andrea VAŠKOVÁ

**Spolupráce municipalit a lázeňských subjektů na příkladu
Olomouckého a Královéhradeckého kraje.**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.

Olomouc 2020

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Andrea Vašková (R18815)
Studijní obor:	Regionální geografie
Název práce:	Spolupráce municipalit a lázeňských subjektů na příkladu Olomouckého a Královéhradeckého kraje.
Title of thesis:	Cooperation of municipalities and spa subjects on the example of the Olomouc and Hradec Králové regions.
Vedoucí práce:	doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.
Rozsah práce:	127 stran
Abstrakt:.	<p>Diplomová práce je tematicky zaměřena na problematiku lázeňství na území Olomouckého a Královéhradeckého kraje, podrobněji se pak zaměřuje na otázku spolupráce municipalit a lázeňských subjektů. Cílem práce byla analýza a zhodnocení současného stavu spolupráce mezi lázněmi a subjekty v území. Pozornost je soustředěna na místa se statutem lázní, lázeňská místa a vybrané historické lokality zaniklých lázní. Do analýz je zahrnuto šest lázeňských míst v rámci Olomouckého kraje a čtyři z Královéhradeckého kraje. Teoretická část se věnuje legislativě, územním plánům obcí a strategickým dokumentům na různých úrovních. Cílem praktické části je analýza vazeb lázeňských objektů k území obcí včetně jejich dopravní dostupnosti a občanské vybavenosti. Rovněž byla sledována majetková struktura pozemků, na nichž jsou dané lázně umístěny. Součástí je případová studie se zaměřením na historii, současnost a perspektivy rozvoje v lázeňském místě Skalka. V závěru práce je uvedena vlastní typologie forem spolupráce municipalit s lázeňskými subjekty, která vychází z vlastních analýz a šetření.</p>

Klíčová slova: lázeňství, lázeňská místa, přírodní léčivé zdroje, Olomoucký kraj, Královéhradecký kraj

Abstract: The master thesis is thematically focused on the spa industry in the Olomouc and Hradec Králové regions, then focuses on the issue of cooperation between municipalities and spa entities in more detail. The aim of the thesis was to analyze and evaluate the current state of cooperation between spa and municipalities in the area. Attention is paid to places with spa status, spa places and selected historical sites of extinct spa. Six spa within the Olomouc region and four from the Hradec Králové region are included in analysis. The theoretical part deals with legislation, municipal spatial plans and strategic documents at various levels. The aim of the practical part is the analysis of the links of spa facilities to the territory of municipalities, including their transport accessibility and civic amenities. Ownership rights of the lands on which the given spa are located were also monitored. It includes a case study focusing on the history, present and perspectives of development in the Skalka spa. At the end of the thesis, there is the typology of forms of cooperation between municipalities and spa entities, which is based on own analyses and surveys.

Keywords: Spa industry, spa places, natural healing resources, Olomouc region, Hradec Králové region

Prohlašuji, že zadanou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Ireny Smolové, Ph.D., a také, že jsem veškerou použitou literaturu a zdroje řádně uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Olomouci dne 13. 5. 2020

.....

Podpis

Na tomto místě bych ráda vyjádřila poděkování doc. RNDr. Ireně Smolové, Ph.D., za poskytnutí nejen cenných rad a připomínek, ale také za odborné vedení práce. Dále děkuji starostům obcí a vedení lázní za poskytnutí důležitých informací.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Andrea VAŠKOVÁ**
Osobní číslo: **R18815**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Spolupráce municipalit a lázeňských subjektů na příkladu Olomouckého a Královéhradeckého kraje**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je analýza a zhodnocení současné spolupráce municipalit a lázeňských subjektů v zájmovém území Olomouckého a Královéhradeckého kraje. Autorka se v práci zaměří na analýzu pozice lázní ve vztahu k municipalitám, na jejichž území se lázeňské subjekty nachází. Do analýzy budou zahrnuty lokality se statutem lázní a lázeňského místa, včetně těch, které statut měly v dřívějším období. Formou případových studií se autorka detailně zaměří na 3 - 4 lokality zájmového území, pro které zpracuje i návrhy na možnosti dalšího rozvoje spolupráce lokalit.

Rozsah grafických prací: grafy, mapy, fotodokumentace

Rozsah průvodní zprávy: 20 000 až 24 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2020**

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2018

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

BUDINSKÁ, J., ZERJATKE, P.: Kapitoly z dějin lázeňství. Teplice: Regionální muzeum v Teplicích, 2006. 164 s. Monografické studie RMT; sv. 39. ISBN 80-85321-43-2

BURACHOVIČ, S., WIESER, S.: Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. 456 s. ISBN 80-7277-048-9.

DATEL, J., HAUEROVÁ, J., NOVOTNÝ, J. eds.: Průzkum, využívání a ochrana podzemní vody: nové úkoly a výzvy: sborník příspěvků XIV. hydrogeologického kongresu. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014. 204, 8 s. ISBN 978-80-903635-4-0.

ELIAŠOVÁ, D.: Spa & wellness services: (details about the subject and its content). Ed. 1st. Brno: College of Business and Hotel Management, 2014. 81 s. ISBN 978-80-87300-54-1.

ENGELN, N., MARTINEK, K.: Lázně u Mariánské studně pod Zvičinou: historie a současnost. Hořice: Podkrkonoší žije, o.s., 2015, 215 stran. ISBN 978-80-260-7448-9.

HORÁK, V. et al.: Janské Lázně: procházka historií města pod Černou horou. 1. vyd. Janské Lázně: Město Janské Lázně, 2013. 247 s. ISBN 978-80-260-2324-1.

KRÁSNÝ, J. et al.: Podzemní vody České republiky: regionální hydrogeologie prostých a minerálních vod. Vyd. 1. Praha: Česká geologická služba, 2012. 1143 s. ISBN 978-80-7075-797-0.

STANĚK, J.: Lázeňský zákon: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 131 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-900-5.

Vodní zákon: s aktualizovaným podrobným komentářem po roce účinnosti nového občanského zákoníku.

Zprávy o hydrogeologických výzkumech.

Databáze geologických lokalit.

Mapy ze souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů (1 : 50 000). ČGÚ, Praha.

Obsah

Úvod	11
1. Cíle práce.....	12
2. Metodika zpracování	13
3. Rešerše odborné literatury.....	16
4. Platná legislativa	22
4.1 Ochrana přírodních zdrojů	22
4.1.1 Ochranné pásmo I. stupně	22
4.1.2 Ochranné pásmo II. stupně.....	23
4.1.3 Hranice ochranných pásem	23
4.2 Přírodní léčebné lázně a lázeňská místa – podmínky pro získání statutu	23
4.3 Požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní	25
4.4 Poplatky.....	26
5. Legislativa v zahraničí	28
5.1 Německo.....	28
5.2 Rakousko	30
6. Lázně a lázeňská místa v Olomouckém a Královéhradeckém kraji.....	32
6.1 Nejvýznamnější zaniklé lázně	34
6.1.1 Lázně Běloves	34
6.1.2 Lázně pod Zvičinou.....	37
6.1.3 Hospitál Kuks	39
7. Lázeňství v regionálních a lokálních strategických dokumentech.....	42
7.1 Obecný systém řízení cestovního ruchu a lázeňství.....	42
7.2 Lázně ve strategických a územně plánovacích dokumentech zájmového území.....	43
8. Vazba lázeňských objektů k území obcí	48
8.1 Vlastnická struktura pozemků v obcích se statutem lázní.....	59
9. Dopravní dostupnost lázní veřejnou dopravou.....	74
10. Nabídka služeb v obcích se statutem lázní	78
10.1 Vybavenost obcí	81
10.2 Aktivity v dostupné vzdálenosti	83
11. Ekonomický efekt lázní pro obce	86
11.1 Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt	86
12. Případové studie Lázně Skalka	92
12.1 Vývoj Lázní Skalka.....	92

12.2 Dopravní dostupnost lázeňského místa Skalka	100
12.3 Vybavenost obce Skalka	101
12.4 Ochranné pásmo Lázní Skalka	105
13. Typy spolupráce obcí a lázní.....	106
13.1 Obec jako majitel lázní.....	106
13.2 Obec, na jejímž území se nacházejí státní lázně	107
13.3 Malá obec, na jejímž území se nacházejí významné lázně	109
13.4 Velká obec, na jejímž území se nacházejí významné lázně	110
13.5 Obec a lázně jako nespolupracující subjekty	112
13.6 Lázeňské město vnímané jako málo spolupracující subjekt	112
13.7 Obec, na jejímž území se nacházejí zaniklé lázně.....	114
13.8 SWOT analýza	117
Závěr.....	118
Summary	120
Seznam použité literatury a internetových zdrojů.....	122

Úvod

Po celém světě se vyskytují přírodní léčivé zdroje, ale jejich využívání k léčebným účelům bylo započato v Evropě. Počátky lázeňství sahají do doby antického Řecka a v době Římské říše se budovaly lázně po celém jejím území. Využívání přírodních léčivých zdrojů ke koupelím či pitným kúrám hrály v lékařství značnou roli, jedná se o jeden z nejstarších způsobů terapie. Z tohoto důvodu okolo vývěrů minerálních a termálních vod vznikala léčivá místa, která se postupem času stávala společenskými centry.

Lázeňství na území dnešní České republiky má mnohasetletou tradici. Využívání léčebných pramenů se datuje do 15. století, kdy postupem času kolem vývěrů minerálních vod vznikala lázeňská města. Ty se často vyznačují výjimečným urbanistickým pojetím i lázeňskou architekturou. Lázeňská místa nemusela vždy disponovat léčivým přírodním zdrojem, někdy stačilo čisté přírodní klima. K největšímu rozmachu lázní došlo v období mezi 18. a 20. stoletím. Lázeňská místa se už nenavštěvují pouze z důvodu léčebného, ale také kulturního a společenského. Do lázní jezdila nejvybranější klientela. Docházelo ke stavbě prostorných lázeňských domů, kolonád a altánků nad pramenem. Spolu s 21. stoletím přichází nový životní styl obyvatel. Je kladen důraz na větší péči o vlastní zdraví, aktivní rekreaci a relaxaci. Tím je vytvářen nátlak na lázně, protože se musí přizpůsobovat současným požadavkům klientů. Nestačí nabídka dlouhodobých pobytů ke zlepšení zdravotního stavu, ale klienti často chtějí kvalitně trávit volný čas a vyžadují krátkodobé či víkendové pobyty.

Lázeňství je v České republice jedním z neefektivnějších odvětví cestovního ruchu, protože představují pro veřejné rozpočty obcí významný ekonomický přínos. Také se podílí na dlouhodobé zaměstnanosti v dané oblasti. Z tohoto důvodu je nutné podporovat rozvoj lázeňství v regionu a s tím souvisí také spolupráce obcí s lázeňskými subjekty. Měli by spolupracovat na společné propagaci a také nabídce služeb. Diplomová práce se primárně věnuje této problematice. Je zkoumána celková vazba lázeňských objektů k území obcí. K analýze bylo nezbytné prostudovat strategické plány na národní, regionální i lokální úrovni spolu s územními plány obcí zájmového území. Dále je popsána platná legislativa týkající se dané oblasti na území České republiky i dvou vybraných sousedních zemí.

Hlavní součástí práce je případové studie zabývající se historií, současností a možným potenciálem do budoucnosti v jednom vybraném lázeňském místě. Také jsou uvedeny různé typy spolupráce municipalit a lázeňských subjektů s konkrétními příklady.

1. Cíle práce

Cílem diplomové práce je provedení analýzy a zhodnocení současné spolupráce municipalit a lázeňských subjektů v zájmovém území Olomouckého a Královéhradeckého kraje. Práce je zaměřena na analýzu pozice lázní ve vztahu k municipalitám, na jejichž území se lázeňské subjekty nachází. Do analýzy budou zahrnuty lokality se statutem lázní a lázeňského místa, včetně těch, které statut měly v dřívějším období. Základem pro zpracování práce bude studium odborné literatury, legislativy, publikací týkající se dané lokality a v neposlední řadě vlastní výzkum.

Klíčovým krokem ke zpracování práce bude analýza strategických a územně plánovacích dokumentů na národní, regionální i lokální úrovni. Hlavním cílem bude zjištění, do jaké míry dokumenty pracují s pojmem lázně. Druhou stěžejní částí bude zhodnocení vazby lázeňských objektů k území obcí. Důraz bude kladen na ochranná pásma, která se v daném území nacházejí a také na vybavenost obcí a jejich dopravní dostupnost. Dílčím cílem bude zpracování případové studie zabývající se oblastí spolupráce a její potenciálem do budoucna. Také budou uvedeny typy spolupráce municipalit s lázeňskými subjekty na základě získaných informací od starostů vybraných obcí a vedení lázní.

2. Metodika zpracování

Při zpracování diplomové práce bylo využito různých metod, které se standardně využívají při realizaci geografických výzkumů. Práci je možno rozdělit na dvě dílčí části, a to teoretickou a praktickou. Obě části práce se mohou vzájemně prolínat a ke zpracování bylo využito různých zdrojů informací.

První část práce je zaměřena na rešerši odborné literatury a jiných zdrojů dat souvisejících s problematikou lázeňství. Rešerše zahrnuje také odbornou literaturu, která nemá vazbu pouze k zájmovému území, protože je nutno pochopit danou problematiku komplexně. Nezbytným krokem bylo studium nejen české, ale i zahraniční legislativy vztahující se k danému tématu.

K vypracování druhé části práce bylo využito především studia územně plánovací dokumentace a strategických dokumentů na různých úrovních. Celé je to doplněné o interview s představitelem lázní Skalka. Dále byly zjišťovány informace od starostů obcí a vedení lázní, které byly použity k návrhu typologie spolupráce municipalit a lázeňských subjektů. Je vymezeno sedm typů spoluprací na území ČR. Pro potřeby této diplomové práce je malou obcí považována obec do 4 tisíc obyvatel, což je většina lázeňských obcí zájmového území a naopak za velkou obec je považována ta, která má počet obyvatel nad 10 tisíc.

Nezbytnou součástí byla tvorba kartografických výstupů a také různé analýzy ze získaných statistických dat.

Územní plány a strategické dokumenty

Ústav územního rozvoje je organizační složkou státu zřízenou Ministerstvem pro místní rozvoj a byl založen v roce 1994. Mezi portály spravované Ústavem územního rozvoje patří Portál územního plánování. Cílem tohoto portálu je zpřístupnit veřejnosti, projektantům i pracovníkům státní správy a samosprávy na internetu relevantní informace z oblasti územního plánování, jako podklad pro efektivní práci a rozhodování. Záměrem bylo shromáždit informace z oblasti územního plánování poskytovaných státem do jednoho místa a zároveň zpřístupnit tyto informace široké i laické veřejnosti. Pro tuto práci bylo využito služeb tohoto portálu k získání územních plánů jednotlivých obcí, ve kterých se nachází lázeňské zařízení. Dále jsem si zde opatřila strategické a koncepční dokumenty jednotlivých resortů České republiky.

Sběr informací a interview

Sběr informací od starostů obcí a v některých případech také od vedení lázní probíhal elektronickou formou či telefonicky. Míra ochoty zodpovědět otázky týkající se daného tématu byla nízká. Ve většině případů měli zájem zodpovědět otázky spíše zástupci obcí, nikoliv vedení lázní. Nebyla vytvořena jednotná struktura otázek pro všechna lázeňská místa, protože zde bylo nutné otázky přizpůsobit dané lokalitě. Získané informace byly použity v kapitole Typy spolupráce obcí a lázní, která se snaží představit konkrétní příklady současného stavu spolupráce. V rámci případové studie byl proveden terénní průzkum a rozhovor s vedoucí lázní, která současně pracuje i na obecním úřadu. Z tohoto důvodu byly odpovědi na otázky komplexní, jak z pohledu obce tak lázeňského zařízení. Celému zpracování případové studie předcházelo nastudování územního plánu obce a jiných informací k dané problematice.

Kartografické výstupy

Všechny tematické mapy, které jsou v práci obsaženy, byly vytvořeny pomocí programu ArcMap 10.2.2. Základní data pro tvorbu map byla získána od společnosti ARCDATA PRAHA. Při tvorbě map, týkající se vlastnické struktury pozemků v okolí lázeňského zařízení, bylo využito informací z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Mapy zobrazující ochranná pásma lázní, byly vytvořeny na základě dat poskytnutých Ministerstvem zdravotnictví České republiky- oddělení Českého inspektorátu lázní a zřidel.

Zdroje dat:

K lázeňským místům a ochranným pásmům

Data ke zhodnocení vybraných lázeňských míst byla poskytnuta Českým inspektorátem lázní a zřidel pod záštitou Ministerstva zdravotnictví. Byly poskytnuty shapefilové vrstvy týkající se vnitřního a vnějšího území lázeňských míst Olomouckého a Královéhradeckého kraje spolu s vymezením ochranných pásem I. a II. stupně. Po nahrání do programu ArcMap byla umožněna analýza, kdy její hlavní výsledky jsou v této práci prezentovány tabulkou. K lázeňské lokalitě Jeseník a Lipová-lázně byly získány informace pouze k vymezení vnitřního a vnějšího lázeňského území, protože se jedná o klimatické lázně.

K analýze současného stavu lázeňských objektů a služeb v obci

Primárně byly využity informace na stránkách jednotlivých obcí a lázeňských subjektů. Byla snaha zjistit informace o lůžkové kapacitě a průměrného ročního počtu hostů vybraných lázeňských zařízení, ale z důvodu neochoty personálu poskytnout jakékoli informace k danému tématu, to nebylo umožněno. Lůžkové kapacity u některých zařízení lze získat z výročních zpráv nebo webových stránek konkrétních poskytovatelů ubytovacích služeb. Výroční zprávy jsou snadno dostupné široké veřejnosti na webovém portálu justice.cz ve Veřejném rejstříku a Sběrce listin.

Dále byly zjišťovány informace k ubytovací kapacitě v obci. Data byla získána z Českého statistického úřadu a internetového portálu Booking.com, protože tato webová stránka zahrnuje také možnosti soukromého ubytování. Bylo využito také webové služby Airbnb. Je nezbytné zmínit, že soukromé ubytování inzerované právě přes Airbnb je možné zarezervovat i přes službu Booking.com.

Dostupnost lázní veřejnou dopravou byla zjišťována přes webové stránky IDOS, které poskytují vyhledávání dopravního spojení. Byla zjišťována četnost spojů jak v pracovní dny, tak o svátcích. Spoje nejsou každý pracovní den v některých případech totožné, proto byl zvolen první pracovní den- pondělí. Spoje v období svátků byly četností stejné s výjimkou Nového roku, kdy četnost spojů byla nejnižší, proto nebyl v analýze použit.

Pro zhodnocení ekonomického efektu

Data ke zpracování ekonomického efektu jednotlivých obcí byla získána z webových stránek Ministerstva financí České republiky. Bylo využito MONITORU- specializovaného informačního portálu, který dané ministerstvo spravuje. Tento MONITOR poskytuje veřejnosti volný přístup k rozpočtu i účetním informacím ze všech úrovní státní správy a samosprávy. Informace pocházejí ze systému Státní pokladny a Centrálního systému účetních informací, které jsou aktualizovány čtvrtletně. Portál byl spuštěn v květnu 2013, ale až v prosinci 2013 byla na portálu zveřejněna analytická část, která poskytuje dynamickou analýzu dat.

3. Rešerše odborné literatury

Lázeňství nejen na území České republiky má dlouholetou tradici, proto je možné dohledat k této tématice spoustu literárních zdrojů. Knihy se často věnují historickému vývoji lázeňství na našem území, ale také k jednotlivým lázeňským místům. Je také mnoho publikací, které se soustředí obecně na minerální vody, prameny a jejich využití v lázeňství.

Základním zdrojem pro orientaci v oblasti lázeňství byla publikace *Encyklopedie lázní léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (Bucharovič, Wieser, 2001), která umožnila pohled na nejen existující, ale i dávno zaniklá místa s léčebnou tradicí. Jedná se o komplexní dokumentaci dějin českého, moravského a slezského lázeňství. Kniha *Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (Janoška, 2011) představuje české veřejnosti kompletní a aktuální přehled všech významných minerálních vod na území České republiky. Kniha v úvodu přináší obecné informace ke vzniku, výskytu a jímání minerálních vod a následně je uveden přehled lokalit, kde se tyto minerální vody vyskytují. U uvedených lokalit je možné zjistit původ, chemismus a lokalizaci daného pramene. Také je zahrnut obecný popis, ve kterém je například možné zjistit, zda je vyskytující voda vhodná ke konzumaci. Celou knihu doprovází různé informační boxy, které upozorňují na různé zajímavosti související s danou lokalitou. Byly také využity publikace obecného charakteru, například, *Kapitoly z dějin lázeňství* (Budinská, Zerjatke, 2006) která představuje průřez dějinami lázeňství v českých zemích a Evropě. Představuje hlavní aspekty využívání léčivých pramenů od starověku po současnost.

Nezbytným zdrojem informací byly legislativní dokumenty, které byly získány z webových stránek Ministerstva zdravotnictví České republiky. Základním právním ustanovením je *zákon č. 164/2001 Sb.*, o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) ze dne 13. dubna 2001. Účelem tohoto zákona je stanovení podmínek pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod určených zejména k dietetickým účelům, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Na úvod jsou vymezeny pojmy, které jsou často používány v souvislosti s touto problematikou. Dále jsou uvedeny podmínky pro využívání zdrojů, uživatele zdroje, povinnosti vlastníků nemovitostí a s tím spojeny poplatky za využívání zdroje přírodních minerálních vod, popřípadě náhrady újmy a pokuty. Zákon stanovuje ochranná pásma zdrojů, která jsou definována ve dvou stupních a zároveň se v nich omezují nebo zakazují vybrané činnosti poškozující stav zdroje. Součástí tohoto právního

předpisu je i vymezení pojmu přírodní léčebné lázně, které jsou určeny na základě výskytu přírodního léčivého zdroje nebo příznivých klimatických podmínek k léčení. Zákon upravující právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám je *zákon č. 254/2001 Sb.*, o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon). Primárním účelem zákona je ochrana povrchových a podzemních vod, stanovení podmínek pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování i zlepšení jakosti jak povrchových tak podzemních vod. Účelem zákona je také vytvoření podmínek pro snižování nepříznivých účinků povodí a sucha a zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Dalším dokumentem zabývajícím se podzemními vodami je *vyhláška č. 5/2011 Sb.*, o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zajišťování a hodnocení stavu podzemních vod. Je nutno podotknout, že problematika povrchových a podzemních vod je řešena legislativně také na úrovni Evropské unie ve Směrnici 2000/60/ES, kde je zdůrazněná nezbytnost provázanosti vodní politiky v rámci Společenství.

Problematika lázeňství je často analyzována v závěrečných a kvalifikačních pracích. Práce jsou v mnoha případech zamřeny na historický vývoj lázeňství v ČR i zahraničí, úlohu lázeňství v cestovním ruchu, ekonomickou a marketingovou analýzu, způsoby a možnosti léčby v daných zařízeních či wellness. Práce zaměřené na vazbu lázeňských subjektů s obcemi zcela chybí, proto je tato práce zaměřena na tuto oblast.

Jsou k dispozici také závěrečné práce, které jsou zaměřeny na právní úpravu týkající se lázeňství. Například v diplomové práci *Lázně v České republice- vybrané právní problémy (Samuelová, 2017)* jsou uvedeny z pohledu autorky nedostatky lázeňského zákona, ačkoli považuje právní úpravu jako celek za vyhovující. Je upozorněno na potřebu jasnějšího vymezení definovaných pojmů lázeňským zákonem, aby nedošlo k nejasnostem při výkladu zákona. Konkrétním příkladem je nevhodné definování pojmu jímací zařízení, kdy v zákoně je často zmiňováno, ale není zcela zřejmé, co se jímacím zařízením rozumí. Definování by mohlo mít pouze pozitivní dopad a přispět k lepší uchopitelnosti zákona. Dále autorka poukazuje na nedostatky týkající se ochranných pásem přírodních léčivých zdrojů a zdrojů minerálních vod. Za první nedostatek je považován nesoulad úpravy vodního a lázeňského zákona, přestože oba předpisy upravují z jistého hlediska obdobnou materii a i v důvodové zprávě k lázeňskému zákonu je možné nalézt odkaz právě na vodní zákon. Druhým důležitějším nedostatkem souvisejícím s ochrannými pásmy je vyznačování hranic podél přirozených hranic v terénu. Je zmíněno, že by toto ustanovení mělo být vypuštěno, protože se tyto hranice mohou v čase měnit. Další práce, ve které je použit podobný přístup se nazývá *Přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod v právní úpravě České republiky*

(Křestánová, 2013) a zabývá se analýzou právní úpravy. Z analýzy vyplynulo, že je žádoucí provést úpravu současného lázeňského zákona. Je nutné respektovat věcné změny, kterými prošla nejen státní správa, ale i jiné oblasti společenského života. V porovnání s předešlou diplomovou prací se zde zmiňují nedostatky v širším rozsahu. Mezi problém současné právní úpravy, využívání přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, se řadí rozmanitost forem právních aktů, kterými byly v minulosti stanoveny ochranná pásma i lázeňská místa. Obě práce se shodují v názoru, že je třeba jasně vymezit základní pojmy tak, aby bylo zabráněno nejasnostem při jeho výkladu. Stejně tak upozorňují na problém přirozeného vymezení hranic ochranných pásem. Jiné závěrečné práce z pohledu právního se zabývají často historickým vývojem legislativy týkající se lázeňství s podrobnějším popisem současné legislativy. Není však poukázáno na nedostatky, jako u prací zmíněných výše.

Významným zdrojem byly dokumenty vztahující se k zájmovému území. Informace byly čerpány především ze strategických dokumentů Olomouckého a Královéhradeckého kraje. Ve *Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020* není mnoho zmínek o lázeňství Naopak ve *Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje na období 2021 – 2027* je již zmíněno, že pro udržení konkurenceschopnosti kraje v oblasti cestovního ruchu je nutná podpora rozvoje lázeňství. *Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje na období 2015 – 2020* zmiňuje lázeňství v daleko širším rozsahu v porovnání se strategií Královéhradeckého kraje. Je zmíněno, že významným odvětvím cestovního ruchu je lázeňství, protože v mezikrajském srovnání se jedná o kraj, ve kterém je nejvíce lázeňských míst a druhý největší počet lázeňských zařízení. Cílem kraje je udržení lázeňské péče jako významné aktivity a zároveň chtějí stále podporovat rozvoj lázeňství. Byly prostudovány také strategické dokumenty na úrovni obcí, místních akčních skupin a plány rozvoje obcí. Spousta dokumentů nepracuje vůbec s možným potenciálem rozvoje území změřeným na lázeňství ani není často zmínka o pojmu spojeným s lázeňstvím. Dále byly využity územní plány obcí, ve kterých se lázeňské zařízení nachází. Je nutno podotknout, že ani územní plány se lázeňstvím moc nezabývají, zmínění je pouze na úrovni priorit obce. Bylo čerpáno také z výročních zpráv jednotlivých lázeňských zařízení.

Součástí rešerše literatury jsou i publikace vztahující se k ekonomii lázeňství či jeho managementu. V knize *Lázeňství: ekonomika a management* (Knopp et. al., 1999) se kromě vývoje lázeňství na území dnešní ČR a Evropy uvádí postavení lázeňství a lázeňských aktivit v ekonomice státu. Je zde zdůrazněna transformace vlastnických vztahů, která proběhla v roce 1992, a její dopad na lázeňská zařízení. Zmiňuje se i o obchodním postavení lázní

v lázeňském místě a v regionu. Je poznamenáno, že se toto postavení významně liší, protože lázně jsou v zemi asymetricky rozmístěny. Lázeňské zařízení, které je v příslušném regionu, se stává významným prvkem nejen z hlediska zdravotnického, ale především turistického i ekonomického. Lázeňské místo se stává často atraktivní oblastí pro širokou škálu podnikatelských aktivit, což ve výsledku má dopad na rozvoj území. Z tohoto důvodu by se neměla opomíjet logická a inteligentní propagace lázní. Propagace by měla být koordinována s vedením obce případně jinými významnými subjekty, tak aby lázeňské místo bylo návštěvníkům nevtíravě, ale důrazně prezentováno. Celkově kniha upozorňuje na důležitost spolupráce lázeňských zařízení spolu s významnými subjekty a obcemi, protože to může mít pouze pozitivní vliv na rozvoj cestovního ruchu. Touto problematikou se zabývá také publikace s názvem *Management, organizování a ekonomika lázeňství (Dědina, 2005)*. Zde autor poukazuje na to, že podpora rozvoje lázeňství je velmi důležitá z hlediska významu zdravotně-léčebného i ekonomického. Lázeňství má mnoho přínosů nejen pro veřejné zdraví, ale podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu, na příjmech státu a také lázeňských měst a obcí. Výrazně ovlivňuje investiční činnost a zaměstnanost což přispívá k rozvoji regionu. Kniha *Lázeňství: management a marketing (Jakubíková, 2019)* je strukturována do dvou hlavních částí. První část se zabývá historií českého lázeňství a je upozorněno také na evropské mocnosti. Není opomenuta ani oblast služeb, které jsou součástí pobytů v lázních. Druhá část knihy je věnována managementu a marketingu a jeho implementaci do praxe lázeňských organizací. Jsou zmiňovány nejen teoretické poznatky, ale mnoho příkladů, jakým způsobem je možné teorii uplatnit v praxi.

Stěžejním zdrojem pro zorientování se v problematice místních poplatků je odborná monografie *Místní poplatky v přímé vazbě na cestovní ruch, hotelnictví a lázeňství (Plzáková, 2018)*. Tato tuzemská publikace navrhuje vytvoření nového systému, který by byl vůči všem, kteří se do této problematiky zapojují transparentní a spravedlivý. Formuluje důvody pro novelu zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů, které vycházejí z analýzy současného stavu právní úpravy v ČR. Mezi důvody je řazena neaktuálnost znění některých paragrafů. Dalšími důvody jsou ekonomické, protože je omezení pro obce, které místní poplatek za lázeňský a rekreační pobyt mohou vybírat. Poslední důvod je administrativní. Publikace se zabývá také problematikou místních daní ve vybraných státech, kdy jsou uvedeny rozdíly oproti českému přístupu. Důležité je však podotknout, že k lednu roku 2020 se v přenesené podobě schválila novela zákona o místních poplatcích, která byla navrhována autory publikace a zpracována Ministerstvem pro místní rozvoj.

Pro získání obecného přehledu v dané problematice přispěly také zahraniční články. *A. van Tubergen a S. van der Linden* vydali v roce 2002 článek zabývající se stručnou historií lázeňské terapie. Článek představuje jednotlivá vývojová období lázeňství od Starověkého Řecka spolu s Římskou říší přes renesanci až po 20. století. Z článku vyplývá, že zájem o využívání přírodních léčivých zdrojů v medicíně se v průběhu několika staletí měnil. Docházelo k rozvoji, následnému úpadku a poté znovu k obnovení a zvýšení zájmu o tuto problematiku. V průběhu staletí se měnil i účel koupání, postupně směrem od místa pro lékařské ošetření k místu pro relaxaci a potěšení. Od 19. století byla snaha o podrobnější analýzy minerálních vod s cílem zlepšení jejich využití v medicíně. Je skutečností to, že v místech výskytu léčivých zdrojů dochází k celkovému rozvoji oblasti. Snahou je budovat lázeňská střediska, jejichž hlavním cílem je relaxovat, posilovat tělo a mysl a také zabránit rozvoji nemoci. Je uvedeno, že nejpůvabnější lázeňské zařízení v kontinentální Evropě bylo v německém městě Baden Baden. V současné době lázeňská místa nabízejí nejen služby k lékařskému ošetření, ale navíc se snaží uspokojit rostoucí počet turistů, kteří kombinují svoji dovolenou s investicí do pohody.

Publikace, zabývající se lázeňskou a wellness turistikou jako nejrychleji rostoucím segmentem trhu v cestovním ruchu, byl publikován autory *N. Trihas a A. Konstantarou* v roce 2016. Článek představuje výsledky strukturovaného dotazníku na vzorku 120 wellness turistů, v rostoucí wellness destinaci Elounda, během sezóny 2015. Elouda je nejluxusnější letovisko v Řecku na Krétě. Cílem studie bylo zkoumání a identifikace charakteristik, motivací a preferencí wellness turistů. Na základě výsledků bylo určeno očekávání turistů od lázeňského centra. Z průzkumu bylo zjištěno, že turisté stále více usilují o začlenění wellness do svých výletů a mají značné nároky na čistotu, kvalitu služeb, znalosti a zdvořilost personálu.

Problematikou, podnikání v podnicích lázeňské turistiky, spojenou s obchodním modelem vycházejícím z principů udržitelného rozvoje lázeňství se zabývá publikace *A Business Model in Spa Tourism Enterprises: Case study from Poland (Szromek, Naramski, 2019)*. Cílem článku je představení výsledků realizovaného výzkumu provedeného v polských lázeňských podnicích v roce 2018. Klíčovým zjišťovaným problémem bylo prozkoumání toho, do jaké míry jsou používány obchodní modely při řízení činností v oblasti lázeňského cestovního ruchu a analýza potřeb turistů a pacientů. Výzkum však ukázal, že se v Polsku velmi zřídka používají úspěšné obchodní modely. Na základě této studie byl vyvinut konkrétní obchodní model věnovaný lázeňským podnikům. Publikace se zabývá také fenoménem overturismu v lázních a naznačuje potřebu zavést obchodní modely v této

problematicke, aby se zabránilo nadměrnému tlaku na cestovní ruch a využívání přírodních zdrojů.

4. Platná legislativa

Mezi nejdůležitější dokument legislativy ČR zabývající se tematikou lázeňství je zákon č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon). Předmětem úpravy tento zákon stanoví podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod určených zejména k dietetickým účelům, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst (mzcr.cz, 2016).

Podstatným dokumentem je také vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 423/2001 Sb., kterou je stanoven způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčivých lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních), (mzcr.cz, 2010).

4.1 Ochrana přírodních zdrojů

Dle lázeňského zákona je ochrana přírodních zdrojů definována stanovením ochranných pásem vyhláškou. Zpravidla jsou stanovena ve dvou stupních. Pásma slouží k ochraně zdroje před činnostmi, které nepříznivě mohou ovlivnit chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti, jeho zdravotní nezávadnost, jakož i zásoby a vydatnost zdroje (mzcr.cz, 2016).

Ministerstvo zdravotnictví se stará o ochranu, využívání a další rozvoj zdrojů tak, aby byly zachovány do budoucnosti. Územně správní celky musí chránit své přírodní zdroje, léčebná místa a jejich vymezená ochranná pásma v souladu s vydanými statuty.

4.1.1 Ochranné pásmo I. stupně

Ochranné pásmo I. stupně se stanovuje pro území, které zahrnuje zpravidla okolí výstupu nejen přírodního léčivého zdroje minerální vody a plynu, ale také zdroje přírodní minerální vody. Území se vymezuje kruhem o poloměru 50 metrů od zdroje, pokud není nutno stanovit jinak na základě hydrogeologického šetření. V případě, že nastane situace stanovit ochranné pásmo I. stupně na základě hydrogeologického šetření, pak se zpravidla vymezuje pásmo fyzické ochrany zdroje o velikosti 10 x 10 metrů, ve kterém se mohou

provádět pouze činnosti spojené s využitím a ochranou zdroje. Pokud se ochranné pásmo nachází v historicky urbanizovaném území, tak dochází k odstranění možného zdroje znečištění. Ve vymezené oblasti 50 metrů od zdroje jsou zakázány všechny činnosti, které mohou negativně ovlivnit jeho vlastnosti a jeho zdravotní nezávadnost. Povoleny jsou pouze činnosti, které se vztahují k ochraně a využívání zdroje.

4.1.2 Ochranné pásmo II. stupně

Ochranné pásmo II. stupně se stanovuje k ochraně zřídelní struktury zdroje nebo infiltračního území zřídelní struktury zdroje. V případě přírodního léčivého zdroje peloidu se ochranné pásmo stanoví k ochraně hydraulických poměrů zdroje. Vymezuje se v základní mapě v měřítku 1 : 10 000 a zakreslí se do mapy o měřítku 1 : 50 000. Stejně jako u ochranného pásma I. stupně jsou zakázány činnosti, které mohou negativně ovlivnit vlastnosti i zdravotní nezávadnost zdroje.

4.1.3 Hranice ochranných pásem

Při stanovení hranic ochranného pásma je přihlíženo k hranicím jednotlivých parcel dle katastru nemovitostí, případně k přirozeným a umělým hranicím v terénu. Hranice ochranného pásma I. stupně se na komunikacích vedoucí ke zdroji označí tabulkami se státním znakem a vysvětlujícím nápisem. V případě že ministerstvo stanoví zákaz vstupu do této oblasti, tak je tabulka doplněna o tento nápis a může být rovněž stanoveno oplocení ochranného pásma. Hranice ochranného pásma II. stupně se označí jen v nezbytně nutných případech, například v místech křížení hranice ochranného pásma s komunikací, stanoví-li tak vyhláška Ministerstva zdravotnictví. Označení hranice ochranných pásem v terénu či oplocení je hrazeno uživatelem zdroje, v případě, že není určen uživatel zdroje, tak hradí náklady ministerstvo. Veškeré hranice ochranných pásem jsou vyznačeny v územně plánovací dokumentaci.

4.2 Přírodní léčebné lázně a lázeňská místa – podmínky pro získání statutu

Přírodní léčebné lázně jsou především zdravotnická, ale i jiná zařízení, která využívají přírodní léčebné zdroje v daném území nebo v jejich blízkosti. Může se také jednat o území, které má příznivé klimatické podmínky k léčení. Musí však splňovat podmínky stanovené vyhláškou ministerstva, které zahrnují požadavky od životního prostředí až po zdravotnický personál a vybavení. Poskytovatel lázeňské péče je však povinen každých 5 let předložit zprávu o stavu klimatických podmínek v místě přírodních léčebných lázní. V případě

přírodních léčebných lázní využívajících klimatické podmínky příznivé k léčení musí zpráva obsahovat i zhodnocení další využitelnosti těchto podmínek pro klimatickou lázeňskou léčbu.

Na území obce či více obcí, kde se nachází přírodní léčebné lázně, vláda stanoví nařízení na žádost Ministerstva zdravotnictví (návrh žádosti podává ministerstvu obec) lázeňské místo a přidělí mu lázeňský statut. Lázeňským statutem je místu dána zvláštní ochrana a je zde pravidly podmíněn rozvoj dané oblasti. Statutem je také dáno vymezení vnitřního a vnějšího území lázeňského místa, kdy vnitřní území zahrnuje oblast, kde jde soustředěno zařízení sloužící k lázeňskému provozu a vnější území zahrnuje zbývající část lázeňského místa.

Obce, na jejichž území bylo stanoveno lázeňské místo, jsou povinny dbát na dodržování opatření uložených v lázeňském místě lázeňským statutem, za tím účelem se zřizuje podle zvláštního právního předpisu lázeňská komise.

Je nutno uvést, že v České republice v současnosti platí statuty lázeňských míst vydávané v 50. – 80. letech 20. století. Spousta těchto předpisů platných z 50. a 60. let 20. století je dodnes používána, což neodpovídá aktuálním legislativním požadavkům ani potřebám současné doby. Na tento problém je názorně poukazováno v jedné z diplomových prací, kdy autorka uvádí, že na celém území České republiky je pouze jeden statut lázeňského místa vzniklý po roce 1989. Jedná se o stanovení lázeňského místa Karlovy Vary s účinností od ledna 2013 (původní statut byl z roku 1956). Ostatní statuty lázeňských míst jsou desítky let staré a neodpovídající dnešní situaci (Křest'ánová, 2013). Nyní však jsou už celkem 3 lázeňská místa, která získala novodobý statut, ale stále je to velmi málo. Mnoho lázeňských míst se proto opakovaně snažilo provést revizi starého statutu, ale v rámci legislativního procesu se to již nepodařilo prosadit. Na celém území České republiky můžeme najít pouze tři statuty lázeňského místa vzniklých po roce 1989. První novodobý statut se povedlo získat Karlovým Varům, kdy nový statut byl vydán nařízením vlády č. 321/2012 Sb. a nabyl účinnosti v lednu 2013. Nařízení vlády č. 86/2016 Sb. stanovuje statut lázeňského místa Ostrožská Nová Ves a nařízení vlády č. 137/2017 Sb. stanovuje statut lázeňského místa Lednice. V rámci zájmového území nemá ani jedno lázeňské místo přijatý nový statut lázeňského místa.

4.3 Požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní

V prostředí, které je využíváno k lázeňské léčbě musí respektovat bioklimatickou bonitu území. Dále musí být vymezena optimální velikost přírodních léčebných lázní v závislosti na charakteru terénu a kapacitě přírodního léčivého zdroje a musí se zvyšovat hodnota zeleně výběrem vhodných porostů v souladu s léčebnými požadavky. Zeleň musí být rozmanitá, ale je nutno vyloučit druhy, které vyvolávají alergické reakce. Celé prostředí musí být harmonicky spjato s okolní krajinou.

Zdravotnická zařízení, která sloužící k lázeňské péči musí být oddělena od ostatních částí obce, také od zdroje znečišťující ovzduší a vyvolávající hluk. Kvalita ovzduší v přírodních léčebných lázních je stanovena limity:

- střední hodnota prašného aerosolu nepřekračuje $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za 24 hod. a $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za 30 min. v případě, že jde o aerosol, který neobsahuje více než 20 % volného SiO_2 ,
- střední hodnota oxidu siřičitého nepřekračuje $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za 24 hod. a $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za 30 min.,
- střední hodnota oxidů dusíku NOX nepřekračuje $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za 24 hod., $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za 30 min. a $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za rok,
- v dlouhodobém průměru není v měsících říjen až březen v místě více než 50 dní s mlhou, v dubnu až září více než 15 dní s mlhou,
- průměrná délka slunečního svitu je nejméně 1500 hodin v roce, při orografickém zaclonění horizontu není menší než 1300 hodin v roce.

Léčebné lázně, které využívající klimatické podmínky příznivé k léčení, nesmí být ani dočasně znečišťovány výfukovými plyny, průmyslovými exhalacemi ani kouřem z místních topenišť. Klimatické lázně musí vykazovat tyto klimatické faktory:

- dráždivé faktory (horská poloha se sníženým barometrickým tlakem, bohaté oslunění místa, intenzivní sluneční záření, intenzivní provětrávání se značně velkou a silně kolísající zchlazovací veličinou), nebo
- šetřící faktory (přítomnost dostatečného počtu stinných míst, ochrana před silnými větry, avšak bez stagnace vzduchu, přiměřená zchlazovací veličina, relativní stabilita počasí, vzduch chudý na prašné příměsi a alergeny), nebo
- kombinace dráždivých a šetřících faktorů, řídký výskyt mlh, rozdělení srážek umožňující dostatečně dlouhý pobyt ve volné přírodě.

Při posuzování vhodnosti klimatických podmínek k léčení, je nutno přihlížet k typu onemocnění, geografickému prostředí a ročnímu období dle typu onemocnění, která mají být v léčebných lázních léčena.

4.4 Poplatky

Výši místních poplatků stanovuje zákon č. 565/1990 Sb., kdy novela zákona č. 278/2019 Sb. s platností od 1. 1. 2020 stanovuje sazbu poplatku z pobytu v maximální výši 21 Kč za osobu za každý započatý den pobytu, s výjimkou dne počátku pobytu. Novela nahrazuje nynější poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt a z ubytovací kapacity jedním poplatkem z pobytu, jemuž bude podléhat každý krátkodobý pobyt do 60 dnů bez ohledu na místo a účel pobytu. Rozšíří se tak okruh ubytovacích zařízení, kterých se má výběr místního poplatku týkat a o další prostory jako jsou například byty, chaty, chalupy a ateliéry. Nově bude moci vybírat poplatek jakákoliv obec bez ohledu na to, zda se jedná o místo soustředěného cestovního ruchu či lázeňské místo. Výši poplatku si stanoví každá obec samostatně dle potřeb a podmínek, ale nesmí přesáhnout maximální výši stanovenou zákonem. Od poplatku jsou osvobozeny osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby, mladší 18 let, hospitalizovaná na území obce ve zdravotnickém zařízení, vykonávající na území obce sezónní práci a osoby pobývající trvale v území (mfcr.cz, 2019).

Doposud byl vybírán lázeňský a rekreační poplatek, který byl vybírán v lázeňských místech soustředěného turistického ruchu za účelem rekreace nebo léčení od hostů. Maximální sazba činila 15 Kč za osobu na den. Dále se vybíral ubytovací poplatek, který hradil ubytovatel a jeho maximální výše byla 6 Kč za každé využití lůžko na den. Ve výsledku ubytovací poplatek uhradil host, protože si ji ubytovatel zaúčtoval v rámci úhrady za poskytnuté služby (Plzáková, 2018).

Za zmínku stojí nařízení vlády č. 150/2015 Sb., které ustanovuje jednotkovou výši poplatku za přírodní minerální vodu, která je odebírána. Jednotková výše poplatku za přírodní minerální vodu odebíranou ze zdroje přírodní minerální vody činí 6 Kč za 1 m³. Do roku 2015 byla výše poplatku 3 Kč za 1 m³, poté se poplatek zvýšil na 6 Kč za 1 m³. Na podzim roku 2019 byl Ministerstvem zdravotnictví předložen návrh č. 126/19 nařízení vlády o stanovení jednotkové výše poplatku za přírodní minerální vodu odebíranou ze zdroje přírodní minerální vody. Kdy cílem návrhu je stanovení ceny poplatku z původních 6 Kč na 9 Kč za 1 m³. Účelem této změny je zvýšit příjem státního rozpočtu z úhrad za užívání zdrojů přírodních minerálních vod, a tím zohlednit jejich specifické postavení a výjimečnou hodnotu (komora.cz, 2019).

Dne 13. 1. 2020 bylo přijato nařízení vlády č. 19/2020 Sb. o stanovení jednotkové výše poplatku za přírodní minerální vodu odebíranou ze zdroje přírodní minerální vody s účinností od 1. 7. 2020. Toto nařízení vlády dle zákona č. 164/2001 Sb., stanoví poplatek

za přírodní minerální vodu odebíranou ze zdroje přírodní minerální vody ve výši 12 Kč za 1 m³ a také zrušuje nařízení vlády č. 150/2015 Sb. (sbirka.cz, 2020).

5. Legislativa v zahraničí

Pro obecnější přehled je nutné porovnání českých legislativních ustanovení se zahraničními. Mezi evropské mocnosti v lázeňství se řadí Německo, Francie, Rakousko, Itálie, Švýcarsko a Maďarsko. Pro představu bude zmíněna legislativa ve dvou vybraných sousedních zemích - Německa a Rakouska. Německo bylo vybráno, protože je lázeňskou velmocí v Evropě a má neuvěřitelné množství přírodních léčivých zdrojů. Jedná se jak o léčivé prameny tak i příznivé horské a přímořské podnebí. Na špičku se řadí lázně Bad Füssing nacházející se v Bavorsku, které se mimo jiné objevují na seznamu top 10 evropských lázní. Je nutné však podotknout, že naše lázeňství je hodně blízké německému. Od německého se odlišujeme především vlastnickou strukturou, protože naše lázně prošly znárodněním a následnou privatizací. Rakousko patří také mezi evropské mocnosti, přestože nemá přímořské oblasti, ale za to má rozsáhlé území Alp. Mezi perly rakouského lázeňství patří nejstarší solné lázně na světě Bad Ischl ležící v Horních Rakousech a nedaleko Vídně sirié lázně Baden.

5.1 Německo

Pro své oficiální uznání musí lázeňská místa splňovat několik kritérií, které jsou upraveny zákonem o lázeňství z roku 1991. Všechny německé země mají vysokou úroveň zdravotní péče. V Německu se podmínky pro získání statutu lázeňského místa v jednotlivých spolkových zemích liší. O přidělení statutu rozhoduje Ministerstvo vnitra dané spolkové země. Pro představu budou porovnány podmínky ve spolkové zemi Bavorsko, kde se nacházejí největší lázně Německa, se spolkovou zemí Severní Porýní-Vestfálsko.

Podmínky pro získání statutu lázeňského místa

V Bavorsku, hlasuje Bavorský lázeňský výbor a udělení lázeňského statutu obci. Dále je žádost podána k okresnímu soudu a poté je předložena vládě Středních Franků a končí na Ministerstvu vnitra.

Obce nebo jejich části mohou získat statut lázeňského místa pouze, když plní podmínky pro: léčebné lázně, Kneippovy léčebné lázně či Kneippovo lázeňské místo, Schrothovy lázně či Schrothovo lázeňské místo, zdravotně klimatické lázně a středisko s léčivým pramenem, štolou nebo peloidy. Dále místo musí mít vhodné bioklimatické podmínky a samozřejmostí je výskyt přírodního léčivého zdroje, kdy léčivým zdrojem může být léčivé rašeliniště, pramen nebo klima. Musí být zajištěna odpovídající lékařská péče

i doprovodná péče. Dále je nutné, aby byly dodrženy právně předepsané hygienické podmínky týkající se vody, půdy a vzduchu. Zařízení musí zajistit širokou škálu restaurací a ubytovacích zařízení dále i zábavu, obsluhu a sportovní aktivity pro lázeňské hosty. V lázeňských lokalitách jsou prováděny pravidelné kontroly kvality ovzduší a klimatu (Bayerische Staatskanzlei, 1991).

Léčebné klimatické lázně, musí mít vědecky uznané klima vhodné pro terapeutické využití. Klimatické vlastnosti jsou průběžně monitorovány klimatickou stanicí nebo jsou v jiných případech prokázány rovnocennými výpočty reprezentativních modelů, jako jsou rastrová data (Bayerische Staatskanzlei, 1991).

V Severním Porýní-Vestfálsku je přidělen obci statut lázeňského místa, když splňuje podmínky pro jeden z následujících druhů: lázně minerální, termální, solné, peloidní nebo rašelinové, Kneippovy léčebné lázně, zdravotně klimatické léčebné místo, Kneippovo lázeňské místo, středisko s léčivými prameny, středisko s léčivou štolou, středisko s peloidní nebo rašelinovou léčbou nebo klimatické lázně. Statut lázeňského místa je vydán jedné nebo více částem obecního území a také může být udělen obci ve výjimečných případech, když budou jednotlivé podmínky v přiměřené vzdálenosti se sousední obcí splněny trvalými smluvními závazky. Při uznání lázeňského místa je nutno dodržovat cíle a požadavky územního plánování, obecně uznávané zásady lázeňství, životního prostředí a ochrany přírody (Geltende Gesetze und Verordnungen, 2007).

Léčebné klimatické lázně musí splňovat níže uvedená kritéria. Musí mít doklad o vědeckém hodnocení vztahující se na vhodnost klimatu pro terapeutické využití. Je nutné mít klimatickou stanicí pro neustálé sledování vlastností klimatu a rozsáhlé přírodní oblasti spolu se zelenými plochami se značnou klimatoterapeutickou sítí stezek pro léčbu v terénu. Ve středisku musí být alespoň jeden lékař se zkušenostmi v oblasti lékařské klimatologie, který je schválen zákonným zdravotním lékařem (Geltende Gesetze und Verordnungen, 2007).

Lázeňský poplatek

V Německu je vybírán poplatek za lázeňský pobyt, tzv. pobytová taxa. Tento poplatek vybírají lázně a další turistické obce na pokrytí svých nákladů na výrobu a údržbu zařízení poskytovaných pro lázeňské a rekreační účely. Získané finanční prostředky slouží k celkové modernizaci daného regionu budováním například cyklistických a turistických tras a navíc mohou hosté zdarma využívat veřejnou dopravu v regionu. V některých obcích mohou návštěvníci využít volný vstup na kulturní akce. Poplatek se v Německu liší dle spolkové

země a také konkrétním místem a sezóností. Každá obec může výši poplatku stanovit individuálně. Průměrná pobytová taxa se pohybuje mezi 2-3 eury za osobu na noc. V některých případech může poplatek šplhat až k 4 eurům. Výše poplatku je také ovlivněna věkem a zdravotním stavem. Oproti České republice zdravotně postižené osoby musí zaplatit ve většině případů polovinu běžné ceny. V některých obcích dostávají slevu z ceny osoby příbuzné místních obyvatel. Osvobození od poplatku jsou místní osoby a také pracující osoby v dané oblasti (Kommunalabgabensetz, 2017).

5.2 Rakousko

V oblasti lázeňství je nejvyšším zákonem Spolkový zákon o přírodních léčivých zdrojích a lázeňských místech. V Rakousku zdravotní střediska vyžadují uznání státní vlády. Státní vláda předepisuje podmínky a požadavky nezbytné v souladu se znalostmi lékařské vědy, zejména hygieny. Jsou určeny požadavky na jednotlivé lázně i jejich název. Uznání lázeňského statutu musí být zveřejněno v úředním věstníku a státním zákoníku dané spolkové země. Zákony jednotlivých spolkových zemí o přírodních léčivých zdrojích a léčebných lázních se příliš neliší. Vždy v procesu schvalování je nutné získat stanovisko od guvernéra státu (Rechtsinformationssystem des Bundes, 2020).

Podmínky pro získání statutu lázeňského místa

Například ve spolkové zemi Štýrsko musí být uznání zveřejněno v úředním věstníku Grazer Zeitung. Žádost o uznání lázeňského místa podává obec nebo obce, jejichž lázeňské území se má rozšířit. Guvernér státu vydá stanovisko a vyjádří se k žádosti z hlediska hygienického dozoru. Lázeňské místo je uznáno, pokud je dostatečný přísun pitné vody, opatření proti znečištění kouřem, prachem a hlukem se zvláštním ohledem na vývoj průmyslových výfukových plynů a průmyslového prachu. Dále by měla být opatření, která zabraňují ohrožení a obtěžování lázeňských hostů dopravou a místo by mělo disponovat alespoň jednou přístupnou promenádou a parkovací plochou. Samozřejmostí je vyškolený personál k ošetřování, dozoru i léčbě (Rechtsinformationssystem des Bundes, 2020).

Mezi léčivé zdroje se neřadí pouze léčivé prameny a peloidy, ale také léčivé faktory jako je klima a nadmořská výška s vykazujícími léčivými účinky. V Rakousku existuje tzv. alpský wellness, který představuje specifický přístup. Je založen na čerpání pozitivních účinků z nadmořské výšky, vysokohorského podnebí, místních bylin a přírodních materiálů, z nichž jsou postaveny stavby.

Léčebné klimatické lázně musí mít vědecky uznávaný léčivý účinek klimatických faktorů a stacionární meteorologickou pozorovací stanicí. Žadatel o statut klimatických lázní musí předložit důkazy v znaleckém posudku Ústředního ústavu pro meteorologii a geodynamiku ve Vídni a nesmí být starší než 1 rok. Klimatická stanice musí být vybavena záznamovým zařízením pro zjištění teploty, tlaku, vlhkosti vzduchu, větru, srážek a intenzity slunečního záření, zejména ultrafialového záření. Obsah prachu a znečištění ovzduší se musí kontrolovat pomocí řady měření, která se opakují nejméně každých 5 let. Klimatická zdravotní střediska mají přírodní, místní, vědecky uznávané a ověřené zkušenosti a terapeuticky aplikovatelné klimatické faktory. Musí se vyskytovat dostatek zeleně a turistických stezek. Oblast, kde se vyskytuje lázeňské zařízení, musí disponovat zdravým místním klimatem, příznivým trváním slunečního svitu a intenzitou záření, relativní stabilitou počasí pro častý pohyb venku a vzduchem bez kouře a prachu (Rechtsinformationssystem des Bundes, 2020).

Lázeňský poplatek

Problematika místního zdanění v Rakousku spadá do kompetence jednotlivých zemských vlád, které ho upravují svými zákony. Pobytové taxy často říká turistická či místní daň. Tento poplatek se vybírá v lázeňských zařízeních a rekreačních střediscích. Stejně jako v Německu, jsou tyto finanční prostředky použity k údržbě a modernizaci regionu. Příjem z turistické daně se používá pro zpevnění stezek, zkvalitnění turistické infrastruktury, poskytování veřejných toalet a plážových sprch. V některých obcích zahrnuje tato daň také volný vstup na různé akce a výstavy ve středisku a dokonce je zahrnuto bezplatné používání veřejné dopravy. Stejně jako v Německu i České republice si může každá obec individuálně určit výši poplatku. Výše poplatku se liší podle regionu a také podle ročního období. Také je výše sazby ovlivněna existencí sdružení cestovního ruchu v obci, atraktivností obce, umístěním ubytovacích zařízení a sezónností. Sdružení cestovního ruchu stanoví potenciál cestovního ruchu obce do kategorií A – C a dle kategorie je určena maximální možná výše místní daně. Průměrně se částka pohybuje kolem 2 eur za osobu noc. Například v Tyrolsku se v zimním období platí až 3 eura, ve spolkové zemi Burgenland je cena kolem 1,5 eura, anebo ve Vídni se používá způsob výpočtu na základě vyměřovacího základu 3,2 % na osobu a ubytování. Osvobození od poplatku jsou osoby trvale žijící v regionu, příbuzní majitelů rekreačního bytu, pacienti v nemocnicích a děti většinou do 14, 16 či 18 let (Rechtsinformationssystem des Bundes, 2020).

6. Lázně a lázeňská místa v Olomouckém a Královéhradeckém kraji

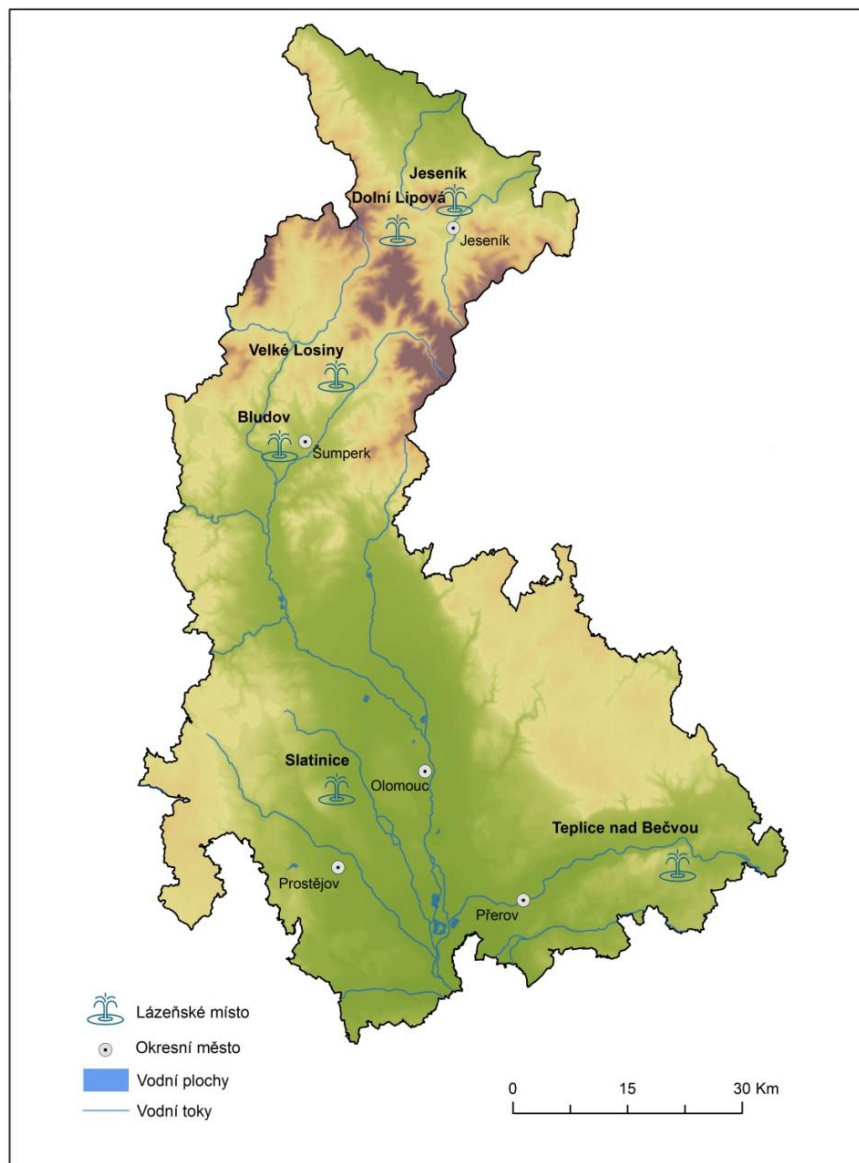
Zájmovým územím diplomové práce je Královéhradecký a Olomoucký kraj. Výběr krajů má jednoduché opodstatnění, Olomoucký kraj byl vybrán, protože v něm bydlím a nachází se zde několik lázeňských míst. Jejich počet pro zpracování práce není dostačující, proto byl vybrán i druhý kraj. Královéhradecký kraj byl zvolen jednak proto, že společně vytváří Euroregion Glacenzis (společně s dalšími kraji a subjekty), kraje vzájemně pokrývají území na česko-polském pomezí v obdobné geografické poloze, a také z důvodu pestrosti typů lázní jak aktuálně činných, tak v minulosti zaniklých. Příkladem mohou být Lázně Běloves, které se nacházejí v místní části města Náchod. Příkladem dříve zaniklých lázní bychom mohli najít v Olomouckém kraji. Jednalo se o Lázně Dolní Lipová, kdy jejich činnost byla ukončena po 184 letech v roce 2013 kvůli špatné ekonomické situaci. Situace se vyřešila s příchodem investora, který měl snahu lázně obnovit. Obnovené lázně jsou v provozu od roku 2017 s novým vlastníkem Schrothovy léčebné lázně s.r.o.

Tabulka 1 Přehled fungujících lázeňských míst Olomouckého a Královéhradeckého kraje v roce 2020

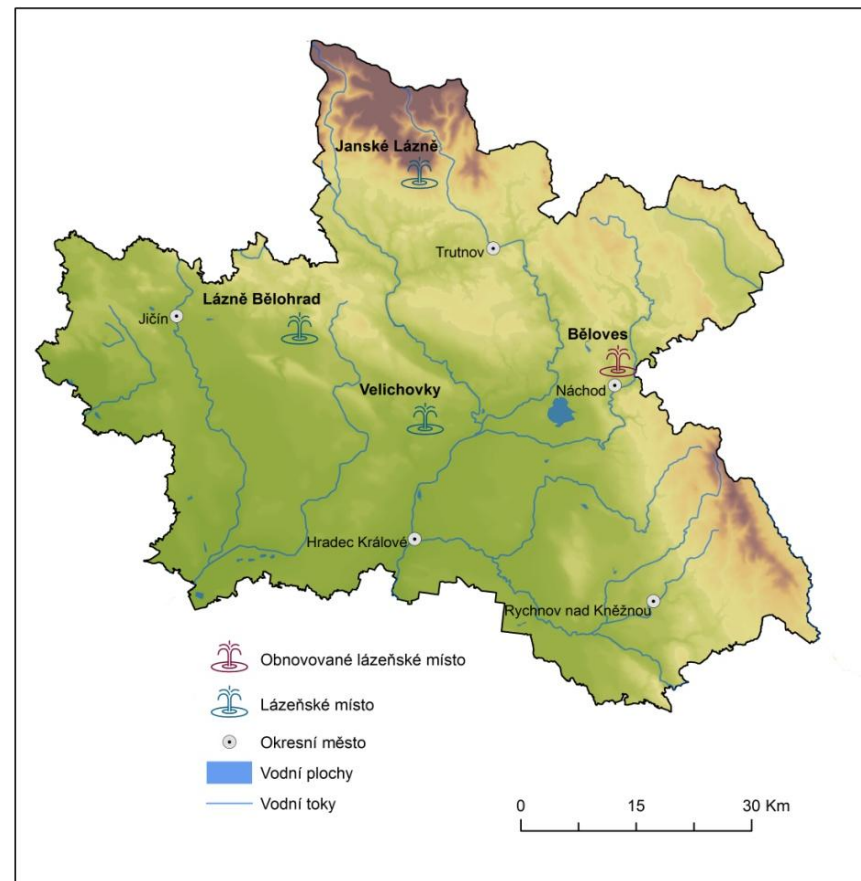
Lázně	Kraj	ORP	Obec	Rok získání statutu lázeňského místa
Teplíce nad Bečvou	Olomoucký kraj	Hranice	Teplíce nad Bečvou	1987
Slatinice		Olomouc	Slatinice	1974
Bludov		Šumperk	Bludov	1974
Velké Losiny		Šumperk	Velké Losiny	1973
Jeseník		Jeseník	Jeseník	1987
Dolní Lipová		Jeseník	Lipová-lázně	1973
Janské Lázně	Královéhradecký kraj	Trutnov	Janské lázně	1959
Lázně Bělohrad		Jičín	Lázně Bělohrad	1963
Velichovky		Jaroměř	Velichovky	1962
Běloves*		Náchod	Náchod	1978

*Lázně Běloves zanikly v druhé polovině 90. let 20. století, dnes snaha o první kroky směrem k obnově

Zdroje dat: mzcrcz, 2020; vlastní zpracování

Obrázek 1 Lokalizace lázeňských míst v Olomouckém kraji
 Zdroje dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; mzcrcz, 2020

Obrázek 2 Lokalizace lázeňských míst v Královéhradeckém kraji
 Zdroje dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; mzcrcz, 2020

6.1 Nejvýznamnější zaniklé lázně

Jak je již známo, tradice lázeňství má dlouhou historii. Účel lázní byl v dřívější době samozřejmě léčebný, ale také to bylo místo k setkávání a hluboké relaxaci. Na dnešním území České republiky se nacházelo spousta lázeňských zařízení, které disponovali léčebným minerálním pramenem nebo příznivými klimatickými podmínkami. Spousta jich je stále v provozu a u některých se tradice drží i přes sto let.

Druhou skupinou jsou lázně, které zanikly, a dnes se jim nevěnuje příliš pozornosti. Příkladem takových lázní v Olomouckém kraji mohou být Lázně v Kralicích, nedaleko okresního města Prostějov. Roku 1825 zde vznikly v domě č. 89 lázně, díky prameni, který vyvěral sirsatoželezitou vodu s léčivými účinky. Voda byla motorově pumpována do nádržky, kde se ohřívala a následně se napouštěla do kamenných van. Voda měla být prospěšná při léčení zažívacího ústrojí, kožních a očních nemocí, dále především proti revmatismu, artritidě, pakostnici a dně. Sezóna probíhala od května do září. Lázně změnily mnohokrát majitele a v roce 1961 se lázně staly státním majetkem, kdy lázně fungovaly jako očištné. V té době byly v provozu pouze během letního období v sobotu večer. Vyžadovalo to vysoké provozní náklady, což zapříčinilo ukončení činnosti k roku 1973. Studna byla zasypána, vany a kotel na ohřev vody se zlikvidovali. V roce 2017 došlo k demolici budovy a místo čeká na novou výstavbu (Dokoupilová, 2017). Třetí skupina zahrnuje lázně, které zanikly, ale dnes je snaha o jejich obnovu.

6.1.1 Lázně Běloves

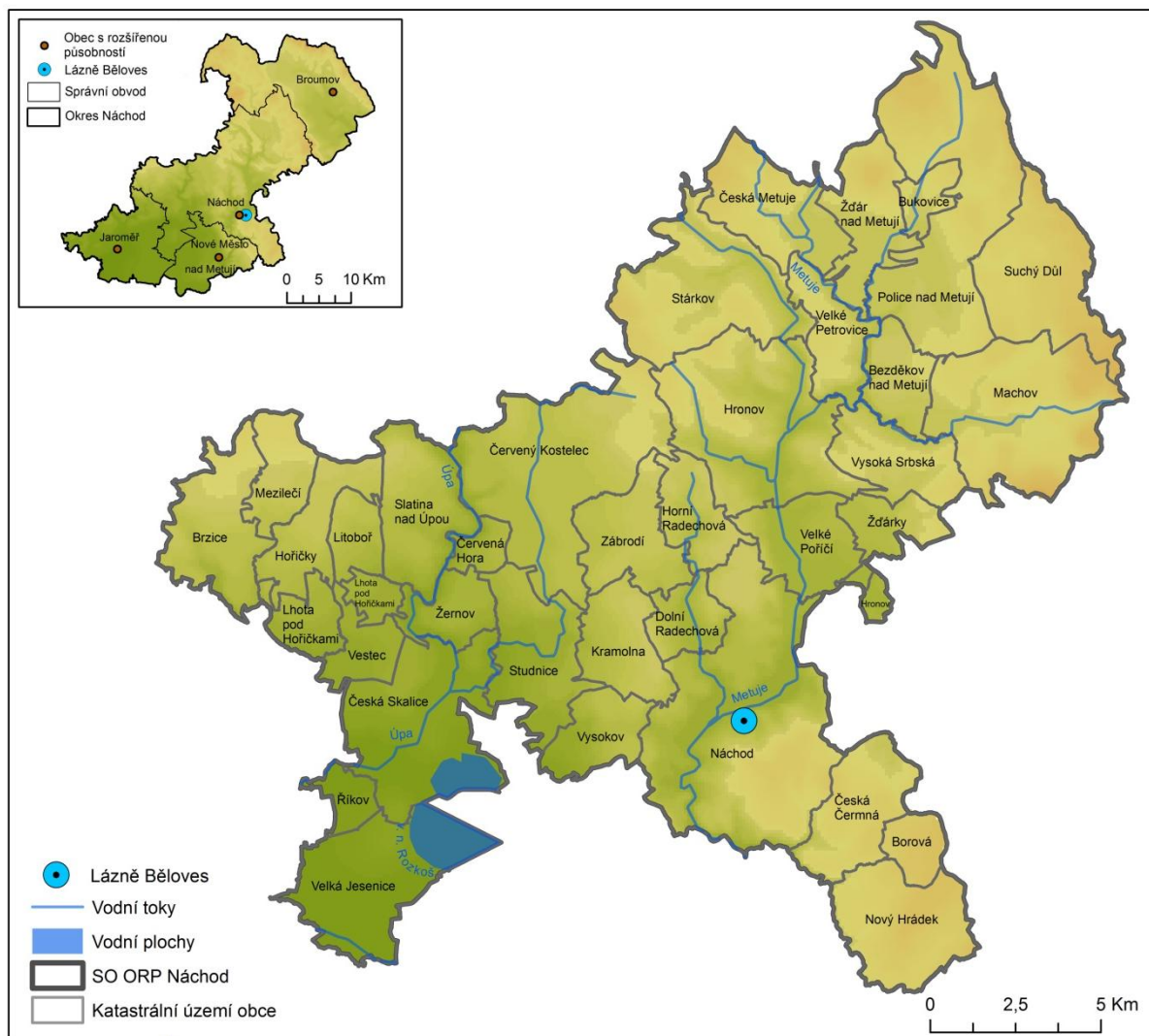
V současnosti se nejvíce hovoří o zaniklých lázních Běloves, ležící v podhůří Orlických hor na levém břehu řeky Metuje. Běloveská kyselka je známá již od roku 1392. Vlastní lázně byly založeny roku 1818, kdy byla postavena první budova u pramene a voda zavedená do budovy se pacientům musela předehtřívát. Vědecký rozbor vody byl proveden až roku 1868. Vzhledem k příznivým výsledkům začalo být zřídlo Ida využíváno k léčebným účelům a také probíhalo stáčení vody do lahví. Následně byla vybudována i moderní plnárna kyselky Ida. Láhve o obsahu 0,7 litrů byly prodávány pod obchodním názvem Běloveská kyselka Ida. V 70. a 80. letech minulého století došlo k rekonstrukci lázní a dalším stavebním úpravám lázeňských objektů (Bucharovič, Wieser, 2001). Zlom v rozvoji lázní však nastal po roce 1989, kdy lázně v rámci restitucí byly navraceny potomkům původních majitelů a lázně začaly čelit různým problémům. Například stáčírna kyselky nebyla restituována, což vedlo ke značným sporům. Důležité vrty Ida jsou ve vlastnictví státu, ale

stáčírna kyselky byla privatizována a v roce 2001 ukončila provoz. Docházelo také k opakovaným problémům s hygienickými předpisy a to vyústilo v nižší návštěvnost a následně i nízkému příjmu financí. Z důvodu neúnosné situace byl vyhlášen konkurz na nového majitele, kdy v roce 1996 lázně byly prodány. Noví majitelé lázně uzavřeli a od té doby lázeňský areál chátral (archiweb.cz, 2020). V posledních letech vyvstala naděje, že by mohlo dojít k obnově lázeňského komplexu, ale bohužel veškeré vizualizace a návrhy zůstali jen na papíře. Město Náchod opakovaně usilovalo o to, aby lázně získali do vlastnictví, ale to skončilo také bez výsledku.

Když město Náchod nezískalo soukromé staré lázně v Bělovsi, tak se rozhodlo alespoň obnovit a využít historický areál Malých lázní na městských pozemcích. To sebou neslo vybudování vrtů Jan a Běla na nedaleké louce i úpravnu vody. Malé lázně leží vzdušnou čarou od hlavního lázeňského areálu přibližně půl kilometru. Nová stavba je realizována v rámci česko-polského projektu Aqua Mineralis Glacensis a naštěstí město Náchod bylo v získávání dotací v rámci příhraniční spolupráce úspěšné. Projekt zahrnuje revitalizaci lokality starých lázní, výstavbu nového prameníku a kolonády. Měly by být vybudovány pítka i informační tabule. Středem obnoveného areálu má být replika prvorepublikové vily Komenský, v které bude expozice o historii lázeňství a kavárna. Realizace projektu sebou nesla překážky. Stavba byla zahájena v říjnu roku 2017, ale původní zhotovitel neplnil podmínky smlouvy, a proto bylo nutné tuto spolupráci ukončit. Proběhlo nové výběrové řízení, kdy nově vybraná firma dílo úspěšně dokončila. V prosinci minulého roku byla slavnostně otevřena replika Vily Komenský spolu se zimním pítkem. Lidé si mohou opět natočit minerální vodu do láhví. Dnes tato minerální voda nese název Běloveské bublinky (aquamineralis.eu, 2020).

Důležité je však podotknout, že pro staré Lázně Běloves se situace začala měnit v loňském roce (rok 2019), kdy v listopadu 2019 zdevastovaný areál zakoupila společnost Priessnitzovy léčebné lázně a.s. vlastníci léčebné lázně v Jeseníku. Nikdo už ani nedoufal v obnovu zaniklých lázní po tolika letech chátrání. Během zpracovávání této diplomové práce se neustále objevují nové informace o průběhu obnovy lázeňského místa a situace nebude dořešena ani po jejím dokončení. V současnosti budovy lázeňského areálu jsou určeny k demolicí. Mnoho staveb má narušenou statiku, některým hrozí i nebezpečné zřícení či jsou bez střechy. Demolice by měla probíhat ve dvou etapách. První etapa měla být původně zahájena v květnu letošního roku a druhá v listopadu. V lednu letošního roku se však objevily informace, že by mělo dojít k bourání nejvíce zničených budov už v únoru. Nový majitel se snaží co nejrychleji obnovit lázeňské místo, aby se o udělení lázeňský statut nepřišlo.

Město Náchod se rozhodlo investovat do rekonstrukce mostu přes Metuji. Nový most je velmi důležitý pro propojení Malých lázní s hlavním lázeňským areálem. Dalším krokem k propojení obou stávajících lokalit, by mělo být vybudování lázeňského parku.

Obrázek 3 Lokalizace lázní Běloves v SO ORP Náchod
 Zdroj dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“

6.1.2 Lázně pod Zvičinou

Klimatické Lázně pod Zvičinou byly založeny v roce 1886 v romantickém lesním zákoutí nedaleko obce Bílá Třemešná. Dařilo se zde zmírňovat příznaky či léčit nemoci dýchacího ústrojí, chudokrevnost nebo nervové nemoci. Bývalé lázně se nacházejí nedaleko silného čirého pramene vyvěrající pod vrchem Zvičina, jehož voda byla považována v minulosti za zázračnou a léčivou. Jak uvádí Engelen, Martinek (2019) objevení pramene a jeho blahodárné účinky popisují tři pověsti. První z nich vzešla v období Třicetileté války, kdy se pod Zvičinou měli po vyhrané bitvě utábořit švédská vojska. Jeden z vojáků si vymýval vodou z pramene rány a všiml si, že rána se brzy zhojila. Jeden z vojáků pověsil na strom k pramenu svatý obrázek Panny Marie, který vrostl do stromu a dal tak studánce dnešní jméno- Mariánská. Tato pověst je podtržena skutečností, že v roce 1646 se odehrála bitva se Švédy v okolí Dvora Králové nad Labem. Druhá pověst říká, že zázračný pramen byl objeven o dvě stě let později v době války mezi Pruskem a Rakouskem. Místní rodáci věří v zázrak, který je spojený s uzdravením místní poloslepé ženy. Tato žena měla nosit oběd manželovi, který pracoval ve vojskem zničeném lese. Při cestě se osvěžovala v místní studánce, kde si umyla pot, prach a protřela oči. Zrak se ženě, dle legendy navrátil. Pověstem se věřit nemusí, ale skutečností je, že v 19. století se stala studánka poutním místem

Návštěvnost poutního místa byla podpořena podnikatelským záměrem Johanna Hetfleische. Postavil nad pramenem dřevěnou kapličku, u které prodával občerstvení. Zanedlouho se oženil s ženou, která přinesla bohaté věno. Novomanželé spolu nedaleko kapličky postavili hostinec. Plány byly vypracovány v roce 1886 a už tehdy se mluvilo o zřízení lázní. Zdejší pohostinství jako lázně je zmiňováno v roce 1888. Pro začátek byly zřízeny kabinky se dvěma vanami ze dřeva a později docházelo k rozšíření. Koupele byly aromatizovány bylinkami sbíranými na lesních paloucích. Reklamou pro lázně se stalo Mariánské poutní místo, které bylo ihned po jejich založení uvedeno v názvu. Také zde byla vybudována dřevěná zvonička a několik kiosků pro poutníky. Koncem 19. století byla kaplička vyzděna a po vysvěcení se začaly provozovat bohoslužby, což přidalo na významnosti místa.

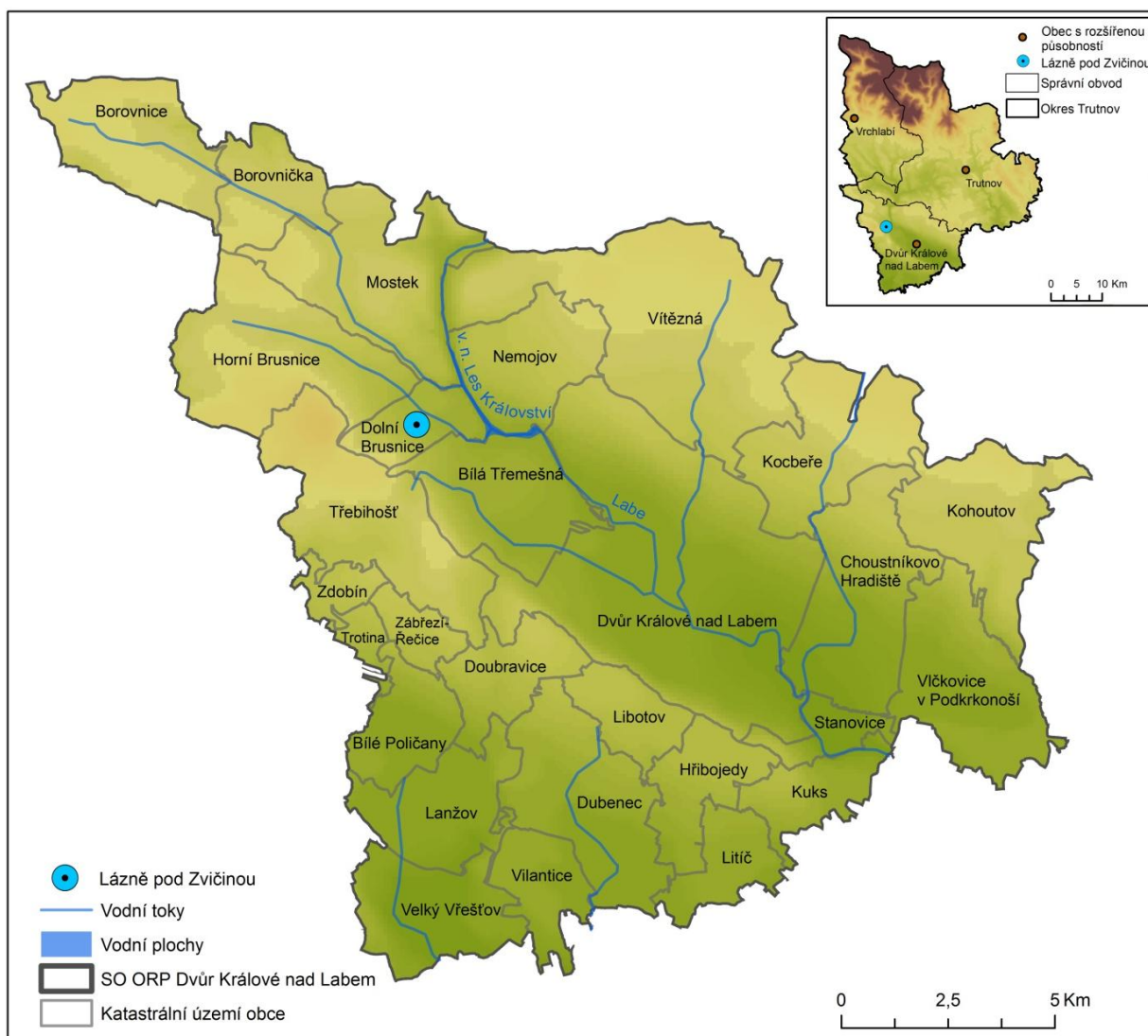
Významný okamžik pro lázně byl rozmach lyžařství na přelomu 19. a 20. století. V hostinci se začali ubytovávat sportovci, protože na lyžařské chatě odboru Klubu českých turistů na vrcholku Zvičiny nebyla dostatečná kapacita. Další pozitivní dopad pro hostinec byly nepříznivé sněhové podmínky na Ještědu v zimě roku 1909/1910, kdy první opravdové závody v běhu na lyžích byly přesunuty na Zvičinu. Tato událost se stala impulsem pro vybudování vily vedle hostince o kapacitě třiceti pokojů a tím vznikl lázeňský hotel.

Zanedlouho byl hostinec s vilou propojen šedesátimetrovou kolonádou a lázeňství bylo přesunuto do vily. Majitel pořídil ještě osm litinových van na mosazných nohách do nové vily. Vědělo se, že investice budou v budoucnu navráceny, proto docházelo k rekonstrukci staré budovy a rozšířilo se osvětlení, konírny. Také byl zřízen dřevěný pavilonek pro letní koncerty a tenisový kurt.

Od roku 1922 zažíval lázeňský areál největší rozmach. Zájem o pobyt v lázních vyžadoval předběžnou rezervaci, protože areál celoročně praskal tehdy ve švech. Rozvoji lyžařství na Zvičině dopomohla stavba skokanského můstku a byly zde často pořádány lyžařské závody. Bylo zde vybudováno koupaliště spolu s lázeňským parkem, kterým vedli vyhlídkové trasy. Dřevěná kaplička, u které dříve prodával Johann Hetfleisch občerstvení byla zbourána pro nepříznivý stav a byla nahrazena osmihranným pavilonkem. Mariánský pramen se podařilo podchytit do rezervoáru, z kterého byla voda jako dříve rozvedena do lázeňských budov. Ve 20. letech 20. století se kapacita hotelu rozšířila na 80 pokojů a byly přistavěny i garáže. Meziválečné období zaznamenávají lázně jako nejslavnější.

Zlom však nastal během 2. světové války. Areál po záboru hraničních Sudet Německem zel prázdnotou, protože přišel o českou klientelu. Usadila se zde německá armáda, především zde trávili čas ranění důstojníci. Pod Zvičinou byl vybudován také tábor pro děti z vybombardovaných německých měst. Zaměstnanci českého původu odešli na frontu a byli nahrazeni válečnými zajatci a civilisty z okupovaných zemí. Po skončení války se nepodařilo prvorepublikovou slávu hotelu obnovit. Rodina Hetfleischů byla nucena se vystěhovat z lázní do provizorního bydlení, protože jejich majetek byl zkonfiskován a znárodněn státem. Z lázní pod Zvičinou se stala zotavovna ROH, kterou využívali dělníci z továren. Areál v té době byl velmi zanedbáván, ale přesto byl doplněn o 12 srubů a 40 chatek.

Hotel tři roky po privatizaci chátral a od roku 1992 byl spravován společností, která se původně zabývala obchodováním se zemědělskými produkty. Bylo investováno do rekonstrukce pokojů a sociálního zařízení, kdy však po dvou letech se společnost rozhodla navrátit k původní profesi. Jeden z členů této společnosti se rozhodl odkoupit hotel od původního majitele za pomoci investora z Nizozemí. Byl to pan Bas Engelen a jeho dcera Nancy Engelen, která je současnou ředitelkou hotelu. Nizozemský investor hledal za koupí pouze zisk a v roce 2007 se jim podařilo investora vykoupit. Nová majitelka se snaží postupně rekonstruovat nejen hlavní budovy, ale i celý areál (Majerová, 2017).

Obrázek 4 Lokalizace bývalých Lázní pod Zvičinou v SO ORP Dvůr Králové nad Labem
 Zdroj dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“

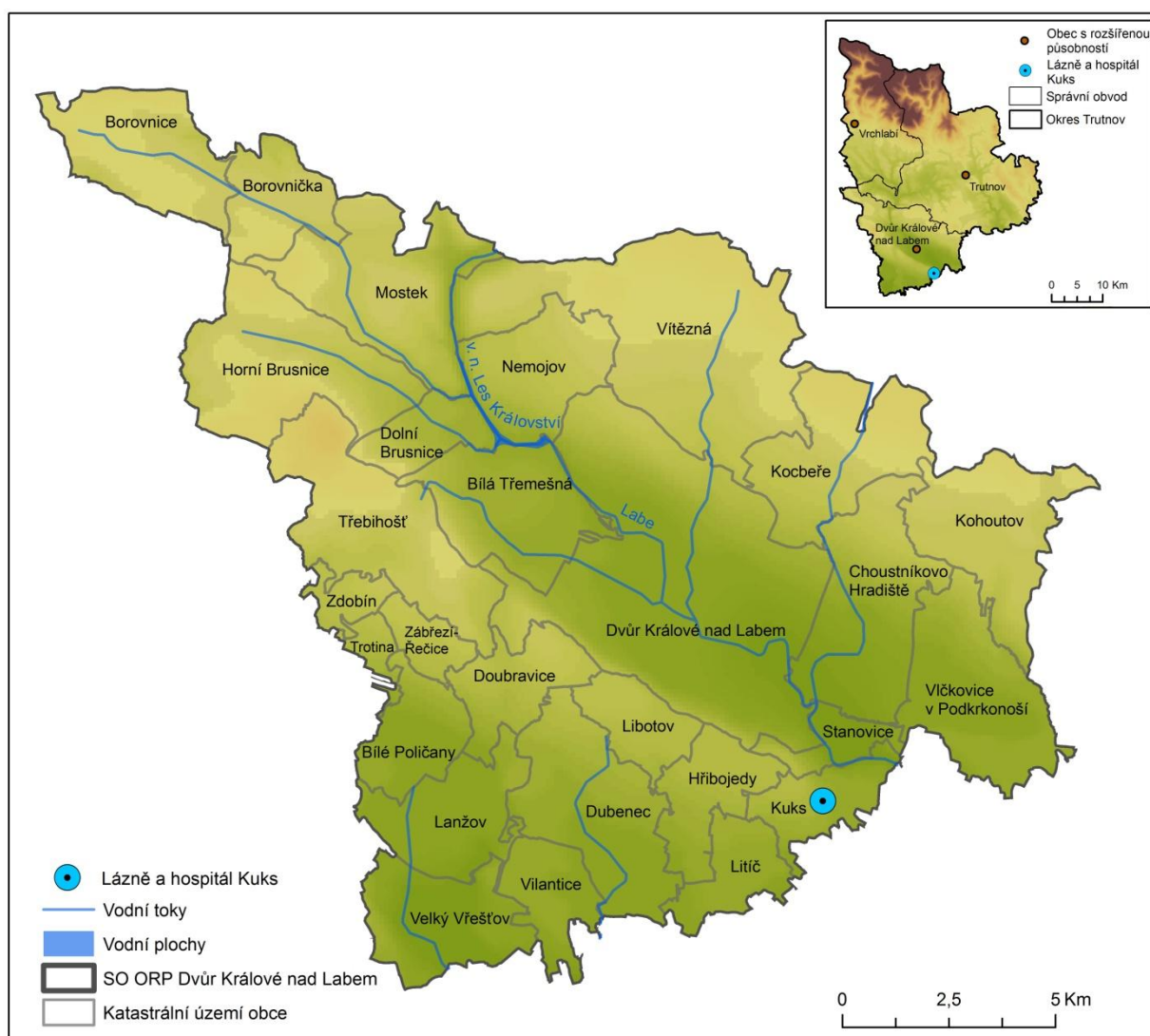
6.1.3 Hospitál Kuks

Zaniklé lázně Kuks, nacházející s v okrese Trutnov asi 6 km od Dvora Králové nad Labem, byly založeny v roce 1694 hrabětem F. A. Sporckem. Jeho zásluhou se místo může pyšnit barokním uměním, které bylo inspirováno mnoha evropskými vzory. Ke zřízení lázní zakladatele motivovaly slavné lázně Karlovy Vary, do kterých s velkou oblibou dojížděl na léčení. V obci se vyskytuje vydatný minerální pramen železité kyselky, který se využíval nejen ke koupelím, ale také k pitné léčbě. V roce 1694 byla prozkoumána léčivost vody z pramene, kdy jeho vědecké výsledky byly příznivé. V té době nesl jméno Zlatá žíla. Prvním krokem byla stavba dřevěné lázeňské budovy spolu se stavbou prosté mariánské kaple přímo nad pramenem. Později se nahradila novou kamennou kaplí na Nebevzetí Panny Marie. Dále byl vystaven u budovy lázní zámecký areál Rezidence, který dočasně nahrazoval

prozatímní lázeňský dům. V přízemí bylo k dispozici 10 koupelen a celé lázně byli tehdy velmi moderní. Voda byla přivedena do van potrubím, kdy jedno s teplou a druhé se studenou. Celý lázeňský areál byl doplněn o umělecká díla, která měla představovat mystické a alchymistické ideje. Od pramene vedlo schodiště k mostu přes řeku Labe na protější klášter. Most byl zdoben sochami a voda vytékající z pramene stékala v kaskádách podél schodiště, kde byla zachycena v bazénu a poté byla odváděna do Labe. Snahou bylo celou lokalitu zvelebit pro návštěvníky. Byl zde otevřen hostinec, ze kterého se postupem času stala úřednická budova. Také zde bylo otevřeno divadlo, postaven dvoupatrový zámek jakožto sídlo hraběte Sporcka s rodinou a další budovy a parky. Přes řeku Labe byly zřízeny další objekty pro hosty, například závodistiště, letohrad, dům filosofů s knihovnou a další. Nedaleko na zalesněném návrší byla pro hraběte Sporcka vytvořena přírodní galerie soch, která se nazývala Betlém. Ve své době byly lázně kulturním centrem kraje a svého času i konkurovaly Karlovým Varům. Vzkvétali až do roku 1738, kdy Sporck zemřel. Poté lázně upadaly a objekty změnili své využití. Dědicové Kuksu jevili malý zájem o objekty a tak postupem času přírodní živelné pohromy vzaly za své a budovy musely být postupně bourány. Přesto se některé budovy bývalých lázní spolu s částí schodiště a kaskádami zachovaly až do současnosti (Bucharovič, Wieser, 2001).

F. A. Sporck se rozhodl v roce 1696, že na svém panství založí domov pro přestárlé vojenské veterány z okolí. Tento objekt byl postaven na druhém břehu řeky Labe. Stavba hospitálu se započala roku 1707 stavbou kostela Nejsvětější Trojice, jehož krypta sloužila jako hrobka svého zakladatele. Spolu s kostelem se stavěly budovy po obou stranách chrámu, které měly sloužit jako konvent a křídlo bylo určeno chovancům hospitálu. Celý objekt doplnila špitální zahrada, kde 1715 vznikl i hřbitov s kaplí. V areálu byly tvořeny od významných sochařů sochy zdobící především terasu. Hospitál se během života hraběte nestihl zprovoznit. Byl otevřen jeho dcerou o pět let později, která do hospitálu přivedla Řád milosrdných bratří. Kdy s příchodem řádu se zde začaly dělat změny. Zřídili zde lékárnu a o něco později i nemocnici. Lékárna U Granátového jablka byla ve střední Evropě druhá nejstarší apatyka. Také za hospitálem byla zřízena bylinná a ovocnářská zahrada se sušárnou. Milosrdní bratři z Kuksu byli po zabrání Sudet vykázáni. Od té doby budova zrušeného hospitálu plnila jiné funkce, než byl původní záměr. Zprvu zde byla hospodářská škola, polepšovna pro mladistvé nebo zde našli útočiště německé ženy a děti. V období po druhé světové válce areál postupně chátral, až v 50. letech 20. století přistoupila státní památková péče k postupné rekonstrukci budovy. V roce 1995 byl tento objekt vyhlášen národní kulturní památkou (Kolda, 2015).

Rekonstrukce hospitálu byla započata v roce 2010 projektem Kuks – Granátové jablko. Tento projekt byl financován ze státního rozpočtu a strukturálních fondů EU v rámci integrovaného operačního programu. Cílem projektu bylo oživit části hospitálu, které byly zchátralé. Došlo k obnově obou křídel budovy včetně schodiště, nádvoří a terasy. Byly renovovány i inženýrské sítě. Klíčové stavební práce byly realizovány v letech 2013 – 2015. Hlavním záměrem projektu bylo vybudování edukačního centra a zpřístupnění depozitáře a knihovny. Navázalo se zde na farmaceutické muzeum a byly vybudovány prostory pro výuku dějin farmacie a zdravotnictví. Učit by se zde měli studenti Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy. Obnovený areál byl v roce 2015 opět zpřístupněn veřejnosti (Kolda, 2015). Další projekty na rozvoj oblasti jsou organizovány moderní marketingovou organizací a oficiální destinační společností barokního areálu Kuks a Braunova Betléma REVITALIZACE KUKS O. P. S. Tato organizace zabezpečuje propagaci Kuksu jako turistickou destinaci a také se snaží získávat pro obec finanční prostředky z grantů a dotací.

Obrázek 5 Lokalizace bývalých Lázní a hospitálu Kuks v SO ORP Dvůr Králové nad Labem
Zdroj dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“

7. Lázeňství v regionálních a lokálních strategických dokumentech

7.1 Obecný systém řízení cestovního ruchu a lázeňství

Důležitým předpokladem fungování lázeňství je dobrá spolupráce všech orgánů a různých subjektů napříč všemi oblastmi. Obor lázeňství propojuje na národní úrovni několik orgánů a organizací v oblasti státní správy. Mezi hlavní orgán, který reguluje lázeňskou péči v ČR, je Ministerstvo zdravotnictví. Jeho součástí je Český inspektorát lázní a zřidel, který stanovuje podmínky pro vyhledávání, ochranu využívání a rozvoj léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod. Celá tato problematika je upravena lázeňským zákonem. Dalším ministerstvem, se kterým je lázeňství provázáno, je Ministerstvo pro místní rozvoj. Jedná se o metodické centrum řízení cestovního ruchu, které řeší otázky mezinárodní spolupráce v oblasti cestovního ruchu, podílí se na tvorbě legislativních dokumentů a snaží se podporovat rozvoj cestovního ruchu v regionech. Ministerstvo se zapojuje do aktivit mezinárodních organizací a snaží se významně prezentovat na odborných konferencích a veletrzích cestovního ruchu. Propagaci v zahraničí i na domácím trhu je uskutečňována prostřednictvím státní příspěvkové organizace České centrály cestovního ruchu – CzechTourism, která byla zřízena Ministerstvem pro místní rozvoj. Je zároveň členem Evropské komise cestovního ruchu a podílí se s evropskými zeměmi na marketingových aktivitách na zámořských trzích. Oddělení lázeňství CzechTourism svoji činnost zahájilo v roce 2005. Agentura svými aktivitami oslovuje nejen tradiční zprostředkující skupiny jako například cestovní kanceláře či novináře, ale také lékaře, protože mnoho lázeňských hostů přijíždí právě na doporučení ošetřujícího lékaře.

Koordinace lázeňství nezůstává pouze na národní úrovni, ale je provázána i s regionálními orgány státní správy a různými občanskými sdruženími. Na regionální úrovni jsou samosprávnými orgány jednotlivá zastupitelstva krajů, měst a obcí. Na úrovni krajů fungují Komise cestovního ruchu, které se zabývají problematikou cestovního ruchu a jeho rozvoje. Lázeňské komise fungují i na úrovni některých měst, např. v Luhačovicích. V České republice jsou města, obce, podnikatelské a další subjekty zastoupeny v různých regionálních sdruženích cestovního ruchu. Sdružení spolupracují s orgány státní správy i samosprávy a fungují napříč všemi oblastmi (ubytovací a stravovací služby, oblast cestovních kanceláří, informačních služeb, dopravních služeb a další). Na úrovni měst a obcí v ČR, na jejichž území se nacházejí lázeňská zařízení a mají schválený státu lázní, funguje dobrovolná zájmová nestranná a nevládní organizace Sdružení lázeňských míst ČR. Úkolem sdružení

je aktivně přispívat k vytváření podmínek pro regeneraci a rozvoj lázeňství a lázeňských míst, měla by zlepšovat stav lázeňské a městské infrastruktury a další. Usiluje o spolupráci mezi státem, obcemi, občany, lázeňskými organizacemi a sdruženími. Snaží se pro veřejnost pořádat různé konference či semináře. Navíc také spolupracuje na mezinárodní úrovni. Podmínky pro udržení a rozvoj léčebného lázeňství v České republice vytváří Svaz léčebných lázní, který vznikl jako zájmové profesní sdružení léčebných lázní v roce 1995. V současnosti sdružuje 44 členů a z toho je 42 léčebných lázní. Tento svaz je platným partnerem i oponentem Ministerstva zdravotnictví České republiky. Zároveň je členem Evropského svazu lázní se sídlem v Bruselu, jehož hlavní činností je udržet léčebné lázeňství napříč Evropou a garantovat jeho kvalitu. Evropský svaz lázní zastřešuje 20 evropských léčebných lázní. Jejím posláním je sblížení lázní v rámci evropského trhu zdravotní péče. Stimuluje výměnu zkušeností a praktických poznatků mezi jednotlivými lázněmi. Zmíněním tohoto svazu mělo být poukázáno také na to, že dochází ke spolupráci na mezinárodní úrovni, což je předpokladem pro rozvoj lázeňství vzhledem k zahraničním zákazníkům.

7.2 Lázně ve strategických a územně plánovacích dokumentech zájmového území

Po prostudování strategických dokumentů Královéhradeckého a Olomouckého kraje lze konstatovat, že se tento typ dokumentů skoro vůbec nezabývá problematikou lázeňství. Ve **Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020** není téměř žádná zmínka o lázeňství. Jsou si vědomi toho, že není dostatečně využít potenciál lázeňských středisek, což je podotčeno ve SWOT analýze. V současnosti je už dostupná také **Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na období 2021 – 2027**. Tento dokument poukazuje na nutnost podpory rozvoje lázeňství pro udržení konkurenceschopnosti kraje v oblasti cestovního ruchu. Naopak **Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje na období 2015 – 2020** zmiňuje lázeňství v daleko větším rozsahu v porovnání se strategií Královéhradeckého kraje. Je podotknuto, že lázeňství patří v kraji mezi významné odvětví cestovního ruchu. V mezikrajském srovnání se řadí mezi kraje, ve kterém je nejvíce lázeňských míst a druhý největší počet lázeňských zařízení, ale většina lázeňských objektů dosahuje pouze regionálního až národního významu. Cílem je udržení lázeňské péče jako významné aktivity a zároveň chtějí stále podporovat rozvoj lázeňství.

Také byla zjišťována souvislost lázeňství ve strategickém dokumentu Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého i Olomouckého kraje. Zpracování tohoto dokumentu bylo na doporučení České centrály cestovního ruchu s cílem vytvořit v krajích ČR koncepční dokument, který zmapuje potenciál cestovního ruchu v dané oblasti a následně by to mělo

sloužit jako vhodná pomůcka při rozvoji regionu. V **Programu rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje 2014 – 2020** není opět poukazováno na možný potenciál rozvoje lázeňství. Jsou zmíněna pouze jednotlivá lázeňská střediska a jejich poskytující léčebné procedury. Nicméně v **Programu rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2014 – 2020** má lázeňství vyčleněnou konkrétní podkapitulu, ve které je vyzdvihnuto možný potenciál rozvoje lázeňských míst. Lázně na území Olomouckého kraje jsou považovány za přívětivé a vysoce kvalitní. Mají zásadní význam pro budování dobrého image turistické nabídky. Některá lázeňská místa by si zasloužila revitalizaci a tato koncepce si je vědoma, že právě revitalizace je podmínkou pro využití možného potenciálu jako primární rozvojový produkt.

Strategické dokumenty na úrovni obcí, místních akčních skupin a plány rozvoje obcí se rovněž problematikou lázeňství příliš nezaobírají. Spousta dokumentů nepracuje vůbec s možným potenciálem rozvoje území změřeným na lázeňství ani není často zmínka o pojmu spojným s lázeňstvím. Obce se statutem lázeňského místa na území Královéhradeckého kraje nemají v mnoha případech zpracovaný žádný dokument na úrovni obce. Jejich absenci zastupují dokumenty na úrovni obcí s rozšířenou působností nebo místních akčních skupin, kde však také není lázeňství klíčovým slovem. Naopak v Olomouckém kraji mají téměř všechny obce buď strategický plán rozvoje či program rozvoje obce. Výjimkou je pouze obce Lipová-lázně a Bludov, které nemají žádný z dokumentů na úrovni obce, ale pouze na úrovni ORP a místní akční skupiny. Ve většině dokumentů, které mají obce na území Olomouckého kraje je zmíněno, že lázeňství má významný vliv na ekonomickou situaci v obci a rozvoj atraktivity území. Např. v obci Slatinice, se řadí lázně mezi nejvýznamnější podnikatele a přispívají k zaměstnanosti místních obyvatel. Mezi stanovené cíle v dokumentech patří často investice do revitalizace zařízení v lázeňství, modernizace budov či do rozvoje infrastruktury.

Ani územní plány obcí, ve kterých je lázeňské zařízení, se tématem lázeňstvím moc nezabývají. Zmínění je pouze na úrovni priorit obce. Jejich vizí je podporovat cestovní ruch se zaměřením na rozvoj lázeňských areálů. Obec Dolní Brusnice, na jejichž katastru se nacházejí Lázně pod Zvičinou, nemá vypracovaný územní plán.

Tabulka 2 Analýza územních plánů obcí se statutem lázeňského místa v Olomouckém a Královéhradeckém kraji

Lázně	Obec	Název územního plánu	Rok	Příklad kontextu lázní v územním plánu	Koncepce rozvoje území obce	Koncepce ochrany a rozvoje hodnot území	Urbanistická koncepce	Doprava	Zeleň
Teplice nad Bečvou	Teplice nad Bečvou	Územní plán Teplice n.B- Návrh	2018	<ul style="list-style-type: none"> - podporovat rozvoj lázní Teplice n. B. - začlenit obec do okolních systémů podpory lázeňství a cestovního ruchu, které se mohou stát jedním z ekonomických pilířů rozvoje obce - dobudovat síť pěších, cyklistických stezek navazující na lázeňský areál 	x	x	x		
Slatinice	Slatinice	Územní plán Slatinice	2015	<ul style="list-style-type: none"> - Snaha podporovat významnou funkci lázeňství - Rozvíjet lázeňskou funkci sídla Slatinice v jádru obce a rozvíjet rekreační potenciál navazující na nezastavěné území - Je navrženo kapacitní parkoviště pro potřeby lázní - Lázně jsou hlavním zdrojem pracovních příležitostí - Pro budoucí rozvoj lázní jsou vymezeny územní rezervy 	x	x	x	x	
Bludov	Bludov	Územní plán Bludov	2011	<ul style="list-style-type: none"> - Návrh ploch pro rozvoj lázeňství s přílehlou veřejnou zelení 	x		x		x
Velké Losiny	Velké Losiny	Územní plán Velké Losiny	2018	<ul style="list-style-type: none"> - Rozvíjet centrální území obce jako lázeňskou promenádní zónu 	x				

Lázně	Obec	Název územního plánu	Rok	Příklad kontextu lázní v územním plánu	Koncepce rozvoje území obce	Koncepce ochrany a rozvoje hodnot území	Urbanistická koncepce	Doprava	Zeleň
Dolní Lipová	Lipová-lázně	Územní plán Lipová-lázně	2014	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj lázeňských a rekreačních funkcí obce - navržení parkovací plochy podél obslužné komunikace u lázeňského areálu 	x			x	
Jeseník	Jeseník	Územní plán Jeseník-úplné znění po změně č. 1	2018	<ul style="list-style-type: none"> - Na svazích mezi vnitřním městem a lázněmi se navrhuje vyhlídka a plocha pro veřejnou zeleň, která obohatí léčebné a procházkové možnosti v krajině. - Návrh umístění lanovky, která propojí centrum města a lázně a ztraktivní turistiku. - Je navržen obchvat lázní 	x		x	x	
Janské Lázně	Janské Lázně	Územní plán Janské lázně	2011	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvoření podmínek pro rozvoj lázeňství 	x				
Velichovky	Velichovky	Územní plán obce Velichovky - změna č.	2009	<ul style="list-style-type: none"> - Návrh rozšíření areálů lázní východním směrem až po silnici směr Rožnov - Návrh o vybudování lesoparku jako doplněk k lázeňskému areálu. 	x		x		x

Lázně	Obec	Název územního plánu	Rok	Příklad kontextu lázní v územním plánu	Koncepce rozvoje území obce	Koncepce ochrany a rozvoje hodnot území	Urbanis-tická koncepce	Doprava	Zeleň
Lázně Bělohrad	Lázně Bělohrad	Územní plán Lázně Bělohrad	2018	- Nadále územně podporovat rozvoj lázeňství ve vazbě na stávající zařízení a přírodní zázemí města	x				
Běloves	Náchod	Územní plán Náchod	2016	- Umožnit obnovu a rozvoj tradice lázeňství - Vytvářet podmínky pro funkční propojení Náchoda s lázeňským městem Kudowa-Zdrój	x				

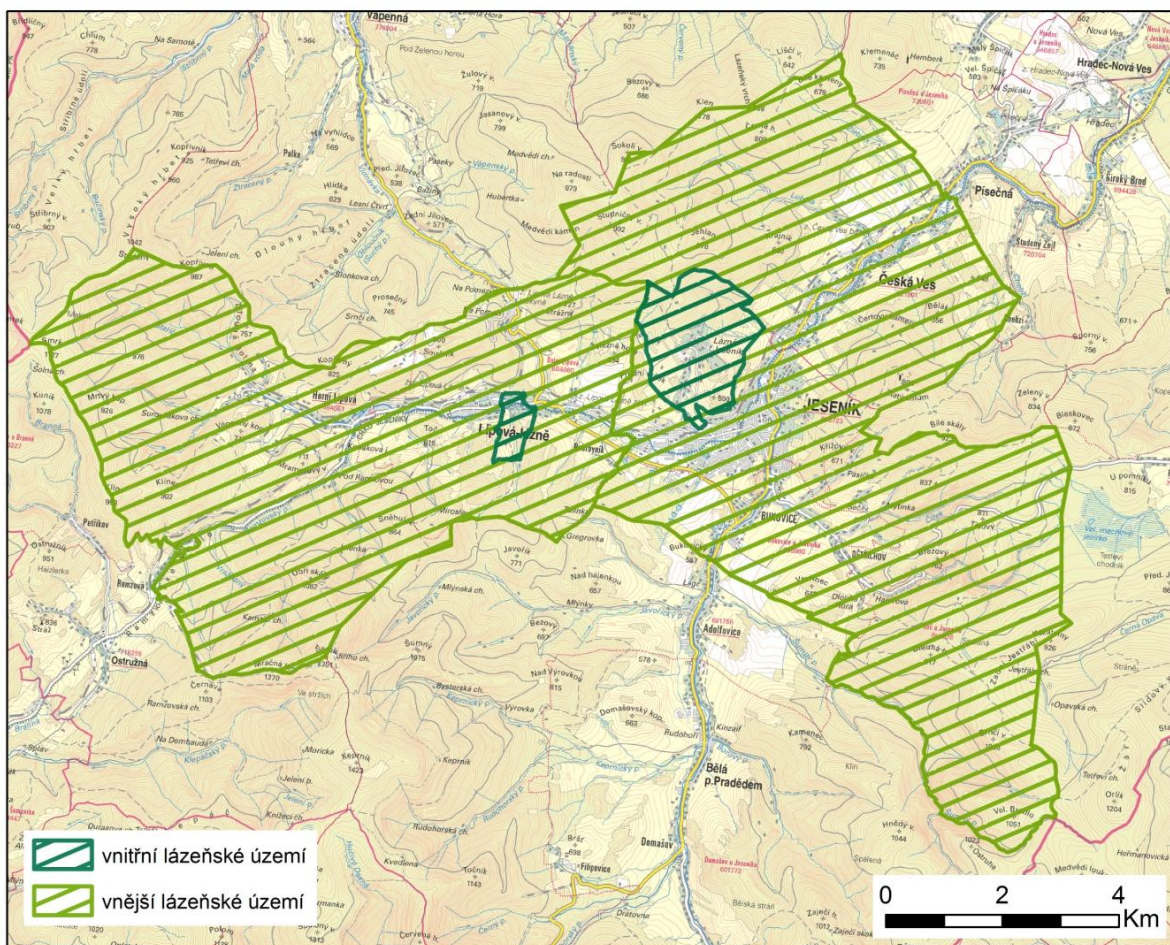
Zdroje dat: územní plány vybraných obcí dostupných na webových stránkách obcí, 2020; vlastní zpracování

8. Vazba lázeňských objektů k území obcí

Vymezení lázeňského místa je často shodné s katastrálním územím dané obce. V rámci Olomouckého kraje jsou dvě výjimky. První jsou Lázně Teplice nad Bečvou, kde území lázeňského místa je tvořeno celým katastrálním územím obce Teplice nad Bečvou a také částí území města Hranice. Druhou výjimkou jsou Lázně Jeseník, kdy hranice lázeňského místa jsou vymezeny katastrálním územím města Jeseník a přilehlé obce Česká Ves. V rámci lázeňského místa je stanoveno vnitřní lázeňské území, které je vymezeno v bezprostřední blízkosti lázeňského zařízení. Toto vymezené místo by mělo obsahovat stavby a objekty, které slouží k provozu lázní či návštěvníkům lázní. Jsou zakázány stavby a činnosti narušující zdravé životní prostředí, hydrologické podmínky, jedinečný vzhled a klid. Dnes lze pozorovat, že tomu tak vůbec není. Často se ve vnitřním území lázeňského místa často vyskytuje ucelená zástavba. Pouze v obci Velké Losiny a Bludov je vymezeno vnitřní lázeňské území dle požadavků. Nachází se tam pouze objekty související s lázeňstvím. Vnější lázeňské území zahrnuje zbývající část lázeňského místa, tudíž zbytek katastrálního území obce.

Ochranná pásma zdroje by měla chránit zdroj před činnostmi, které mohou nepříznivě ovlivnit jeho zdravotní nezávadnost, zásoby, vydatnost zdroje a také jeho chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti. První stupeň ochrany zahrnuje zpravidla okolí výstupu zdroje a druhý stupeň slouží k ochraně zřidelní struktury zdroje či jeho infiltračního území.

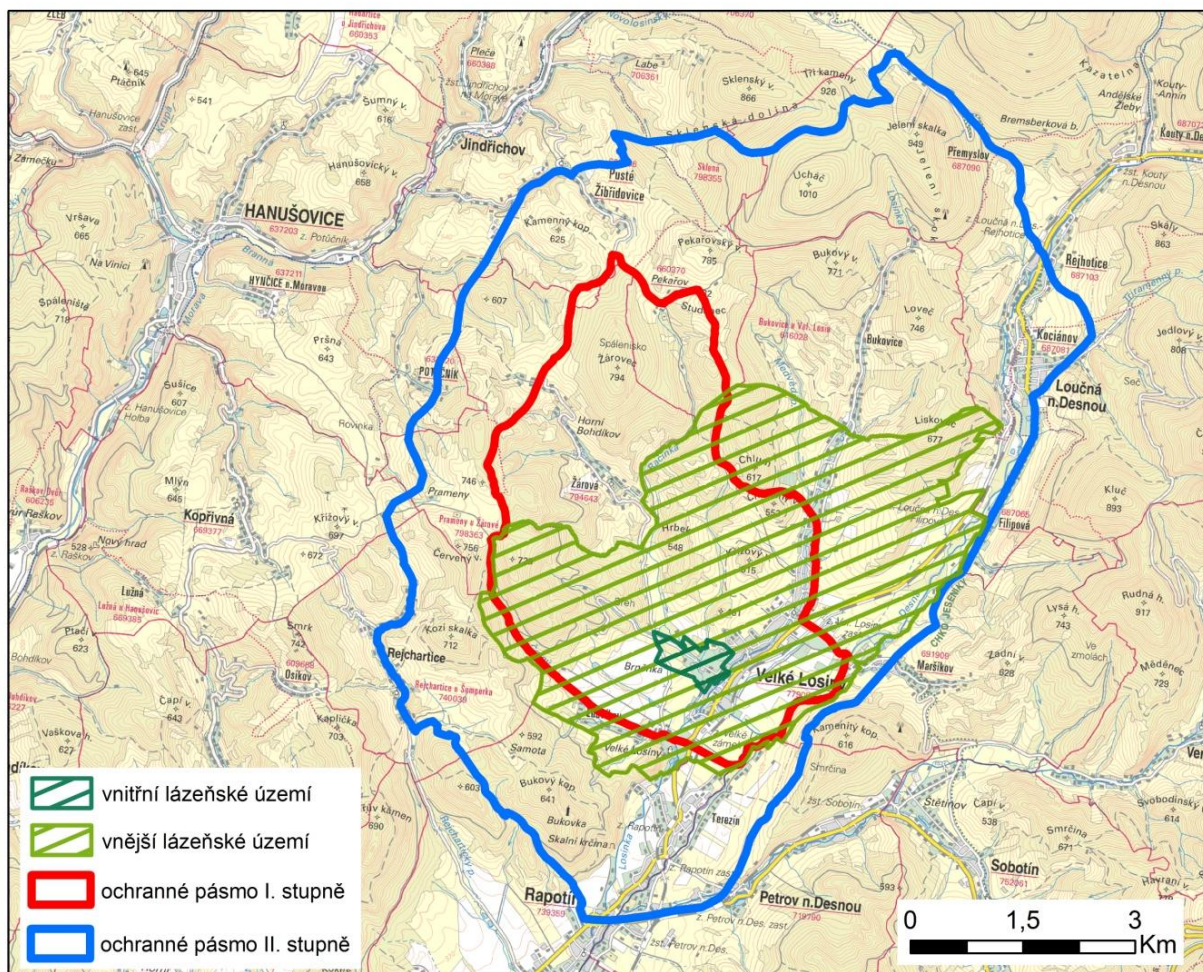
Mezi nejrozsáhlejší lázně se řadí Priessnitzovy léčebné lázně v **Jeseníku**. Mají největší vnitřní lázeňské území, které je vymezeno v katastrálním území Jeseníku. Jeho rozloha dosahuje 3,7 km² a nachází se v ní i objekty, které nesouvisí pouze s lázeňstvím. Jsou zde umístěny také rodinné domy. V lázeňském statutu lázeňského místa Jeseník vyhlášeného v roce 1987 je uvedeno, že se do vnitřního lázeňského území mohou umístit rodinné či bytové domy sloužící pro zaměstnance Československých státních lázní Jeseník a chaty všeho druhu. Domnívám se, že soukromé objekty nacházející se v jižní části vnitřního lázeňského území, dříve sloužili právě pro zaměstnance. Lázně Jeseník mají také největší vnější lázeňské území, protože se rozpíná nejen přes obec Jeseník, ale také Českou Ves. Druhé největší vnější lázeňské území mají Schrothovy léčebné lázně v obci **Lipová-lázně**, která sousedí s městem Jeseník. Spolu vytvářejí rozsáhlou oblast o velikosti téměř 108 km², ve které je nutné vytvářet a chránit zdravé životní podmínky stanovené zákonem, protože se jedná v obou případech o klimatické lázně, které k léčbě využívají primárně podhorské klima. Z tohoto důvodu nejsou v lokalitě Jeseník a Lipová-lázně vymezena ochranná pásma žádného stupně.

Obrázek 6 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Jeseník a Lipová-lázně stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

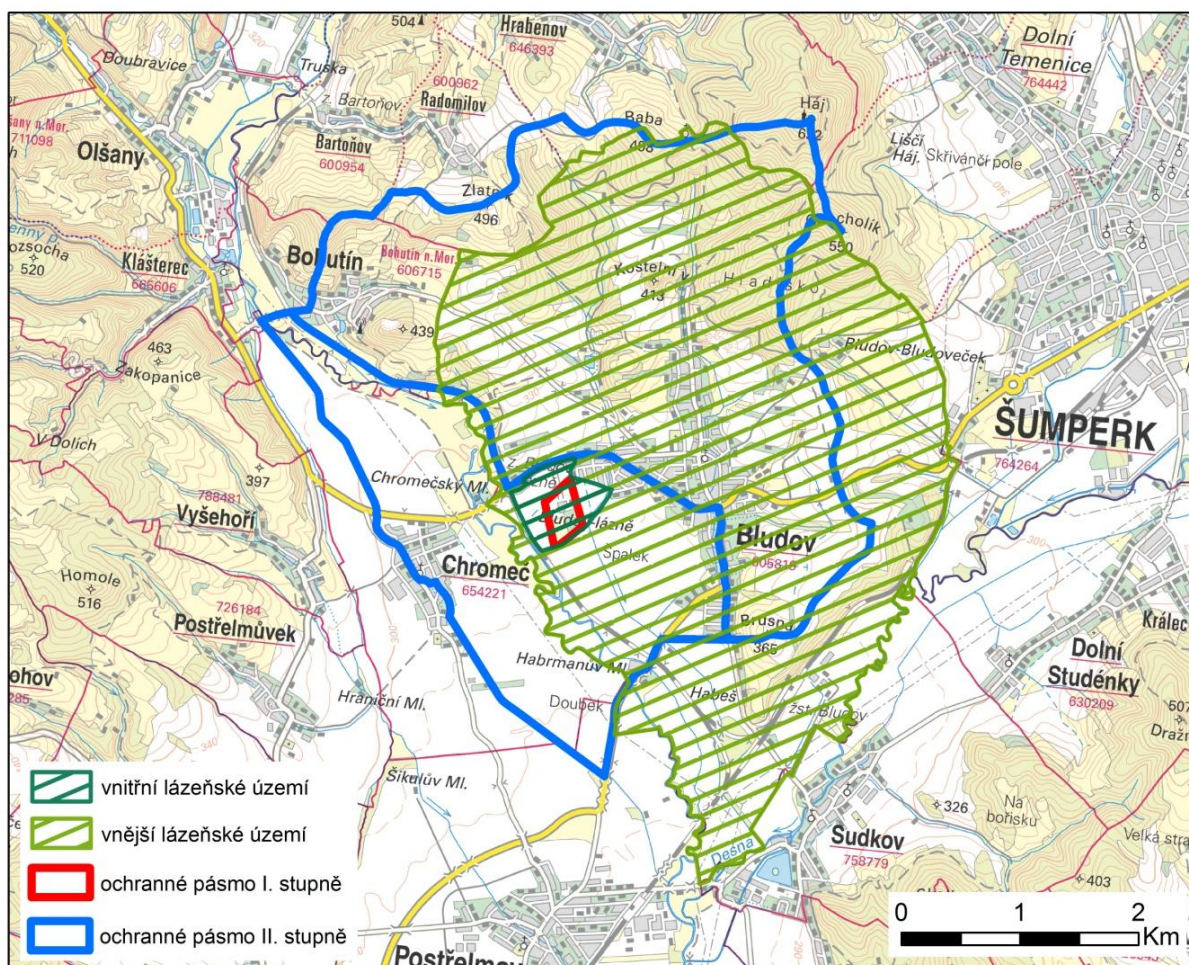
V obci **Velké Losiny** je vymezené vnitřní území lázeňského místa dle stanovených kritérií. Zahrnuje pouze stavby a objekty sloužící k provozu lázní, případně pro lázeňské hosty. Pokud jde o vnější lázeňské území, tak má třetí největší rozlohu, přestože zahrnuje pouze obec Velké Losiny bez jejich částí. Jedná se o lázně, které mají nejrozsáhleji stanovené ochranné pásmo obou stupňů. Ochranné pásmo I. stupně zaujímá téměř 40 % z rozlohy území obce. Jeho část zasahuje i do sousední obce Jindřichov, kde zabírá přibližně 1,8 km². Ochranné pásmo II. stupně o velikosti 48 km² se rozprostírá z větší části mimo obec.

Obrázek 7 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Velké Losiny stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

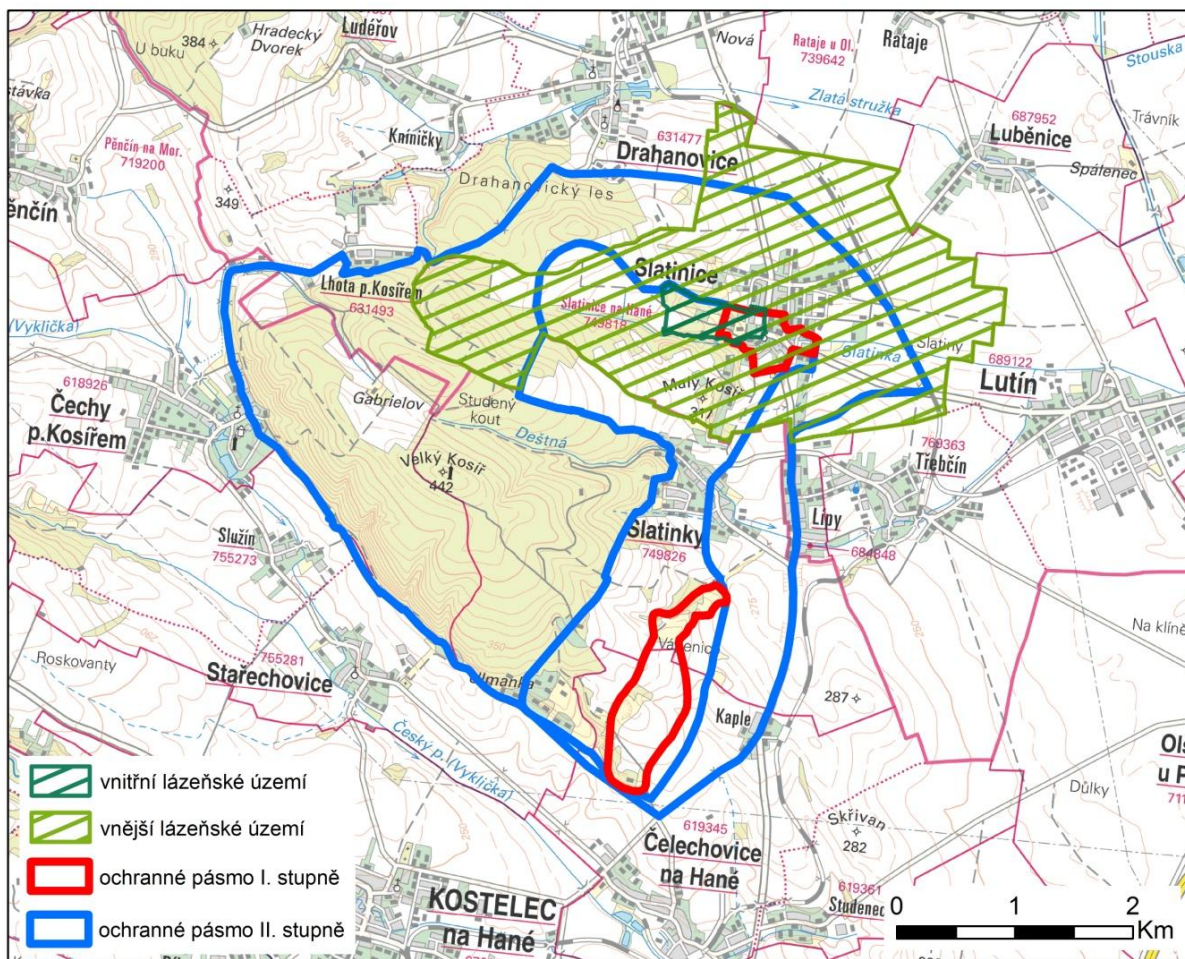
V obci **Bludov** je také vymezení vnitřního lázeňského území správné, protože zahrnuje pouze lázeňská zařízení a budovy s ním související. Vnější lázeňské území přesně kopíruje vymezení katastrálního území obce. V obci je vymezeno druhé nejmenší ochranné pásmo I. stupně a zároveň je i příznivě vymezeno, protože se zde nachází jen lázeňské zařízení, okolní pole a stromy. Ochranné pásmo II. stupně je velmi rozsáhlé a zaujímá více než 70 % území obce. Mimo jiné se řadí mezi obce, které mají větší podíl ochranného pásma II. stupně na jejich území. V jiných případech často převažuje jeho část mimo katastrální území.

Obrázek 8 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Bludov stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

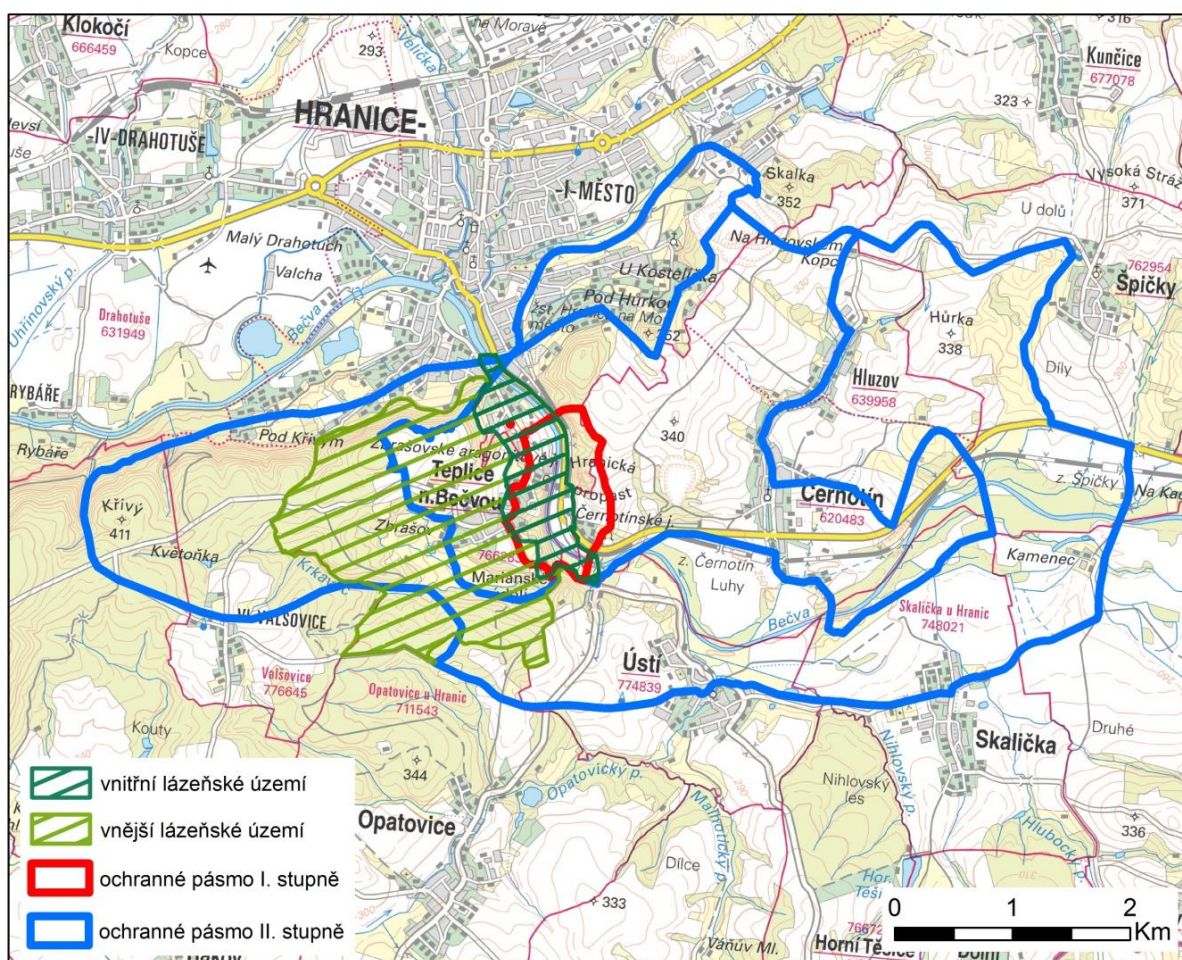
V obci **Slatinice** je vymezené nejmenší vnitřní lázeňské území. Zahrnuje bezprostředně lázeňské budovy spolu s lázeňským parkem, lesy a poli. Nelze opomenout, že se v něm nacházejí také rodinné domy, ale je jich v porovnání s jinými případy málo. Vnější lázeňské území se rozprostírá přes obec Slatinice vyjma její části Lípy. Ochranné pásmo I. stupně je vymezeno ve dvou oblastech, hlavní část se nachází přímo v obci a zaujímá asi 3 % území. Druhá oblast se nachází jižně od obce. Ochranné pásmo II. stupně je natolik rozsáhlé, že pokrývá 65 % území obce.

Obrázek 9 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Slatinice stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

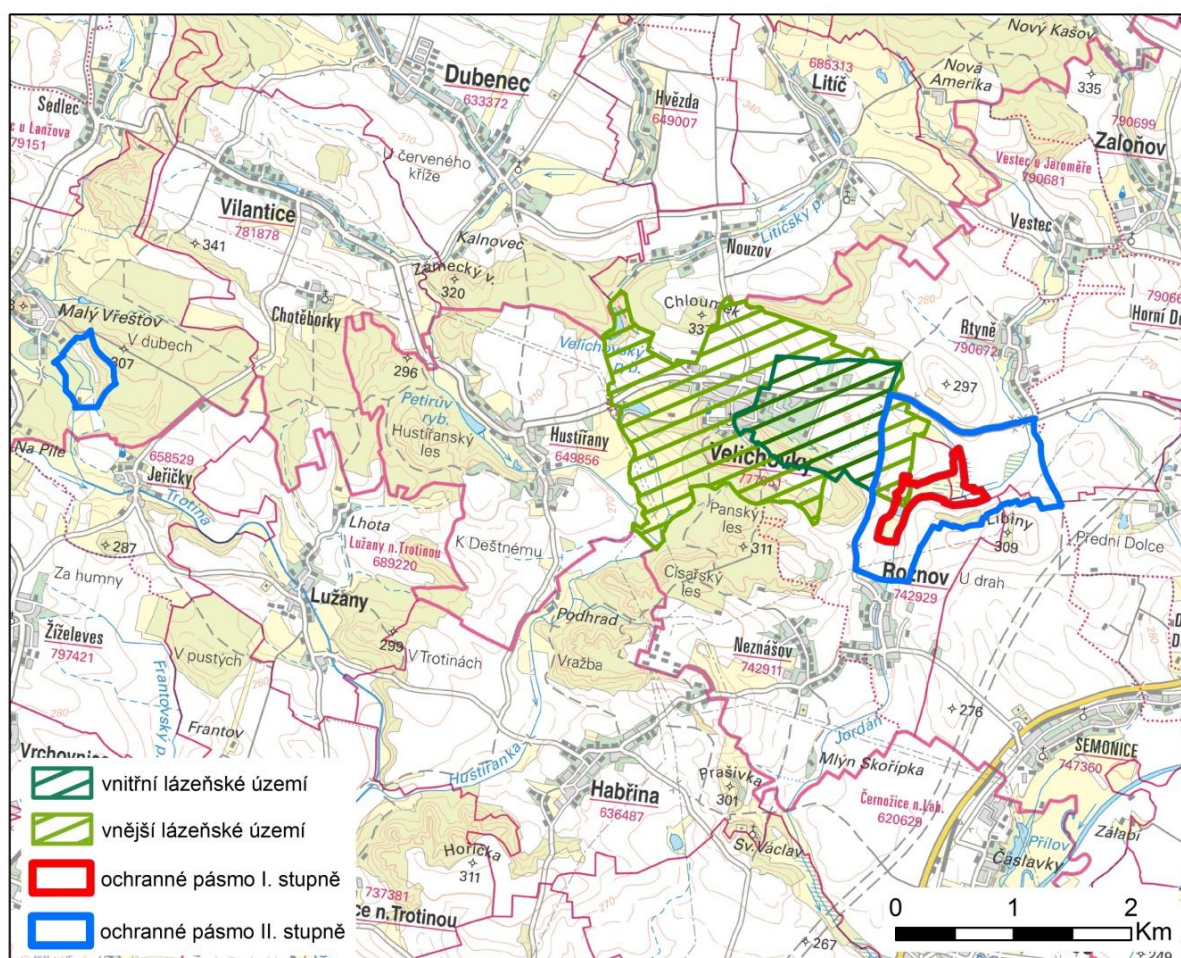
Druhé největší vnitřní území lázní mají **Lázně Teplice nad Bečvou**, které se nerozprostírá pouze na jednom katastrálním území. Z velké části zasahuje do obce Hranice. Zahrnuje oblast na levém i pravém břehu řeky Bečvy. V celkovém srovnání rozlohy lázeňského místa se řadí mezi ty menší, protože rozloha vnějšího území není příliš velká. Ochranné pásmo I. stupně zahrnuje primárně lázeňský areál, lesní porosty, řeku a nízký počet rodinných domů. Co se týče ochranného pásma II. stupně, tak zde je nejrozsáhlejší v porovnání s ostatními. Rozprostírá se přes 83 % území Teplic nad Bečvou a mnoho dalších sousedních obcí.

Obrázek 10 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Teplice nad Bečvou stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

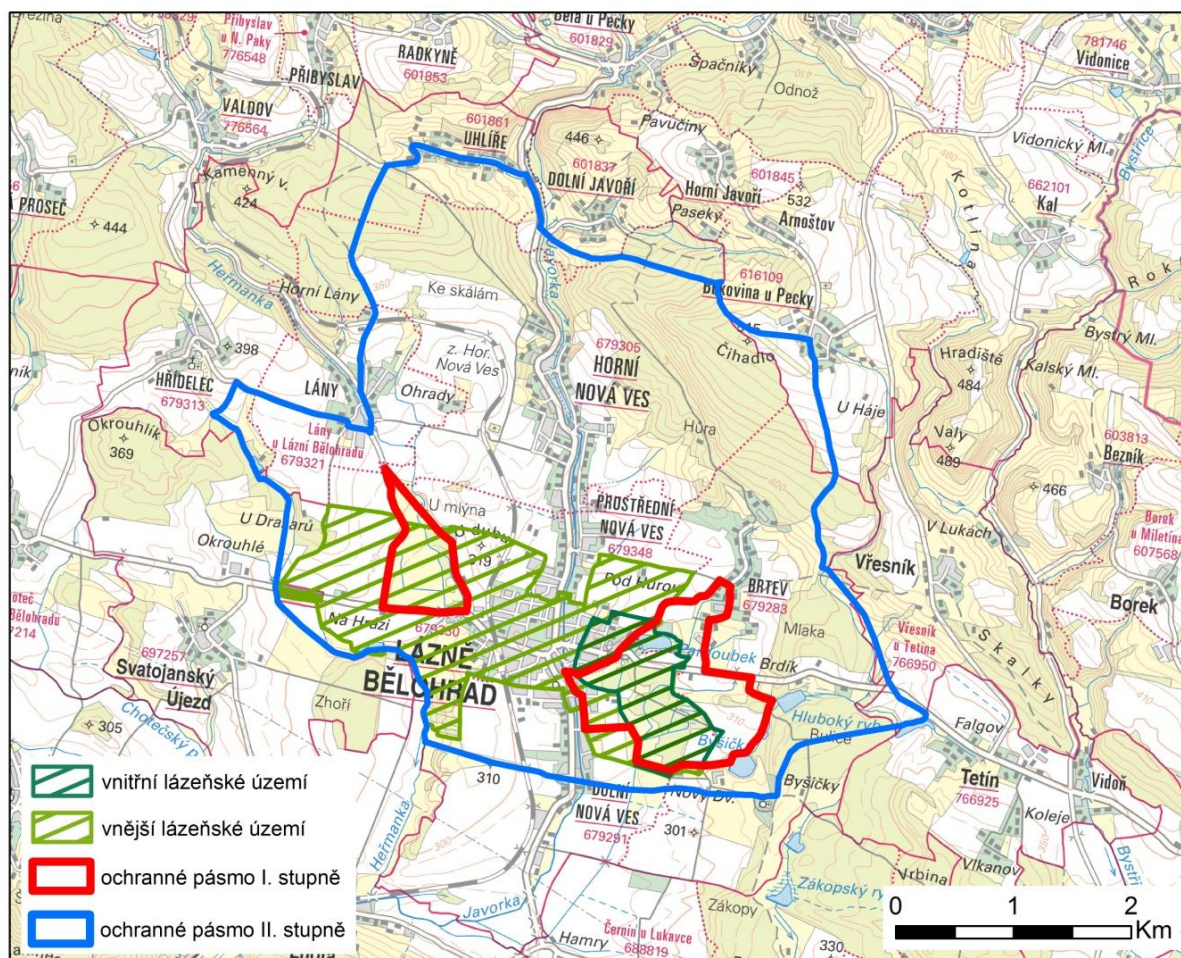
Je velmi málo obcí, ve kterých je vymezení ochranného pásma I. stupně v bezprostřední blízkosti výstupu zdroje. Pouze obec **Velichovky** je ideálním příkladem správného vymezení, protože je v okolí výstupu zdroje a nezahrnuje žádnou zástavbu. Z tohoto důvodu spolu s obcí Bludov má nejmenší rozlohu. Ochranné pásmo II. stupně zaujímá velmi malou plochu a nezahrnuje také žádnou zástavbu, je vymezeno spolu s I. stupněm ve východním okraji obce s přesahem mimo obec. Pokud jde o vnitřní lázeňské území, tak je druhé největší s rozlohou 1 km² a zahrnuje velkou část polí a lesních porostů. Vnější lázeňské území je vymezeno územím obce bez její části Hustířany.

Obrázek 11 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Velichovky stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

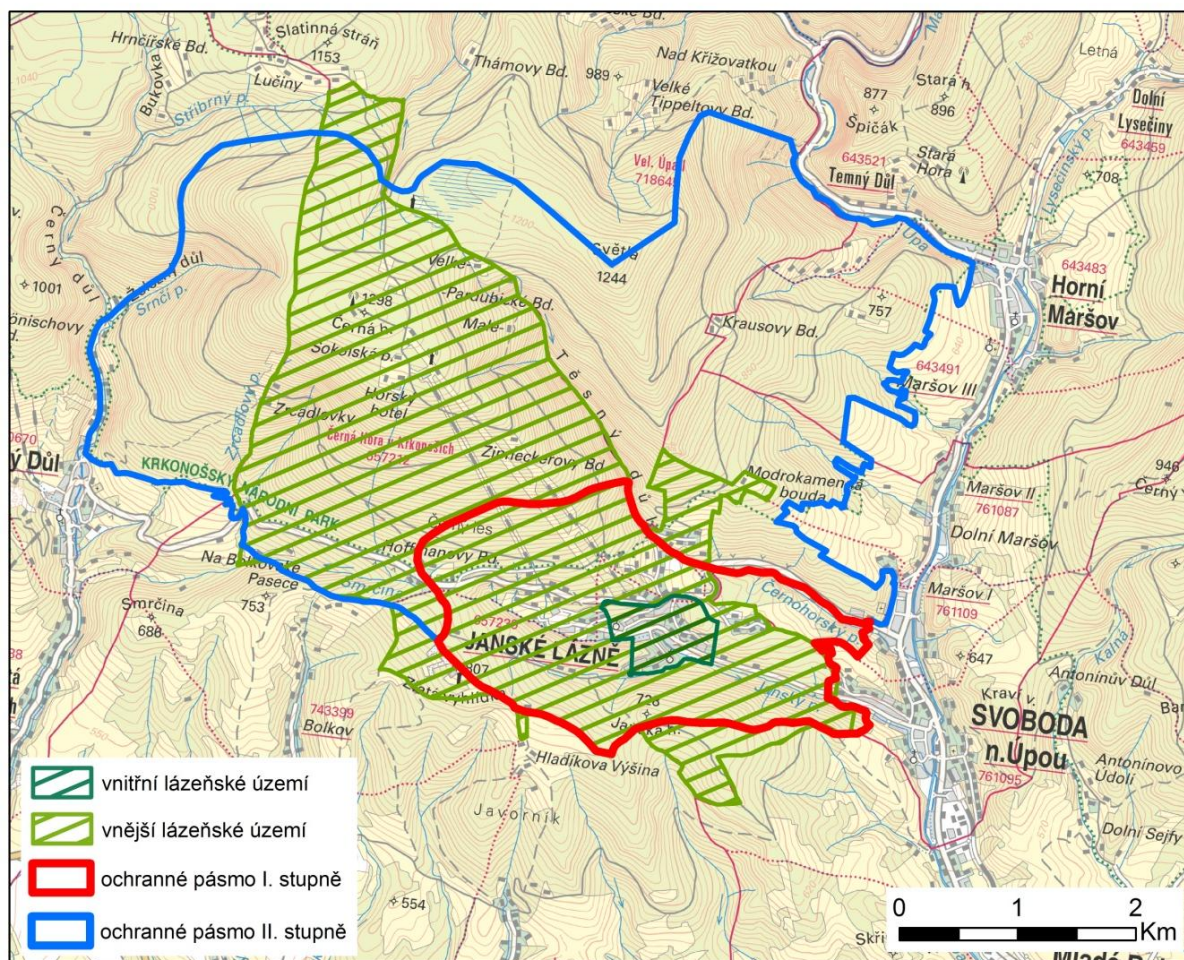
Lázně Bělohrad mají druhé nejmenší vymezení celého lázeňského místa. Lázně se nacházejí v okrajové části obce. Vnitřní lázeňské území zahrnuje lázeňské zařízení s loukami, lesy a nechybí ani ucelený blok rodinných domů. Vnější lázeňské území je vymezeno územím obce bez jejich místních částí. Ochranné pásmo I. stupně je stanovené stejně jako v případě Slatinic na dvou nezávislých místech. Obě se nacházejí v katastrálním území obce a dosahují společně rozlohy téměř 2km². Ochranné pásmo II. stupně zaujímá necelých 59 % území a částečně zasahuje do sousedních obcí.

Obrázek 12 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Lázně Bělohrad stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

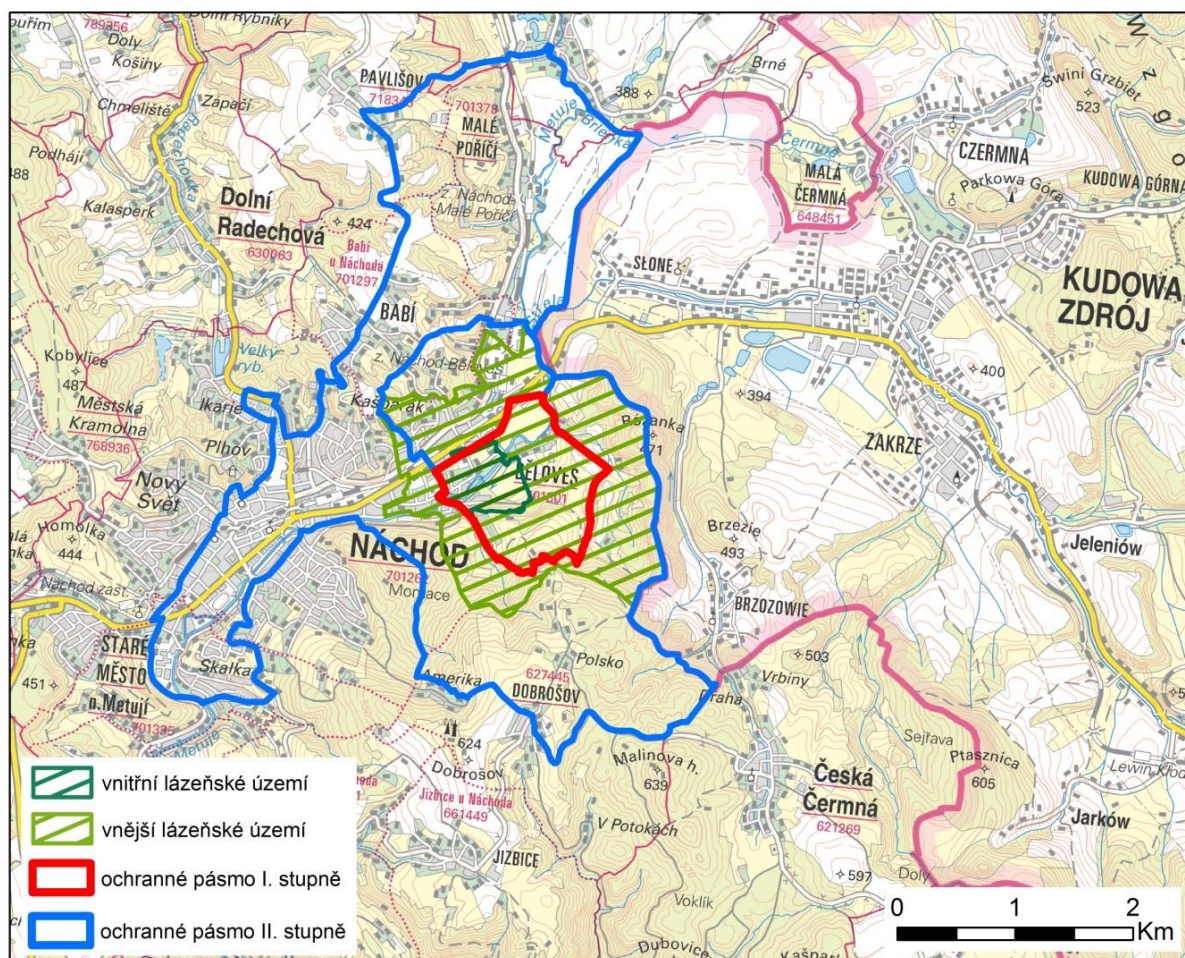
V **Janských Lázních** vnitřní území lázeňského místa zahrnuje primárně lázeňské zařízení. Vnější území přesně kopíruje hranice katastrálního území obce. Ochranné pásmo I. stupně zahrnuje veškerou zástavbu i s rozsáhlým centrálním parkovištěm u SkiResortu. Jedná se o velmi rozsáhlé území v porovnání s ostatními a je částečně vymezeno i mimo hranice obce. Ochranné pásmo II. stupně je rozsáhlé. Obklopuje široce lázeňské místo a překrývá téměř 57 % území obce.

Obrázek 13 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Janské Lázně stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

Lázně **Běloves** se řadí z hlediska velikosti lázeňského místa mezi nejmenší. Jsou vymezeny hranicemi místní části Běloves. Vnitřní území lázeňského místa má 0,3 km² a zahrnuje lázeňský areál, areál Malých lázní a rodinné domy. Ochranné pásmo I. stupně se rozprostírá přes území místní části Běloves a z celého území města Náchod zaujímá necelé 4 %. Ochranné pásmo II. stupně je naopak velmi rozsáhlé vzhledem k velikosti lázeňského místa. Zasahuje až do centra města Náchod. Je důležité podotknout, že v analýze bylo bráno v úvahu celé katastrální území obce Náchod

Obrázek 14 Vnitřní a vnější území lázeňského místa Běloves stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb.

Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

Tabulka 3 Plocha vnitřního a vnějšího lázeňského území spolu s ochrannými pásmy v obcích se statutem lázeňského místa v Olomouckém a Královéhradeckém kraji

Obec	Vnitřní lázeňské území (km ²)	Vnější lázeňské území (km ²)	Ochranné pásmo I. stupně (km ² z toho v:		Podíl plochy ochranného pásma I. stupně na rozloze obce (%)	Ochranné pásmo II. stupně (km ² z toho v:		Podíl plochy ochranného pásma II. stupně na rozloze obce (%)
			Mimo obec	V obci		Mimo obec	V obci	
Teplice nad Bečvou	0,91	3,47	0,27	0,64	7,18	3,12	20,74	82,98
Slatinice	0,27	7,16	0,26	0,68	3,35	5,06	13,00	65,12
Bludov	0,38	16,30	0,11	0	0,66	11,23	5,85	67,33
Velké Losiny	0,43	20,83	17,85	1,78	38,39	20,59	27,24	44,28
Jeseník	3,70	64,07	–	–	–	–	–	–
Lipová-lázně	0,56	43,78	–	–	–	–	–	–
Janské Lázně	0,44	13,29	4,82	0,48	35,11	7,78	12,38	56,66
Lázně Bělohrad	0,89	3,37	1,91	0	6,73	16,76	0,79	58,96
Velichovky	1,03	2,46	0,02	0,17	0,25	0,22	1,23	2,76
Náchod-Běloves	0,34	3,37	1,26	0	3,78	11,14	0,51	33,40

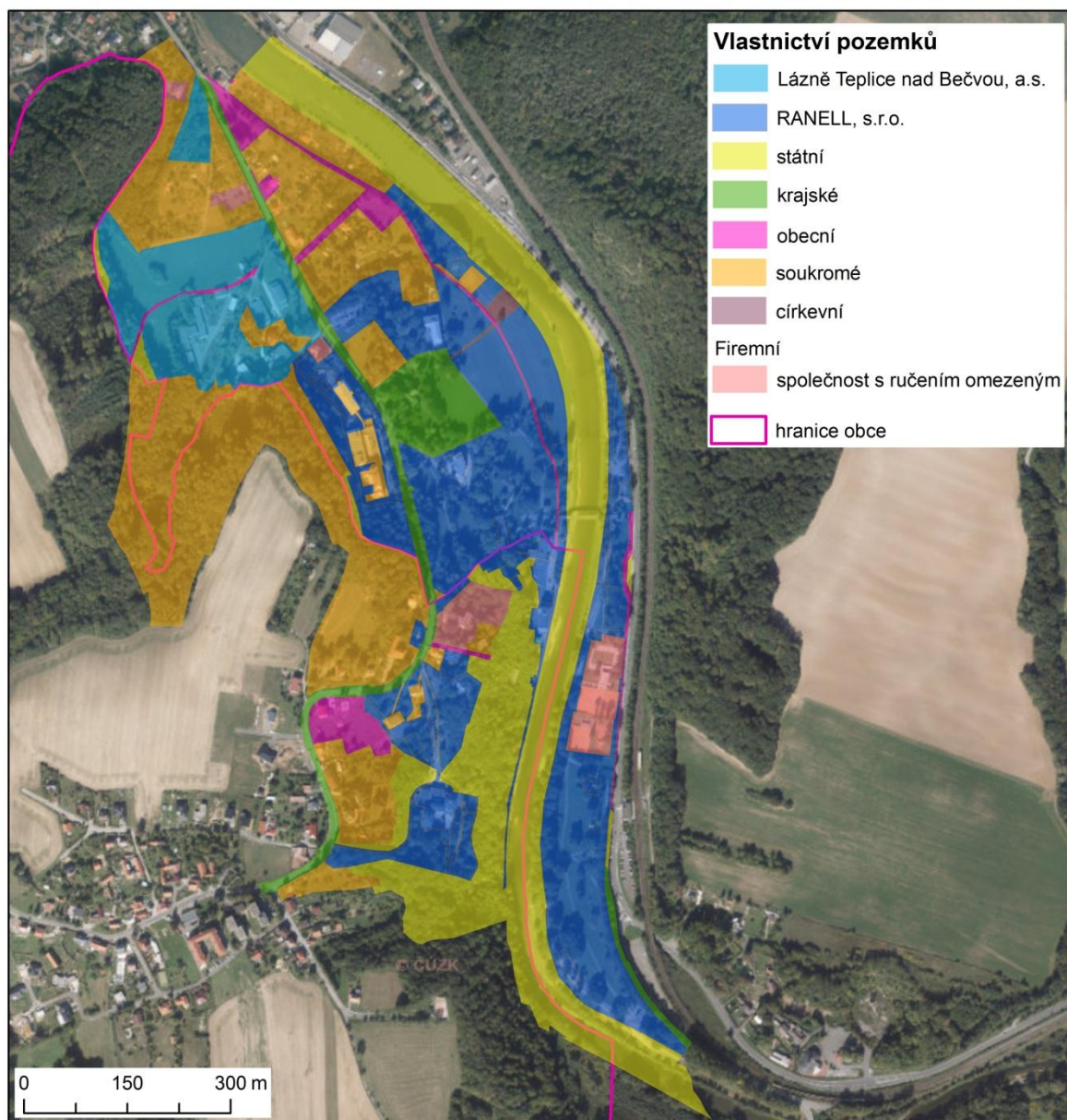
Zdroje dat: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020; vlastní zpracování

8.1 Vlastnická struktura pozemků v obcích se statutem lázní

Vlastnická struktura pozemků v obcích se statutem lázní je výsledkem analýz dat poskytujících ČÚZK- Nahlížení do katastru nemovitostí. Analýza byla provedena v období srpen – říjen 2019. Bylo zhodnoceno vlastnictví objektů a ploch lázeňského areálu a také jeho blízkého okolí.

Struktura vlastnických vztahů **Lázní Teplice nad Bečvou** je promítnuta také do vlastnické struktury pozemků. V současnosti je majitelem menší části nemovitostí v lázeňském areálu společnost Lázně Teplice nad Bečvou a.s, kdy jejím předmětem podnikání je primárně poskytování lázeňské péče a odborných zdravotnických služeb. V prvním čtvrtletí roku 2019 svolal statutární ředitel společnosti řádnou valnou hromadu, která jednala o prodeji a převodu nemovitých věcí společnosti RANELL s.r.o. To však znamenalo podstatnou změnu dosavadní vlastnické struktury. Byly převedeny nemovitosti, které byly pro akciovou společnost z hlediska provozu a údržby velmi nákladné. Společnost byla nucena to prodat z důvodu celkového zadlužení, získané finance je v plánu použít na snížení celkového zadlužení a následně pro další investování a rozvoj podnikatelské činnosti. Podmínkou této transakce bylo mimo jiné možnost současného dlouhodobého pronájmu nemovitostí akciové společnosti, ve kterých bude nadále provozována lázeňská péče a související služby. V důsledku prodeje je nutná intenzivní spolupráce mezi oběma společnostmi, aby dosáhli úspěšně společných cílů.

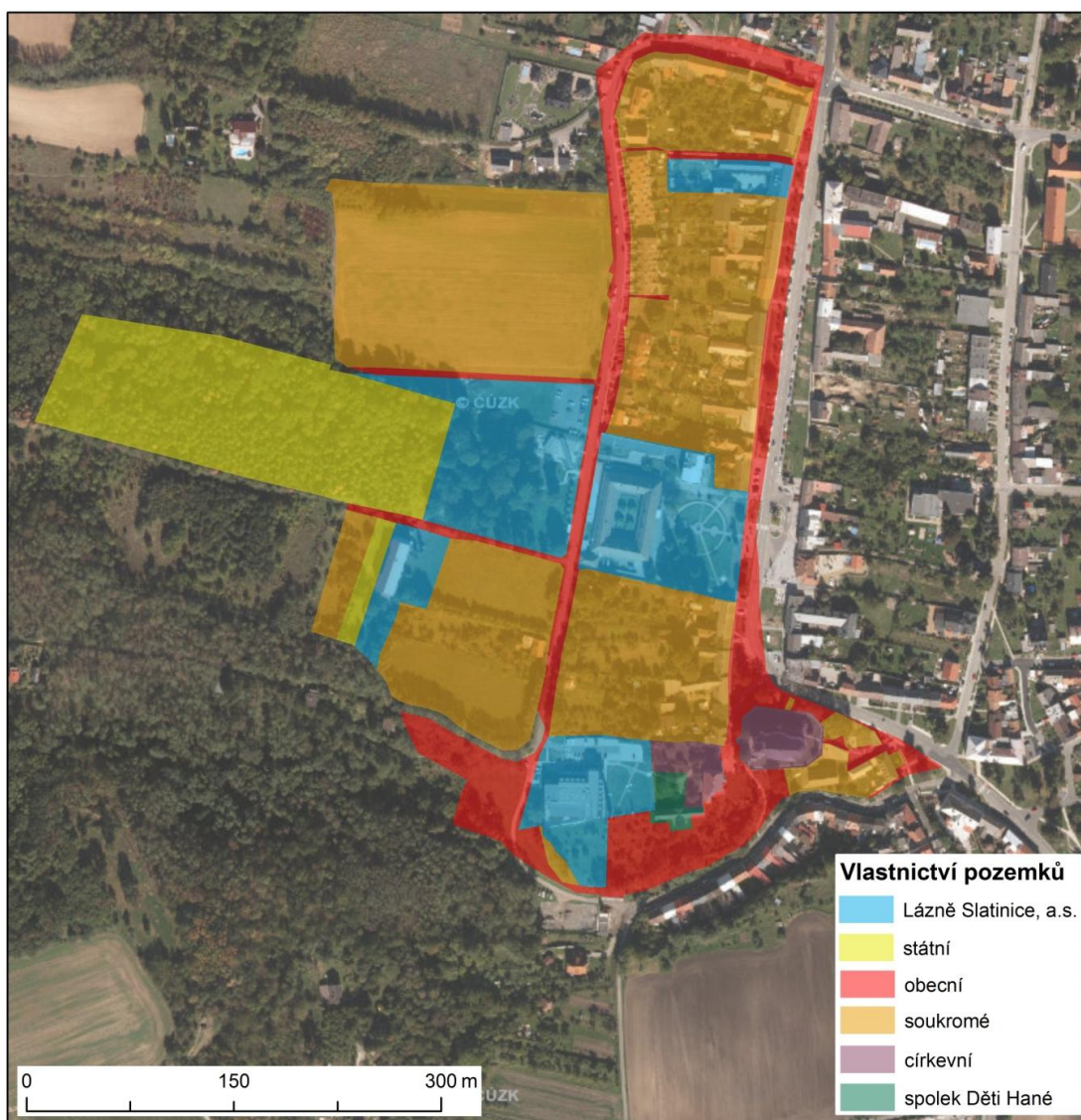
Celý lázeňský areál je z větší části obklopen pozemky, které jsou v soukromém vlastnictví. Jedná se často o rodinné domy či přilehlé lesy a louky.

Obrázek 15 Vlastnická struktura pozemků v okolí Lázní Teplice nad Bečvou v roce 2019
 Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Obec Slatinice a Lázně Slatinice a.s.

Lázeňský areál v obci Slatinice není kompaktní, lázeňské domy jsou v obci různě rozmístěny. Do roku 2016 existovali dvě spolupracující společnosti. Poté došlo k fúzi, při které se sloučila společnost Lázně Slatinice a.s. a Penziony Lázně Slatinice s.r.o. Na stávající akciovou společnost přešlo jmění zanikající společnosti. Od srpna roku 2016 je tedy akciová společnost Lázně Slatinice poskytovatelem jak komplexní lázeňské péče, tak ubytovacích služeb. Lázně jsou lokalizovány v ucelené zástavbě. Z tohoto důvodu jsou obklopeny rodinnými domy. V západní části obce se vyskytují lesy, které jsou pod správou Lesů České republiky, s. p. V případě, že by majitel lázní uvažoval o rozšíření lázeňského areálu západním směrem, tak by odkoupení pozemků mohlo být jednodušší, než kdyby byly pozemky v soukromém vlastnictví.

Obrázek 16 Vlastnická struktura pozemků v okolí Lázní Slatinice v roce 2019
Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Obec Bludov a Státní léčebné lázně Bludov

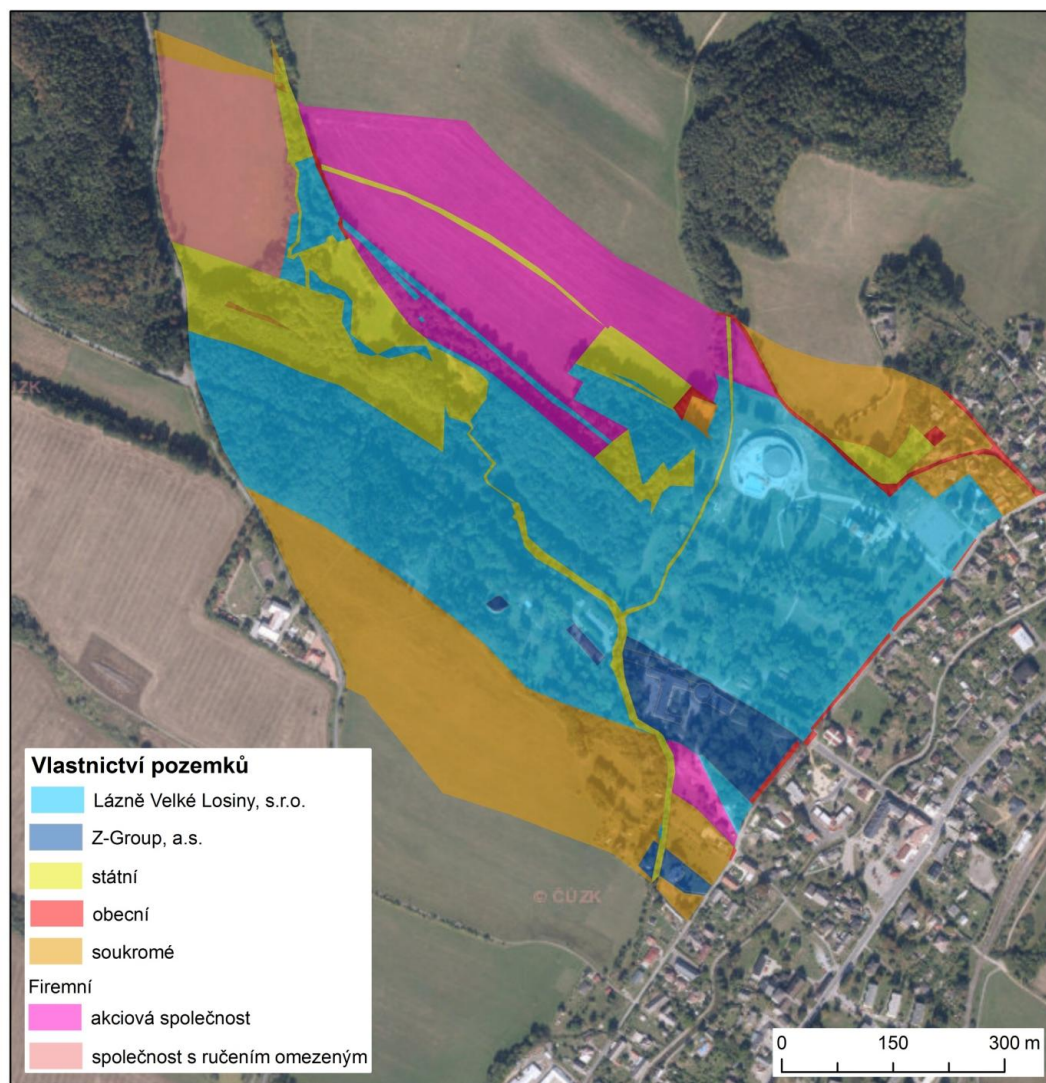
Zakladatelem Lázní Bludov je Ministerstvo zdravotnictví ČR. Pozemky, na kterých je vybudovaný lázeňský areál vlastní dva subjekty. Česká republika má pouze 13% vlastnického podílu pozemků a 87% z podílu má ve vlastnictví společnost LLB, s.r.o. léčebné lázně Bludov. Právo hospodařit na majetku státu mají Státní léčebné lázně Bludov, s. p., kdy předmětem podnikání je zejména poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče, správa a využití přírodních léčivých zdrojů včetně jejich ochrany a poskytování jiných doplňkových služeb. Společnost LLB, s.r.o. léčebné lázně Bludov se zabývá poskytováním ubytovacích služeb, hostinskou činností, pořádáním odborných kurzů, školení a další. Sousední pozemky lázní jsou především v soukromém vlastnictví. Jedná se o pole a až ve větší vzdálenosti o rodinné domy. Na jedné pozemkové parcele v soukromém vlastnictví, která je přímo pod lázeňským areálem, mají Státní léčebné lázně Bludov, s. p. právo hospodařit. Příjezdová cesta do lázeňského areálu je ve vlastnictví obce, takže o její údržbu se lázně starat nemusí. Na sever od lázní je struktura vlastníků pozemků různorodá, ale v případě dalšího rozvoje areálu by došlo k rozšíření spíše jižním směrem, protože tam je vymezeno vnitřní lázeňské území.

Obrázek 17 Vlastnická struktura pozemků v okolí Lázní Bludov v roce 2019
 Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Obec Velké Losiny a Lázně Velké Losiny s.r.o.

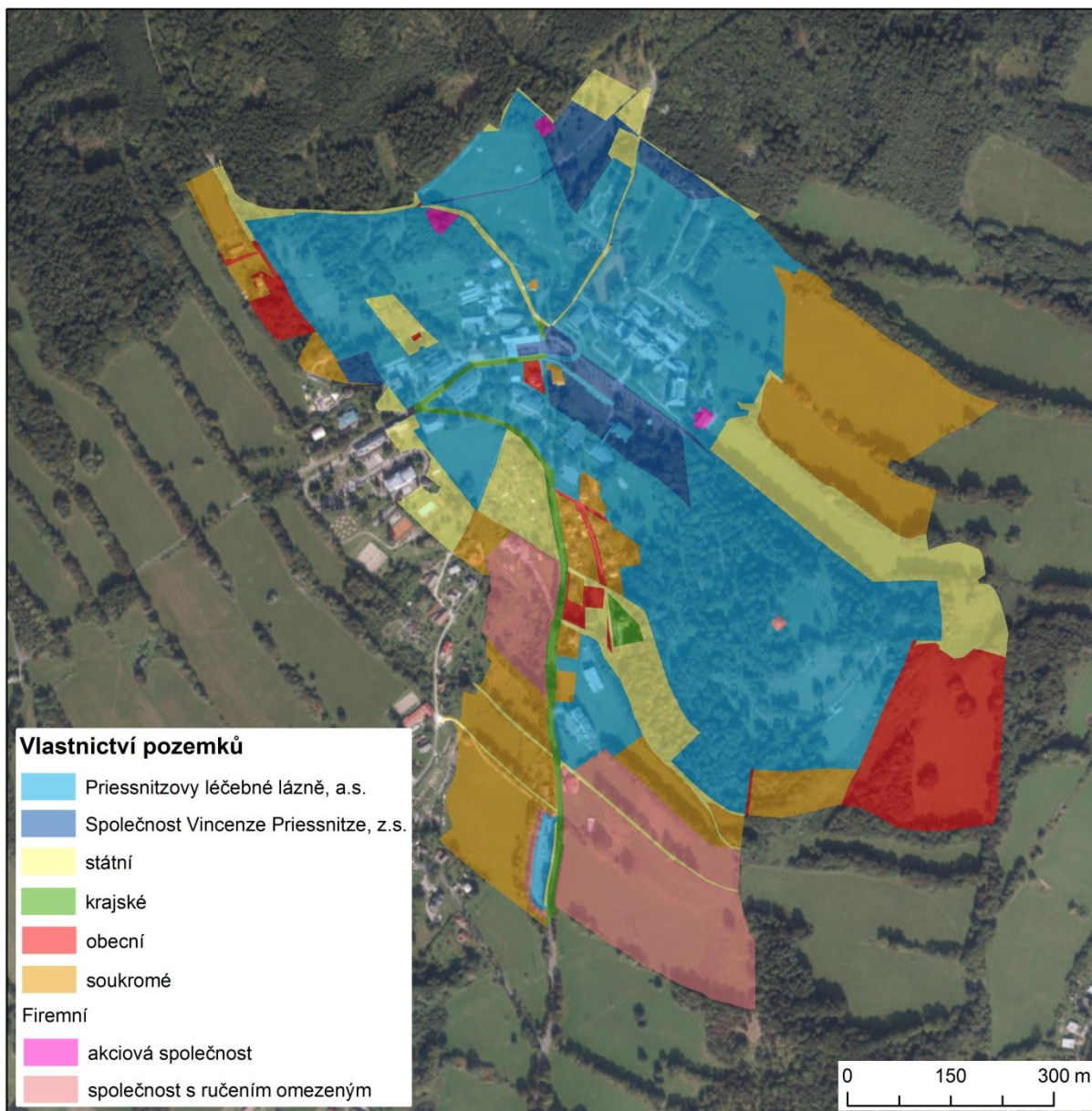
Lázně Velké Losiny, s.r.o. je společnost, která má statut nestátního zdravotnického zařízení. Poskytuje komplexní lázeňskou péči ústavní i ambulantní dle indikací v oborech rehabilitace, neurologie, fyzioterapie a další. Také se zabývá hostinskou činností či prodejem kvasného lihu a jiných lihovin. Tato společnost má dva společníky PATRITUS, s.r.o. a Z-Group, a.s. Svoji činnost provozuje ve svých a také částečně pronajatých prostorách ve Velkých Losinách od společnosti Z-Group a.s. Provozuje také činnost v pronajatém majetku společnosti PROMABYT a.s. ve Wellness hotelu Diana. Zároveň některé provozované objekty společnosti Lázně Velké Losiny jsou členem skupiny ROYAL SPA, a.s. Jedná se o český rodinný řetězec lázeňských a wellness hotelů s dlouholetou tradicí. Zajišťují vysoce odbornou lázeňskou léčbu na bázi přírodních léčivých zdrojů. Mezi společnostmi dochází ke spolupráci, protože společně mohou klientům nabídnout vysoce kvalitní služby.

Obrázek 18 Vlastnická struktura pozemků v okolí Lázní Velké Losiny v roce 2019
Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Město Jeseník a Priessnitzovy léčebné lázně

Lázně Jeseník nejsou přímou součástí obce, tak jako tomu často bývá. Jedná se o samostatný areál v přírodním prostředí, který je s městem propojený komunikací. Podél komunikace je situována zástavba rodinných domů a zařízení sloužící k ubytování pro návštěvníky lokality. Komunikace vedoucí k areálu lázní je ve vlastnictví Olomouckého kraje. Ve vlastnictví pozemků v lázeňském areálu dominuje akciová společnost Priessnitzovy léčebné lázně. Jedná se o poskytovatele zdravotní péče a to lázeňské léčebné rehabilitační péče, při které jsou využívány klimatické podmínky příznivé k léčení. Předmětem podnikání společnosti je také poskytování hostinských služeb, pedikúry, manikúry, kosmetických služeb a mnoha dalších. Některé pozemky jsou ve vlastnictví Společnosti Vincenze Priessnitze, z.s. Tento spolek se zabývá podporou kultury, zdravotnictví a sportu. Organizují různé společenské akce, vzdělávací konference a semináře. Snaží se rozvíjet tradice v odkazu na Vincenze Priessnitze. Mezi jednotlivými subjekty probíhá intenzivní spolupráce. Týden Vincenze Priessnitze, který neodmyslitelně patří ke každoročním kulturním, společenským a vzdělávacím aktivitám společnosti Vincenze Priessnitze z.s. a Priessnitzových léčebných lázní a.s. Na sever od lázeňského areálu jsou lesy, které jsou z velké části majetkem Lesů České republiky, s. p. Naopak v jižní části směrem k městu Jeseník jsou spíše pozemky v soukromém a firemním vlastnictví. Přímo v lázeňském areálu je objekt České pošty, patřící obci. Nachází se tam také objekty v soukromém vlastnictví, jedná se často o apartmány, penziony a ve větší vzdálenosti od kolonády i o rodinné domy.

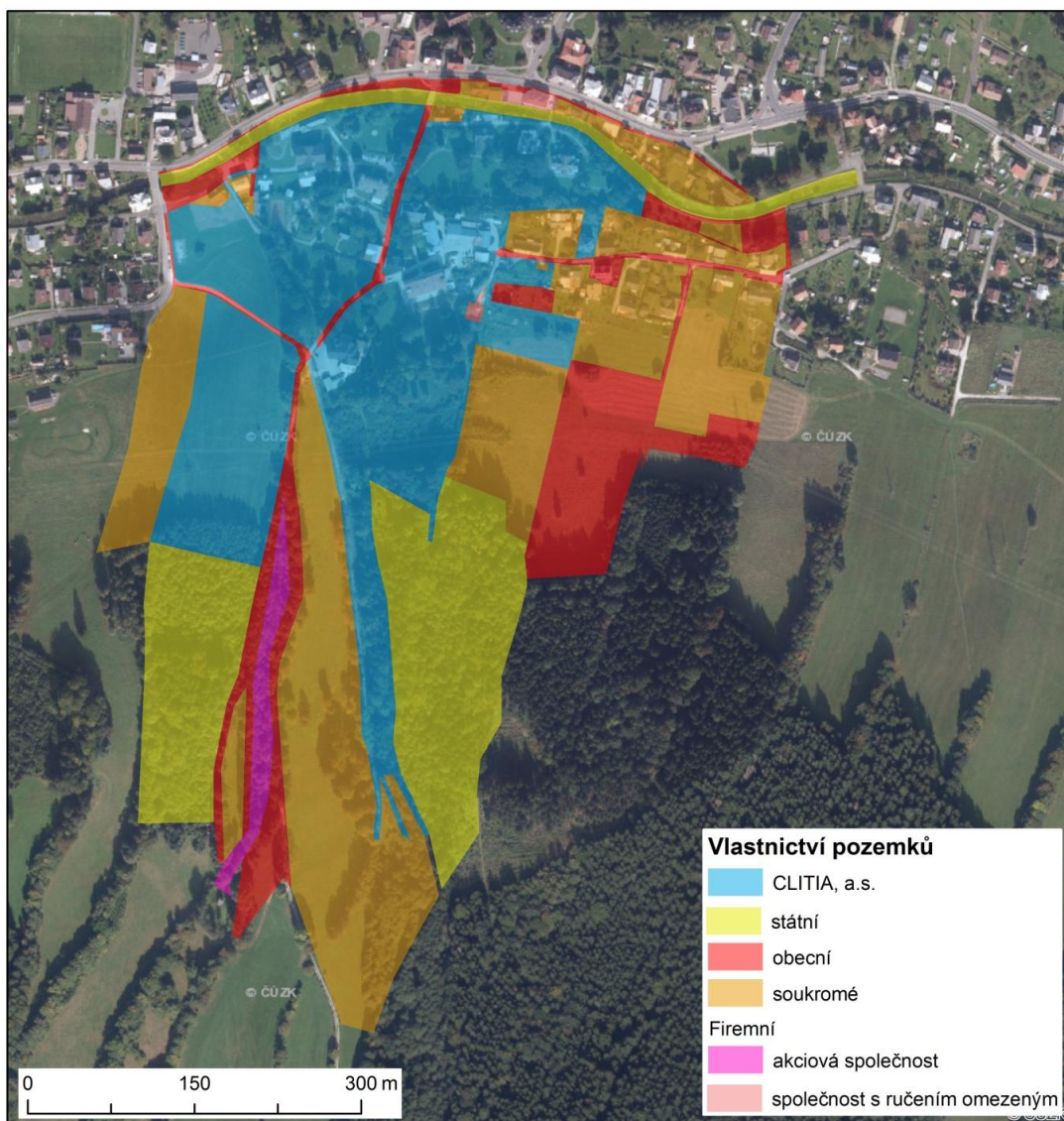

Obrázek 19 Vlastnická struktura pozemků v okolí Priessnitzových léčebných lázní v Jeseníku v roce 2019

Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Obec Lipová-lázně a Lipová Lázně s.r.o.

Do roku 2017 patřil areál lázní v Dolní Lipové společnosti Lázně Lipová s.r.o., která ukončila poskytování lázeňské péče z ekonomického důvodu už v roce 2013. Novým investorem se stala společnost CLITIA, a.s., na kterou přešlo v důsledku fúze sloučením jmění zanikající společnosti Lázně Lipová s.r.o. Dnes poskytuje lázeňskou péči společnost Schrothovy léčebné lázně s.r.o., jejímž zakladatelem a společníkem je právě CLITIA, a.s. Je vlastníkem pozemků lázeňského areálu a přilehlých lesů a luk. Předmětem podnikání této společnosti je pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor, masérské, rekondiční a regenerační služby, hostinská činnost a další. Lázeňský areál je součástí obce. Z tohoto důvodu jsou lázně z velké části obklopeny rodinnými domy. Okolní lesy jsou z velké části ve správě Lesů České republiky, s. p.

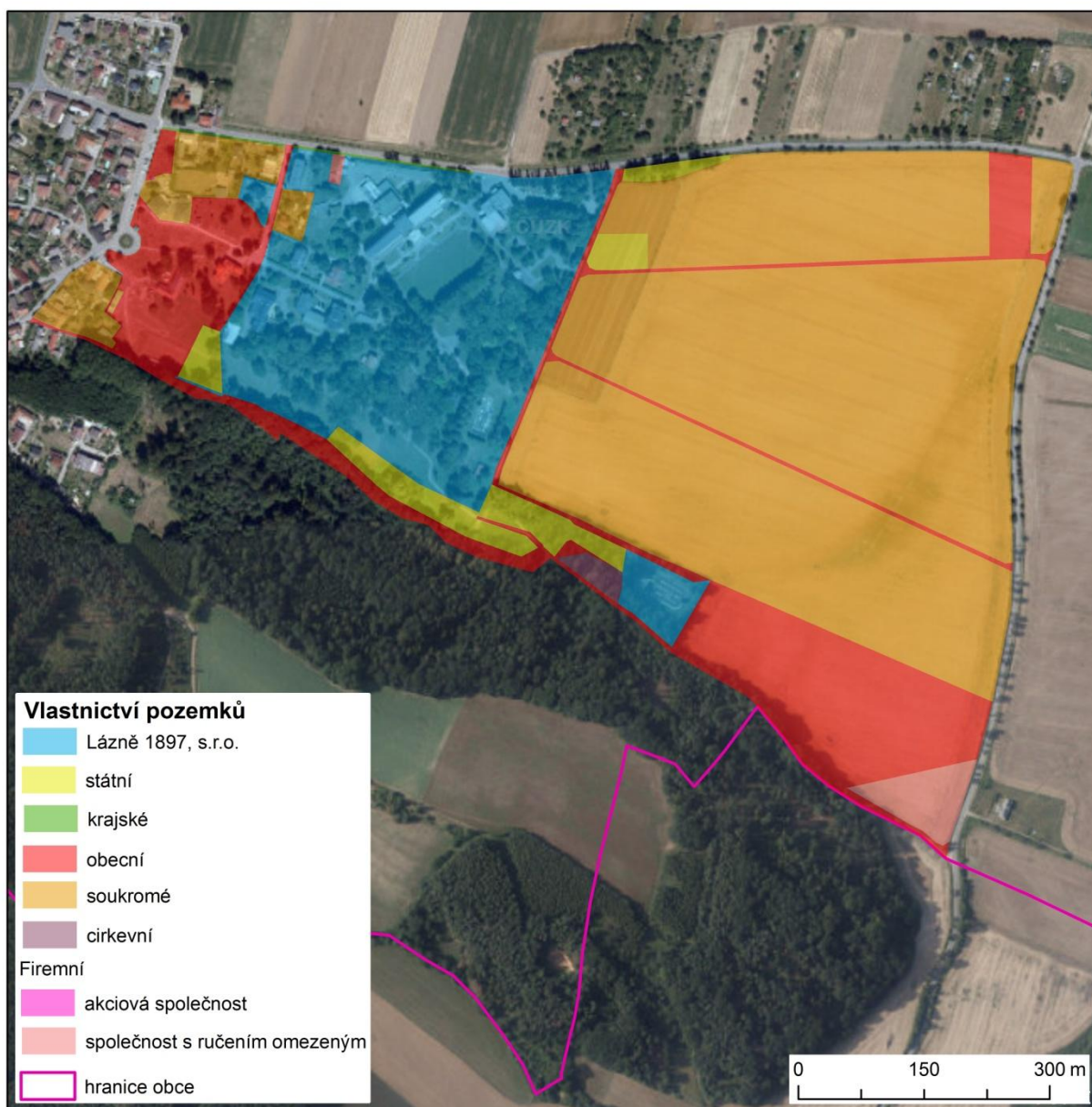

Obrázek 20 Vlastnická struktura pozemků v okolí Schrothových léčebných lázní v Dolní Lipové v roce 2019

Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Obec Velichovky a Lázně 1987 s.r.o.

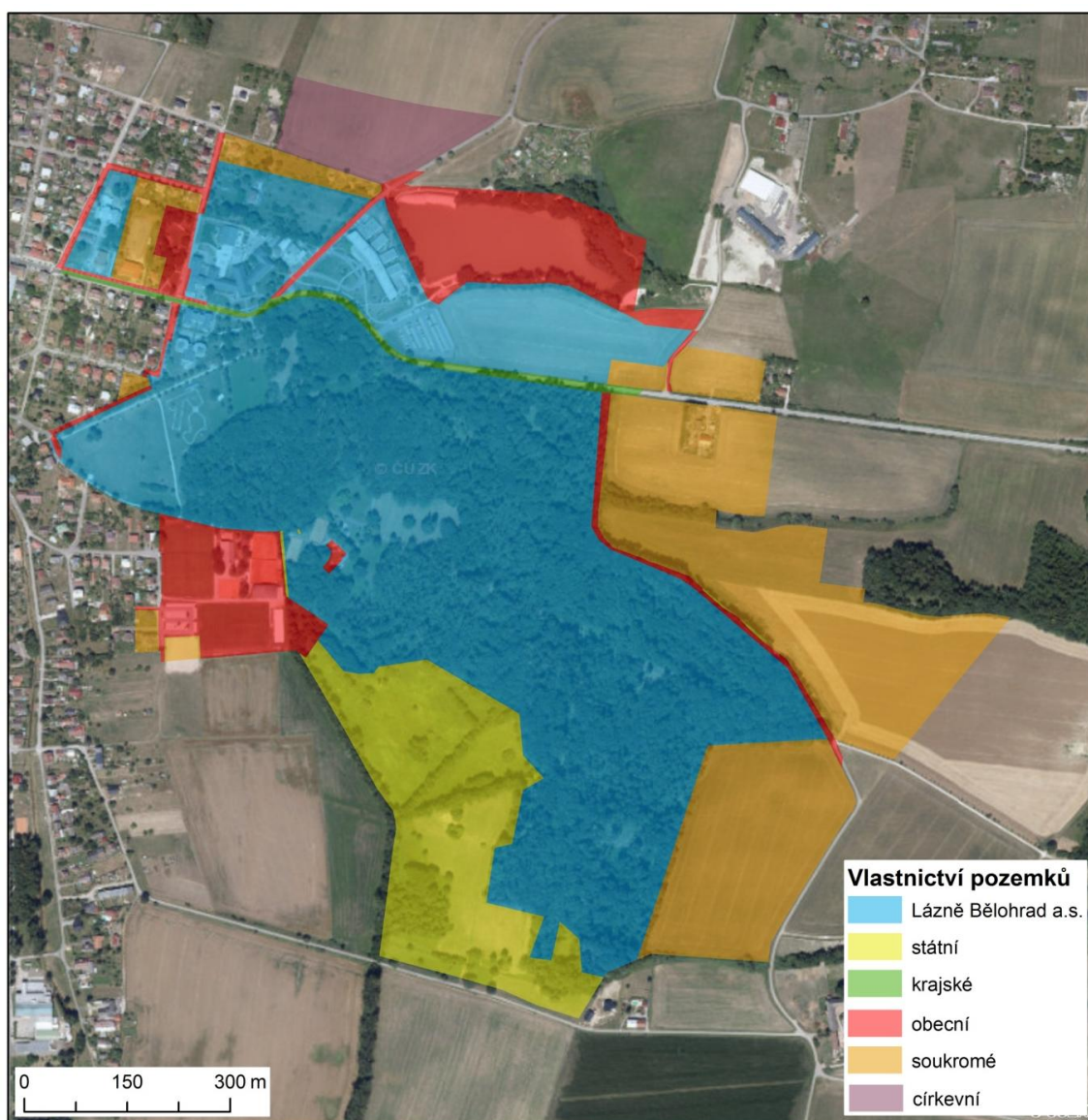
Od roku 2015 provozuje společnost KARSIT GROUP SE hlavní lázeňskou činnost v obci Velichovky za pomoci společníka Lázně 1897, s.r.o. Tato společnost vznikla tak, že byl zakoupen společností KARSIT HOLDING, s.r.o. závod původního provozovatele lázní ve Velichovkách (Lázně Velichovky, s.r.o.). Lázně 1897, s.r.o. nyní poskytují lázeňskou péči a jiné služby. Od jejího založení se činnost slibně rozvíjí. Dokonce byla navýšena kapacita lůžek z původních 176 na 300. Lázeňský areál se nachází v okrajové části obce. Z velké části sousedí s pozemky, které jsou v soukromém nebo obecním vlastnictví.

Obrázek 21 Vlastnická struktura pozemků v okolí Lázní Velichovky v roce 2019
Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Město Lázně Bělohrad a Slatinné lázně Bělohrad

Ve městě Lázně Bělohrad jsou Bělohradské slatinné lázně, které jsou ve vlastnictví akciové společnosti Lázně Bělohrad. Předmětem podnikání je především poskytování lázeňské péče, při níž se využívají místní přírodní léčivé zdroje na úrovni nejnovějších medicínských poznatků, hostinská činnost, masérské, rekondiční služby a mnoho dalších služeb. Do roku 2011 byly ve vlastnictví obchodní firmy Anenské slatinné lázně, a.s. Původní i současná akciová společnost byla ovládána a propojena se společností DANA INVESTMENT, s.r.o. Lázeňský areál je situovaný v okrajové části města. Sousední parcely lázní jsou z velké části soukromé. Rybník, park a sportovní areál, který je v přímém kontaktu lázeňského areálu, patří do vlastnictví obce. Soukromé pozemky oddělující hlavní lázeňský areál a dětskou léčebnu patří místní tělocvičné jednotce Sokol.

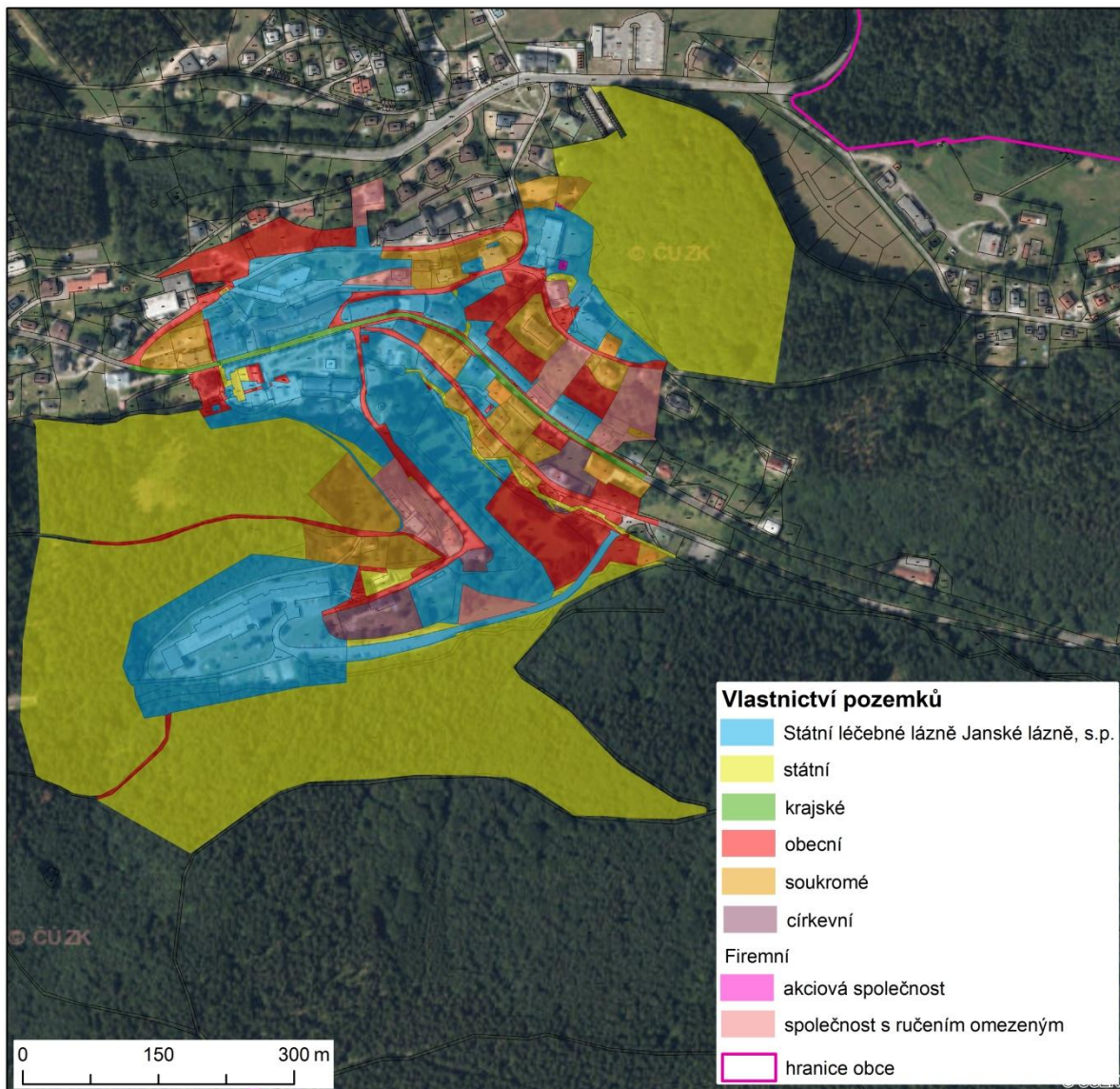

Obrázek 22 Vlastnická struktura pozemků v okolí Lázní Bělohrad v roce 2019
Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Město Janské Lázně a Státní léčebné lázně Janské Lázně

Zakladatelem léčebných lázní v **Janských Lázních** je Ministerstvo zdravotnictví ČR, stejně tak jako v Lázních Bludov. Pozemky, na kterých se nacházejí lázně vlastní Česká republika, přičemž právo hospodařit na majetku státu má státní podnik Státní léčebné lázně Janské Lázně. Nelze opomenout, že ministerstvo je pouze zakladatel a státní podnik provozuje podnikatelskou činnost svým jménem. Stát za závazky podniku neručí, stejně tak jako podnik neručí za závazky státu. Dříve Státní léčebné lázně Janské Lázně, s. p. poskytovali primárně komplexní ústavní a ambulantní péči s využitím přírodních léčivých zdrojů, ale od roku 2019 zajišťují pouze lázeňskou léčebně rehabilitační péči i formou lůžkové péče. Lázeňský areál je situován v obci, kdy centrem města je zároveň centrum lázní. Zde je velká provázanost objektů, a proto je nutná součinnost mezi subjekty. Některé pozemky, na kterých se nacházejí lázeňské objekty, jsou ve vlastnictví obce a lázně je využívají bez poplatku. Konkrétně se jedná o pozemky pod ředitelstvím lázní, které jsou spojené s kolonádou, vstupní objekt do rezidence Réva nebo o pozemky, které jsou součástí komplexu léčebny Vesna. Dlouhá léta jsou spory o výměnu pozemků. Město Janské Lázně by chtělo některé pozemky vyměnit případně odkoupit v přímém prodeji, za pozemky lázní vedle městského parku z důvodu jeho rozšíření, ale stále tato problematika není dořešena, protože ministerstvo neshledává důvod k tomuto úkonu. První etapa parku na pozemcích města je již zbudována. Je zcela nevídané, že město chce zainvestovat a obhospodařovat park pro potřeby lázní a jejich pacientů, přitom samo ho opravdu nepotřebuje. Přitom zřizovatel lázní, který má dohlížet na ochranu území ve vztahu k lázeňským prioritám má v plánu pozemky prodat i k podnikatelským účelům.

Lesy, které areál obklopují, jsou ve správě Lesů České republiky, s. p. V rámci lázeňského areálu je mnoho pozemků v soukromém vlastnictví. Jedná se primárně o parcely, na kterých se nacházejí různé penziony a apartmány.

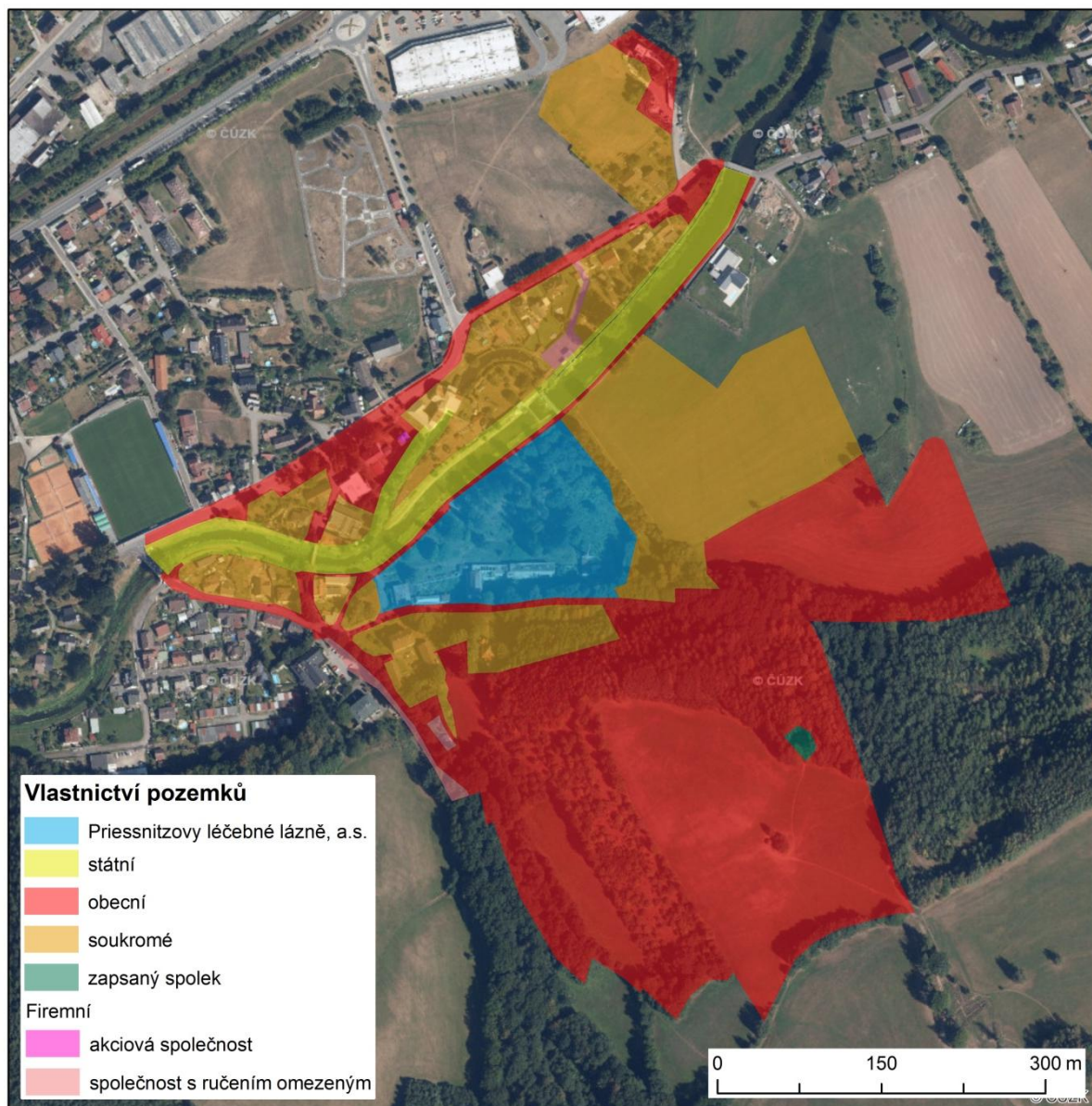

Obrázek 23 Vlastnická struktura pozemků v okolí Státních léčebných lázní Janské Lázně v roce 2019

Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování

Město Náchod a Lázně Běloves

Lázně Běloves se považují v současné době za zaniklé. V roce 2019 se podařilo akciové společnosti Priessnitzovy léčebné lázně zchátralý lázeňský areál odkoupit. Od té doby jsou chystány plány na demolici stávajících objektů a dochází k jednání o podobě stávajícího areálu. Areál současných lázní není příliš rozsáhlý, protože v době, kdy docházelo k rozvoji lázní, byly běloveské lázně ve velmi špatné ekonomické situaci. Na druhém břehu řeky Metuje u nákupního centra jsou na pozemcích města vybudovány Malé lázně, ve kterých je možnost si opět načepovat minerální vodu. Z velké části je areál lázní obklopen soukromými pozemky. Budoucím plánem je propojení Malých lázní s léčebným lázeňským areálem pomocí lázeňského parku. K tomu bude nejspíš nutné odkoupit pozemky. Pozemky jsou členěny na mnoho malých parcel s různými vlastníky, z tohoto důvodu si myslím, že nebude snadné pozemky získat. Předpokládá se intenzivní spolupráce na straně lázní i města. Propojenost objektů a společná součinnost by mohla v budoucnu tvořit velký lázeňský areál s kvalitními službami.

Obrázek 24 Vlastnická struktura pozemků v okolí Lázní Běloves v roce 2019
 Zdroje dat: ČÚZK, 2019; „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; vlastní zpracování)

9. Dopravní dostupnost lázní veřejnou dopravou

Dostupnost lázní veřejnou dopravou vychází z analýzy jízdních řádů autobusů i vlaků. Celé je to doplněno o informaci vzdálenosti nejbližších nádraží či zastávek k lázeňskému areálu, získanou z internetové aplikace Mapy.cz. Analýza byla provedena v únoru 2020. Pro zjištění četnosti spojů o státních svátcích, byl použit Svátek práce 1. 5. 2020.

Do **lázní Teplice nad Bečvou** je velmi dobrá dostupnost autobusovou dopravou i vlakem. Do Hranic na Moravě mají přímé autobusové spojení s Olomoucí, Brnem, Ostravou a Žilinou. Z autobusového nádraží je doporučováno využívat linku městské hromadné dopravy č. 2 popřípadě č. 12, která zaveze klienty přímo do areálu lázní. Při zvolení cesty vlakem je také doporučováno vystoupit na hlavním nádraží v Hranicích na Moravě a využít městské hromadné dopravy odjíždějící z autobusového nádraží, které je asi 200 metrů vzdálené od vlakového nádraží. Je možné vystoupit i na zastávce přímo v Teplicích nad Bečvou, která je od areálu přibližně jeden kilometr, ale poté je nutno dojít pěšky nebo využít dopravního spojení zpět do Hranic na Moravě.

Lázně Slatinice nabízejí pro klienty odvoz z vlakového nádraží Slatinice, které je vzdálené 1,3 kilometrů od lázní. Za tuto službu je účtováno 50 Kč. V případě, že se klient bude chtít dopravit autobusem, je možné využít autobusovou linku č. 370 z Olomouce, kdy autobus zastavuje na zastávce přímo před vstupem do lázní nebo linku č. 401 z Prostějova. Tato linka bohužel nedopraví klienta přímo před lázeňský areál, ale na zastávku, která je vzdálená cca 900 metrů. V tomto případě je možné si předem domluvit odvoz ze zastávky rovněž za 50 Kč. Lázně nabízejí také možnost dopravy taxi službou, kterou zajišťuje firma Taxi plus. Pro klienty lázní je zajištěna zvýhodněná paušální cena 220 Kč při trase Olomouc hl. n. – Slatinice.

Doprava do **Lázní Bludov** je možná jak autobusem, tak vlakem. Vlakové nádraží Bludov lázně je vzdáleno cca 760 metrů a autobusová zastávka je vzdálena 360 metrů od lázeňského areálu. Přímé spojení vede buď ze Šumperka, nebo z dopravního uzlu Zábřeh na Moravě.

Lázně Velké Losiny jsou nejlépe dostupné vlakovou dopravou. Vlaková zastávka je vzdálená cca 600 metrů od areálu. Po zavedení přímého spoje Nezamyslice – Kouty nad Desnou jsou Velké Losiny velmi dobře dostupné. Vznikl tím přímý spoj z Olomouce, z Prostějova, ze Zábřehu na Moravě i Šumperka. Tento přímý spoj ve všedních dnech jezdí až na pár výjimek každou hodinu. Zábřeh na Moravě patří mezi dopravní uzel, kterým prochází železniční koridor Plzeň – Praha – Olomouc – Ostrava, takže Lázně Velké Losiny jsou dobře

dostupné pro klienty z Čech i Slezska. Co se týče autobusové dopravy, tak přímý spoj je pouze ze Šumperka, kdy zastávka autobusu se nachází cca 500 metrů od lázní.

Lázně Jeseník se jako jediné nenacházejí v těsné blízkosti centra obce. Od města Jeseník jsou vzdáleny přibližně 3 kilometry. Z tohoto důvodu je doprava do lázeňského areálu obtížnější. Nutností je přestup na autobusovou linku z města Jeseník přímo do lázeňského areálu. Do města Jeseník je možná doprava vlakem. Přímý vlakový spoj je z Ostravy, Brna, ze Šumperka a Zábřehu na Moravě. Jsou zajištěny také přímé dálkové autobusy z Prahy, Brna, Ostravy a Šumperka. Vzhledem k periferní oblasti města Jeseník je dle mého názoru docela dobře zajištěná doprava z různých oblastí České republiky. Co se týče **Lázní Dolní Lipová**, které od města Jeseník jsou vzdáleny přibližně čtyři kilometry, tak dopravní obslužnost je téměř totožná. Vlakové spoje, které vedou do Jeseníku, často staví i na vlakové zastávce Lipová-lázně, která je vzdálená od areálu lázní 1,3 kilometrů. Odtud je možné se dopravit městskou hromadnou dopravou přímo před areál lázní. Dálkový autobusový spoj z Prahy zastavuje přímo na zastávce před lázněmi. Ostatní autobusové spoje končí ve městě Jeseník a odtud je možnost přestoupit na místní autobus a dojet přímo do Schrotových léčebných lázní.

Doprava do **Janských Lázní** je zajištěna primárně autobusovou dopravou. Přímé spoje jsou z Prahy, Hradce Králové a Trutnova. Je možné využít také průjezdné autobusové spoje, které vedou na Špindlerův Mlýn, Vrchlabí a Pec pod Sněžkou. Nejbližší vlakové nádraží je ve Svobodě nad Úpou, které je však vzdálené přes tři kilometry. Poté je možné se do Janských lázní dopravit linkovými autobusy.

V **Lázních Běláhrad** se nachází autobusové i vlakové nádraží. Autobusové nádraží je vzdáleno cca 550 metrů a vlakové je ve vzdálenosti jeden kilometr. Do Lázní Běláhrad je poskytován přímý autobusový spoj z Prahy, Hradce Králové, Trutnova, Jičína i Nové Paky. Lázně pro své klienty zajišťují možnost dopravy z nádraží do hotelu po předešlé domluvě. Cena služby je 50 Kč, stejně jako v Lázních Slatinice.

Doprava do **Lázní Velichovky** je obtížnější. Při využití autobusové i vlakové dopravy je nutné přestoupit v Jaroměři na autobusovou linku, která jede přímo do Velichovek.

Tabulka 4 Dostupnost lázní veřejnou dopravou spolu s četností přímých spojů ve vybraných lázních Olomouckého a Královéhradeckého kraje

Lázně	Vzdálenost od autobusové zastávky (m)	Vzdálenost od vlakového nádraží (m)	Počet přímých spojů v pracovní dny (den)	Počet přímých spojů o svátcích (den)
Teplice nad Bečvou	130	2500	21	12
Slatinice*	80	1300	37	24
Bludov	360	760	53	22
Velké Losiny	500	570	39	25
Jeseník	130	2600	21	16
Dolní Lipová	180	1200	42	28
Janské Lázně	20	3400	28	26
Lázně Bělohrad*	90	1100	50	23
Velichovky	50	6200	9	3

*Lázně poskytující odvoz ze zastávky pro veřejnou dopravu přímo do areálu lázní za poplatek 50 Kč.

Zdroje dat: *idos.idnes.cz a mapy.cz, 2020; vlastní zpracování*

Tabulka 4 poukazuje na vzdálenost od nejbližší autobusové zastávky k lázeňskému areálu spolu se vzdáleností od vlakového nádraží. Také byla provedena analýza počtů přímých dopravních spojů jak v pracovní dny, tak i o svátcích za jeden den. Můžeme vidět, že největší vzdálenost od autobusové zastávky vykazují Termální lázně Velké Losiny a naopak nejmenší Janské Lázně. Vlakové nádraží mají téměř všechny lázně vzdáleny nad jeden kilometr. Skoro na dosah ho mají pouze lázně Bludov a Velké Losiny. V obci Velichovky není vůbec vlaková zastávka, nejbližší je v obci Jaroměř, vzdálené přes šest kilometrů. Stejně tak v obci Janské Lázně, kdy nejbližší vlakové nádraží se nachází ve Svobodě nad Úpou. Co se týče počtu přímých dopravních spojů tak je důležité podotknout, že jsou zahrnuty autobusové i vlakové spoje. U lázní Teplice nad Bečvou a Jeseník byly započítávány přímé spoje pouze městské dopravy z hlavního nádraží, protože klasické linkové autobusy k lázeňskému areálu nejezdí. Kdyby se vzaly v úvahu i přímé vlakové spoje na hlavní nádraží v Hranicích na Moravě, odkud jezdí městská doprava právě do lázní, tak by počet překročil 150, protože na nádraží v Hranicích na Moravě zastavují vlaky jedoucí od Prahy, Brna, Ostravy, Přerova a jiné. Pokud jde o Lázně Jeseník, tak do města Jeseník jezdí také přímé spoje z Prahy, Brna, Ostravy a dále ze Zábřehu na Moravě a Šumperka. Lidé přijíždějící těmito přímými spoji musí přestoupit na městskou dopravu, která je dopraví k hlavnímu lázeňskému domu. Těchto spojů bývá ve všední dny 32 a o svátcích pouze o 2 méně. Rozdíl je nízký, protože přímé spoje z různých částí ČR nejsou pouze pro lázeňské

klienty, ale také pro spoustu turistů, kteří často jezdí poznávat přírodní krásu Jeseníků i v období svátků. Dále je nutné zmínit to, že u Lázní Bělohrad a Slatinic byly do počtu přímých spojů jak v pracovní dny, tak i o svátcích započítány také autobusové linky, které nutně nemusí zastavit na nejbližší zastávce. Bylo tak učiněno z toho důvodu, že lázně poskytují za nízký poplatek odvoz. Tato služba je poskytována nejspíš proto, že je opravdu minimální počet spojů, které by zastavovali u lázní.

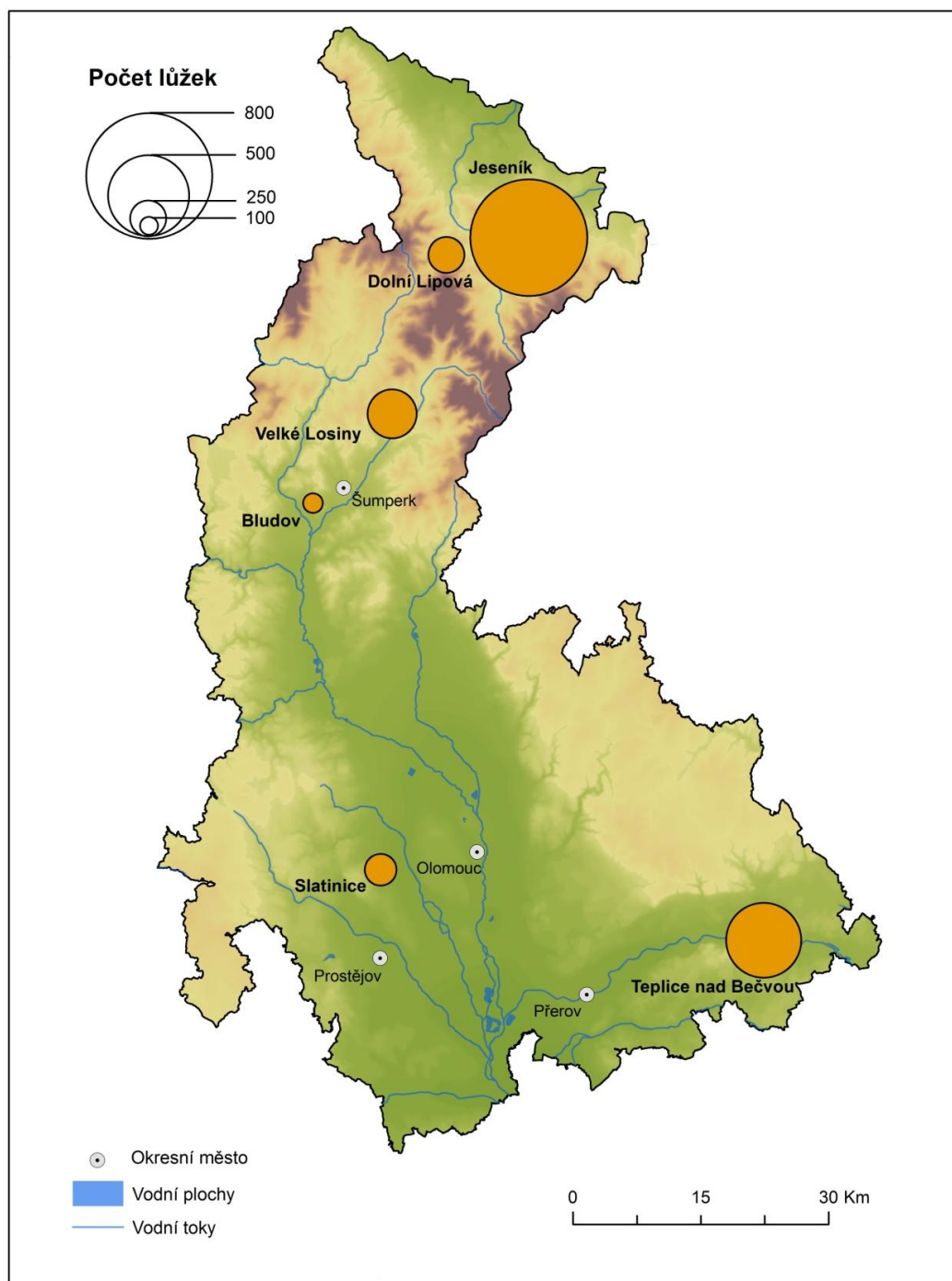
10. Nabídka služeb v obcích se statutem lázní

Občanská vybavenost a služby patří mezi základní funkční složky obcí. Jedná se o objekty, které uspokojují denní potřeby obyvatel i příjíždějících turistů. Občanská vybavenost je ovlivňována mnoha faktory, například geografickou polohou, demografií, ekonomii a velkou roli také hraje velikost obce. Téměř ve všech obcích se statutem lázeňského místa Olomouckého a Královéhradeckého kraje můžeme najít základní složky občanského vybavení. Všechny obce disponují základní školou, mateřskou školou, obchodem s potravinami a poštou. Výjimkou je obec Teplice nad Bečvou, kde se nachází mateřská škola, obchod s potravinami a pošta. Ostatní základní vybavenost obce je směřována do nedalekého města Hranice. Druhou výjimkou je obec Velichovky, kde se nenachází žádná prodejna potravin či smíšeného zboží. Pokud jde o zdravotnická zařízení, tak vyjma obce Velichovky mohou občané docházet k praktickému lékaři právě ve své obci. Lékárna v obcích není samozřejmostí, přesto se v některých případech nachází i v těch menších. Lékárna je provozována ve všech vybraných obcích s výjimkou obce Teplice nad Bečvou, Lipová-lázně a Velichovky. Po celkovém zhodnocení zařízení vytvářející základní občanskou vybavenost bylo zjištěno, že na nejnižší úrovni ji má obec Velichovky.

Lázně na území Olomouckého a Královéhradeckého kraje patří ke středním kategoriím lázní v rámci ČR. Největšími lůžkovou kapacitou jsou Priessnitzovy léčebné lázně v Jeseníku, kde počet lůžek je téměř 800. Druhé největší počtem lůžek jsou Státní léčebné lázně Janské Lázně, které disponují 750 lůžky. Na třetí pozici jsou Lázně Teplice nad Bečvou, které disponují 395 pokoji s 625 lůžky. Mezi nejmenší lůžkovou kapacitou se řadí Státní léčebné lázně Bludov. Lázně Běloves nemají v současné době k dispozici žádné lůžka, protože dochází teprve k jejich postupné obnově.

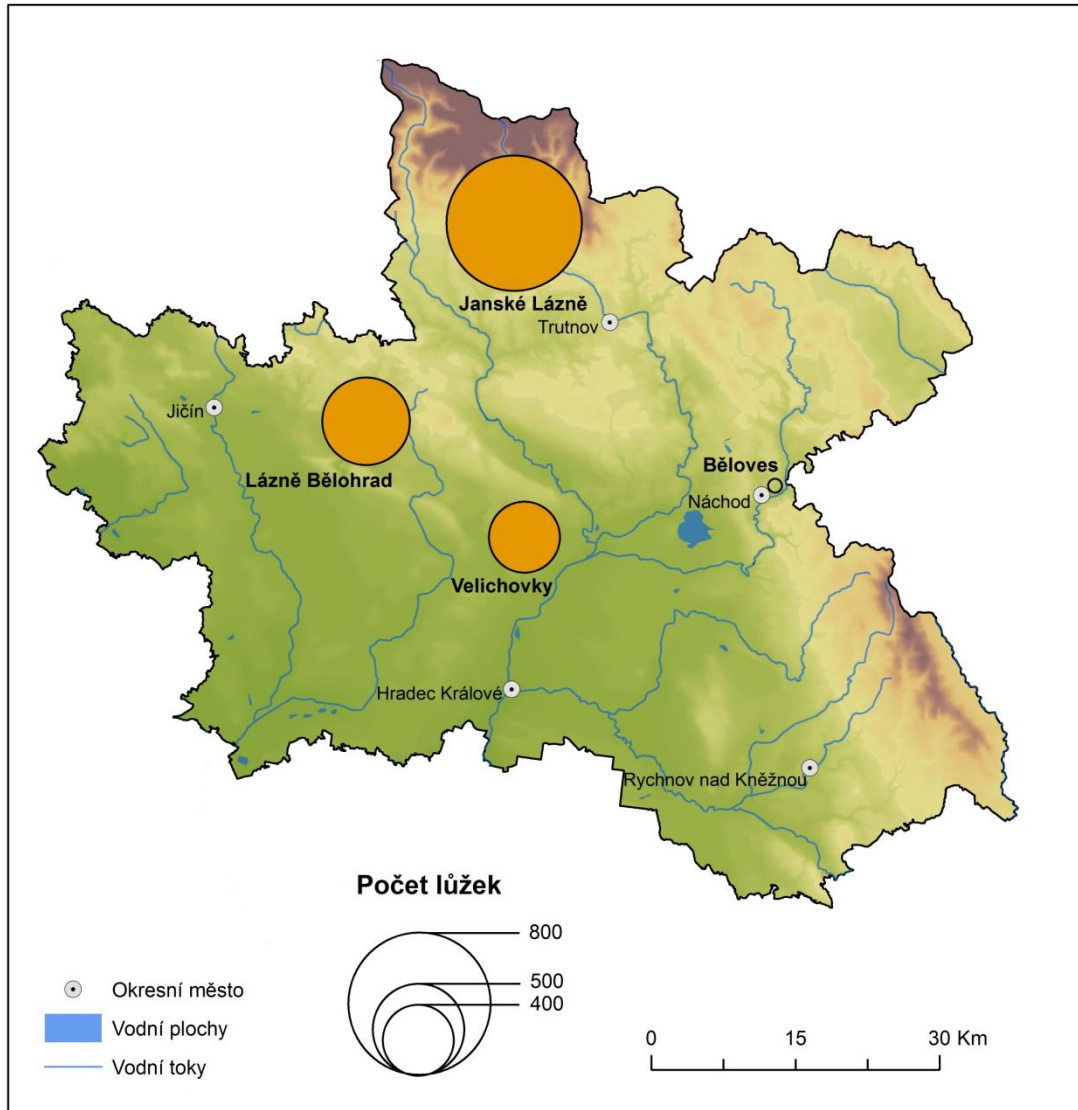
Počet hromadných ubytovacích zařízení je v jednotlivých obcích odlišné. Informace byly zjišťovány primárně z Českého statistického úřadu a webové stránky Booking.com zajišťující online rezervaci ubytování. Dominantní postavení má obec Janské Lázně, kde se nachází přes 50 ubytovacích zařízení. Druhý nejvyšší počet ubytovacích zařízení je překvapivě v obci Lipová-lázně. Obec Jeseník a Janské Lázně se řadí na špičku v počtu hostů, protože se nejedná jen o významná lázeňská střediska, ale i turistická. Mezi další lázeňská místa dosahující přibližně 30 ubytovacích zařízení patří Velké Losiny a Jeseník. Přestože je počet ubytovacích zařízení v obou obcích podobný, tak počet ubytovaných hostů je poloviční. Je to způsobeno tím, že ve Velkých Losinách je více kapacitně menších ubytovacích zařízení a v Jeseníkách se nacházejí hotelové komplexy s velkým počtem pokojů

a lůžek, a zároveň je to místo často vyhledávané nejen pacienti, ale také turisty. Naopak nejméně ubytovacích zařízení je v obci Velichovky, Slatinice a Bludov. Zajímavostí je to, že v obci Velichovky je nejméně ubytovacích zařízení, ale počet hostů každoročně přesahuje 10 tisíc. V porovnání s obcí Bludov, kde je třetí nejmenší počet zařízení, tak počet hostů nedosahuje ani 4 tisíc.

Obrázek 25 Lůžková kapacita v obcích se statutem lázeňského místa v Olomouckém kraji v roce 2020

Zdroje dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; webové stránky lázní, výroční zprávy, vlastní zpracování

Obrázek 26 Lůžková kapacita v obcích se statutem lázeňského místa v Královéhradeckém kraji v roce 2020

Zdroje dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“; webové stránky lázní, výroční zprávy, vlastní zpracování

10.1 Vybavenost obcí

Obce se statutem lázeňského místa v Olomouckém a Královéhradeckém kraji poskytují širokou škálou služeb nabízejících vzdělání, kulturní vyžití i relaxaci. Obce také disponují objekty, sloužící k rekreační tělovýchově. Jedná se o dětská hřiště, cyklostezky, naučné stezky a další. V lázeňských místech jsou samozřejmostí zařízení poskytující stravování. V každé obci můžeme najít alespoň jednu restauraci a kavárnu či cukrárnu. Důležité je podotknout, že obce se statutem lázeňského místa často mají vyšší úroveň vybavenosti obcí v porovnání s obcí o přibližně stejné velikosti a počtu obyvatel. Je to z důvodu zvýšené atraktivity dané lokality.

Tabulka č. 5 zobrazuje vybavenost obcí se statutem lázeňského místa. Můžeme vidět, že téměř všechny obce disponují mnoha objekty k různým aktivitám. Této skutečnosti se vymyká pouze obec Velichovky, která má velmi nízké vybavení obce v porovnání s ostatními. Jedná se o velmi malou obec, která nemá ani 1 tisíc obyvatel. V obci můžeme najít stravovací zařízení a hřiště. Dále obcí prochází cyklotrasa, vedoucí směrem k zaniklým lázním Kuks. V rámci Olomouckého kraje se řadí Slatinice mezi ty, které mají vybavení obce na nejnižší úrovni. Je to také malá obec, přesto v porovnání s obcí Velichovky je na tom výrazně lépe. V obci mohou klienti lázní i turisté navštívit muzeum veteránů, kde je možné si prohlédnout sbírku starých automobilů a motocyklů převážně z 30. let minulého století. Dále obec disponuje infocentrem a pro vášnivě čtenáře je k dispozici knihovna. Návštěvníci mohou využít venkovní šachy, kuželky či pétanque. Nechybí naučná stezka ani cyklotrasa k pěší turistice, cyklistice nebo nordic walkingu. Obec Teplice nad Bečvou má přibližně 400 obyvatel. Samotná obec poskytuje minimální počet služeb. V analýze vybavenosti obcí, jsou zohledněny také služby, které jsou v těsné blízkosti lázeňského areálu a zároveň patří do katastrálního území města Hranice. Lázně Teplice nad Bečvou patří mezi významné lázně v České republice s vysokým počtem pacientů, a proto je poskytována široká nabídka kulturního, sportovního i relaxačního vyžití. Je možné si zahrát minigolf, stolní tenis, pétanque či tenis, zaplavat v bazénu nebo se procházet po lázeňském parku s vyhlídkami. Milovníci muzeí mohou navštívit Včelařské či Městské muzeum přímo ve městě Hranice, se kterým je pravidelné autobusové dopravní spojení.

Vyšší úroveň nabízených služeb poskytuje obec Bludov, Velké Losiny a Lázně Běláhrad. Jedná se o obce s podobným počtem obyvatel a nabízenými službami. Ve třech výše zmíněných obcích je možnost výběru z široké nabídky aktivit. Samozřejmostí je infocentrum poskytující tipy na výlety a propagační materiály. V obci Bludov je pro sportovně založené návštěvníky k dispozici hřiště, přírodní koupaliště Vlčí Důl, naučná stezka

Bludovská stráň s vyhlídkou a napojení na cyklotrasu Moravská stezka. Lidé, kteří se rádi učí novým věcem či poznávají, mohou navštívit barokní zámek s pozdně renesančními prvky, Muzeum kočárků a ti nejmenší Pradědovo dětské muzeum spojující zábavu a poznání. K oddychu mohou sloužit prostory lázeňského či zámeckého parku. V obci Velké Losiny je to velmi podobné. Přijdou si zde na své milovníci kultury, protože se zde nachází kino, renesanční zámek stojící na místě bývalé středověké vodní tvrze a Muzeum papíru. Stejně jako v obci Bludov zde můžeme najít bazén, hřiště, naučnou stezku a napojení na různé cyklotrasy vedoucí k různým zajímavostem v okolí. K oddychu slouží rozsáhlý zámecký a lázeňský park s mnoha odpočinkovými místy. Lázně Bělhrad je neveliké podkrkonošské město, které nabízí návštěvníkům také různé možnosti trávení volného času. Kulturně založení návštěvníci si mohou prohlédnout zámek, který však bohužel není veřejnosti zpřístupněný, protože je v soukromých rukou. Je možné v zámeckém parku navštívit Památník K.V. Raise se stálou expozicí. Také se zde nachází Fričarovo muzeum s přírodními zvláštnostmi a vlastivědnými exponáty. Sportovci zde mohou využít bazén, hřiště, tenisový kurt, naučnou stezku a minigolf. Na procházku je možné se vydat po naučné stezce Po stopách K. V. Raise ke křížové cestě. Nebo také na kole po Cestě K. J. Erbena.

Naopak nejlepší vybavenost obce vykazuje obec Jeseník, Janské Lázně a Náchod-Běloves. Jeseník a Janské Lázně spolu s obcí Lipová-lázně nabízejí možnost lyžování, běžecké lyžování nedaleko centra, což milovníci zimních sportů určitě ocení. V obci Lipová-lázně se mimo jiné nachází dvě muzea, prvním je Muzeum Johanna Schrotha se stálou expozicí o historii lázeňství a obce. Druhé Muzeum Slezského Semmeringu se věnuje historii trati Hanušovice-Jeseník na úseku z Branné do Lipová-lázně. Milovníci přírody mohou navštívit Zoo Faunapark s domácími i exotickými zvířaty. Dále naučnou stezku Johanna Schrotha či Lipovské stezky Toč a Helios. Město Jeseník je okresní město a z tohoto důvodu je vybavenost obce a nabídka služeb na vysoké úrovni v porovnání s jinými obcemi se statutem lázeňského místa. Z pohledu kultury, je možné navštívit kino i divadlo. Dále také Muzeum lega přímo v lázeňském areálu, Vlastivědné muzeum Jesenicka ve Vodní tvrzi, stálou geologickou expozici či hvězdárnu. Cyklisti mohou využít síť cyklotras k různým místním zajímavostem a pro pěší jsou zde naučné stezky. V lázeňském areálu je možné využít minigolf a discgolf s devíti jamkami, Balneopark, Lesní lázeňský labyrint a spoustu dalších aktivit. Město Janské Lázně také může nabídnout spoustu různých služeb. Je možné navštívit kino a Muzeum lázeňství se stálou expozicí. Zaplavat a zrelaxovat si mohou návštěvníci v místním aquacentru. Dále je zde nabídka volnočasových aktivit, například lukostřelba, čtyřkolky, paintball a mnoho dalších. Také je možné využít síť cyklostezek

či naučnou stezku. Zajímavostí je, že v této obci je vybudována trasa pro tělesně postižené osoby, což umožňuje i znevýhodněným lidem poznávat přírodu. Co se týče vybavenosti obce Náchod-Běloves, tak jsou zahrnuty i služby, které jsou poskytovány přímo ve městě Náchod. V místní části Běloves můžeme najít pouze hřiště, stravovací zařízení a nákupní centrum. Dále Bělovsi prochází cyklotrasa vedoucí podél česko-polského pohraničí a naučná stezka po opevnění Běloves. Ve městě Náchod je možné navštívit renesanční zámek se zámeckým parkem a galerií výtvarného umění v bývalé zámecké jízdárně, Muzeum starožitných kočárků, panenek a patentních listin, Regionální muzeum se stálou expozicí Dějiny Náchoda a Náchodska. Nechybí divadlo ani kino.

10.2 Aktivity v dostupné vzdálenosti

V každé obci se statutem lázeňského místa v Olomouckém a Královéhradeckém kraji jsou nabízeny další aktivity v dostupné vzdálenosti. V těsné blízkosti Lázní Teplice nad Bečvou se nacházejí na levém břehu řeky Bečvy Zbrašovské aragonitové jeskyně a na pravém břehu Hranická propast, která je nejhlubší v České republice. Hranická propast je součástí Národní přírodní rezervace Hůrka u Hranic, kterou vede naučná stezka. Po naučné stezce je možné potkat zříceninu hradu Svrčov a navštívit několik vyhlídek na lázeňské místo. Z obce Slatinice je možné po naučné stezce dojít na Malý Kosíř, který je součástí přírodní rezervace nebo pokračovat dále po naučné stezce Velký Kosíř, kde na sportovně založené návštěvníky čeká rozhledna s výhledem na Drahanskou vrchovinu. Tato naučná stezka lze absolvovat i na kole. V těsné blízkosti centra obce Bludov se nachází lesopark Gryngle. Dále je možné se vydat po naučné stezce k rozhledně Brusná. Také je možné navštívit zříceninu hradu Bludov, pocházejícího pravděpodobně z 13. století. V obci Velké Losiny lze navštívit oboru, ve které je muflon, daněk, divočák a ovce. Cyklotrasa od obory vede do sousední obce Rapotín a kříží se s naučnou stezkou Bukovka. Naučná stezka zavede turisty k rozhledně Bukovka a k Lesnímu balneu. Lesní balneo je relaxační turistická atrakce, která zahrnuje kádě s pramenitou vodou k osvěžení a chodníčky tvořené přírodními materiály k podpoře tkáňového metabolismu a prokrvení končetin. Lázeňský areál v Jeseníku nabízí klientům možnost využití unikátního balneoparku, který je koncipován jako vodní zahrada. Celé je to založeno na hydroterapii a relaxaci. Je možné se brodit potůčky, vyzkoušet Priessnitzovy lavičky nebo stříky. Nejvíce odvážliví návštěvníci mohou zkusit využít přírodní sprchu se studenou pramenitou vodou. Dále areál nabízí využití přírodního inhalatoria, lanový park, Lesní lázeňský labyrint, Obří rozhlednu a další. Celá lokalita je protkaná mnoha pěšími i cyklistickými trasami kolem několika pramenů, přístřešků k odpočinku a vyhlídek. Vnější

lázeňské území Lázní Jeseník se rozprostírá také přes obec Česká Ves, která nabízí možnost prohlídky muzea Auto-moto veterán a Muzeum historie obce a zajateckých táborů. Také je zde známá naučná stezka Česká Ves, která turisty provede kolem Čertových kamenů spojených s čarodějnickými procesy. Město Jeseník a jeho okolí je opravdu atraktivní oblastí pro turisty i lázeňské návštěvníky. V sousední obci Lipová-lázně, ve které se nacházejí Schrothovy léčebné lázně, mohou návštěvníci vyzkoušet Fit stezku, která zahrnuje 10 různých stanovišť na posílení a protažení celého těla. Stezka je dlouhá přibližně 500 metrů a u každého stanoviště je informační tabule s informacemi o daném stanovišti. Obsahuje pokyny, grafické znázornění cviku i popis k čemu cvik slouží. Návštěvník si může vybrat ze tří různých obtížností dle vlastního uvážení, s ohledem na věk, pohlaví a fyzickou výkonnost. Nedaleko centra obce se nacházejí Jeskyně Na Pomezí, které jsou často vyhledávaným cílem turistů navštěvující tuto oblast. V této obci je unikátní síť cyklostezek, nazývaných singletrack. Jedná se o velmi úzkou přírodní cestu určenou pro cyklisty, která respektuje lesní prostředí. Cyklisté kličkují mezi stromy, přejíždějí jednotlivé nerovnosti v terénu a přitom sledují měnící se profil tratě.

Janské Lázně také disponují výjimečnou turistickou atrakcí. Nejen, že se zde nachází známý SkiResort Černá hora – Pec, ale také Stezka korunami stromů Krkonoše. Ta poskytuje výhled ze 45 metrů vysoké věže na Krkonošský národní park a unikátní naučné centrum. Také je možné navštívit rozhlednu Černá Hora, která poskytuje panorama na Krkonoše a českou kotlinu. Na území se nachází také rozhledna Zlatá vyhlídka, která je na soukromém pozemku, a proto je veřejnosti nepřístupná. Po Krkonošské cyklo naučné stezce je možné dojet k naučné stezce Černoohorské rašeliniště s vyhlídkovou věží, nacházející se v I. zóně Krkonošského národního parku. Procházkou podél vodního toku od rašeliniště je možné navštívit dva vodopády Kotlový a Soutěskový. Okolí Janských lázní je protkané několika turistickými trasami s různými vyhlídkami a odpočinkovými místy. Ve městě Lázně Bělhrad se nachází několik přírodních památek., které jsou dostupné cyklotrasami či turistickými cestami. Na území lázeňského parku je přírodní památka Bělhradská bažantnice a v těsné blízkosti je přírodní památka Byšičky. Cyklisté mohou využít uměle vytvořený pumtrack, který slouží k jízdě na kole bez šlapání a je to ideální trénink rovnováhy. V těsné blízkosti obce Velichovky se nachází obora, ve které je chován daněk evropský a její navštívení je možné spojit s příjemnou procházkou.

Tabulka 5 Vybavenost obcí se statutem lázeňského místa v Olomouckém a Královéhradeckém kraji

Obec	Krytý bazén / Koupaliště	Hřiště	Kino	Divadlo	Muzeum	Cyklostezka / Cyklotrasa	Naučná stezka	Rozhledna	Vyhlídky na okolí krajiny	Zámek	Ski areál	Mini golf	Knihovna	Infocentrum	Restaurace	Kavárna / Cukrárna
Teplice nad Bečvou	x	x		x		x	x		x			x	x	x	x	x
Slatinice		x			x	x	x		x				x	x	x	x
Bludov	x	x			x	x	x	x	x	x			x	x	x	x
Velké Losiny	x	x	x		x	x	x		x	x			x	x	x	x
Jeseník	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x
Lipová-lázně		x			x	x	x		x		x		x	x	x	x
Janské Lázně	x	x	x		x	x	x	x	x		x		x	x	x	x
Lázně Běláhrad	x	x			x	x	x		x	x		x	x	x	x	x
Velichovky		x				x									x	x
Náchod- Běloves	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x

Zdroje dat: webové stránky obcí a lázní, 2020; vlastní zpracování

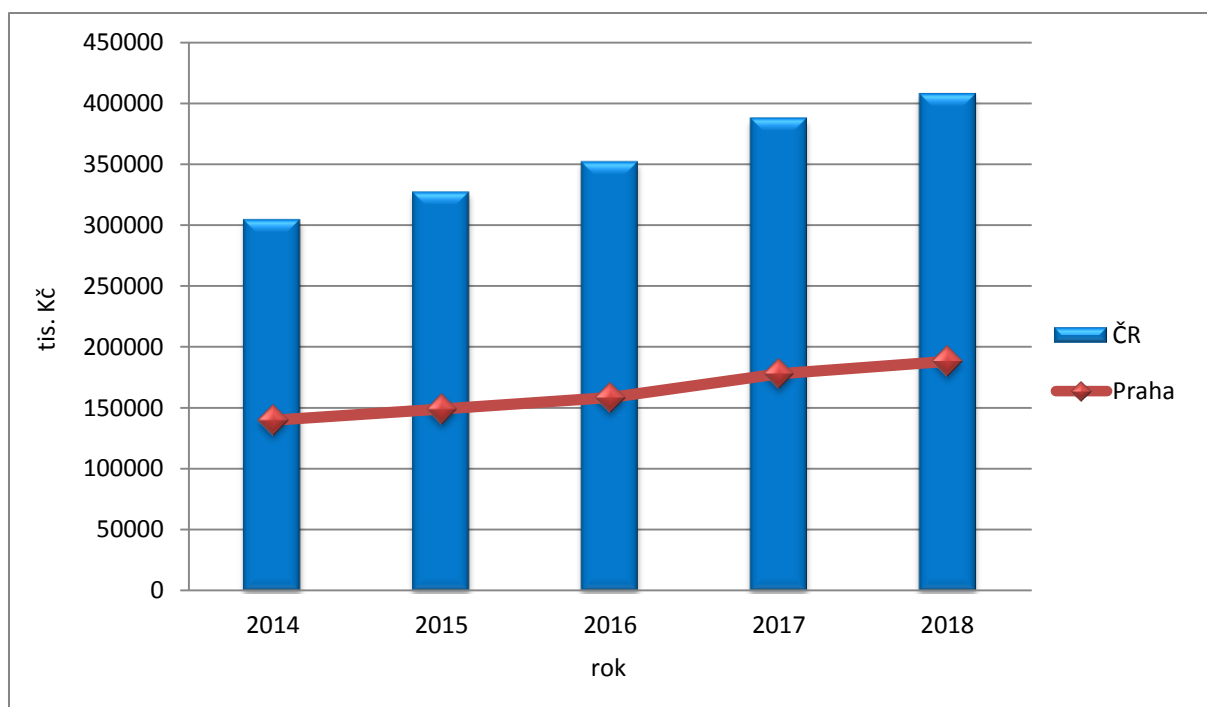
11. Ekonomický efekt lázní pro obce

Pro řadu obcí je cestovní ruch jedním ze strategických cílů rozvoje. Podpora cestovního ruchu z veřejných zdrojů jsou přínosy do místních rozpočtů ve formě místních daní a poplatků, podpory zaměstnanosti, podnikání a zvyšování kvality života obyvatel. Cestovní ruch má meziodvětvový charakter. Realizuje nejen přímé efekty v odvětví spojených s cestovním ruchem, ale také nepřímé, které jsou realizované v mnoha odvětví. Lázeňství je ukázkovým příkladem. Služby poskytuje resort zdravotnictví, ale příjmy realizuje cestovní ruch, který je hradí sektoru zdravotnictví formou úhrady nakoupených služeb a do cestovního ruchu se nevrací. Ekonomický efekt lázeňství má pozitivní dopad i na makroúroveň. Podílí se např. na snižování nemocnosti (Plzáková, 2018).

11.1 Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt

Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt se platí za pobývání v lázeňských místech a v místech soustředěného turistického ruchu, kdy pobyt je uskutečněn za účelem léčení či rekreace. V roce 2015 vybíralo místní poplatek 947 obcí (15,1 %) z celkového počtu obcí v České republice. Hlavní město Praha má dominantní postavení z hlediska objemu vybraných finančních prostředků. Nejčastěji obce vyberou mezi 10 – 99,9 tisíc korun. Pouze 33 obcí vybere více než jeden milion korun. Mezi tyto obce se primárně řadí hlavní město Praha, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Špindlerův Mlýn a další významné lázeňské a horské destinace (Plzáková, 2018).

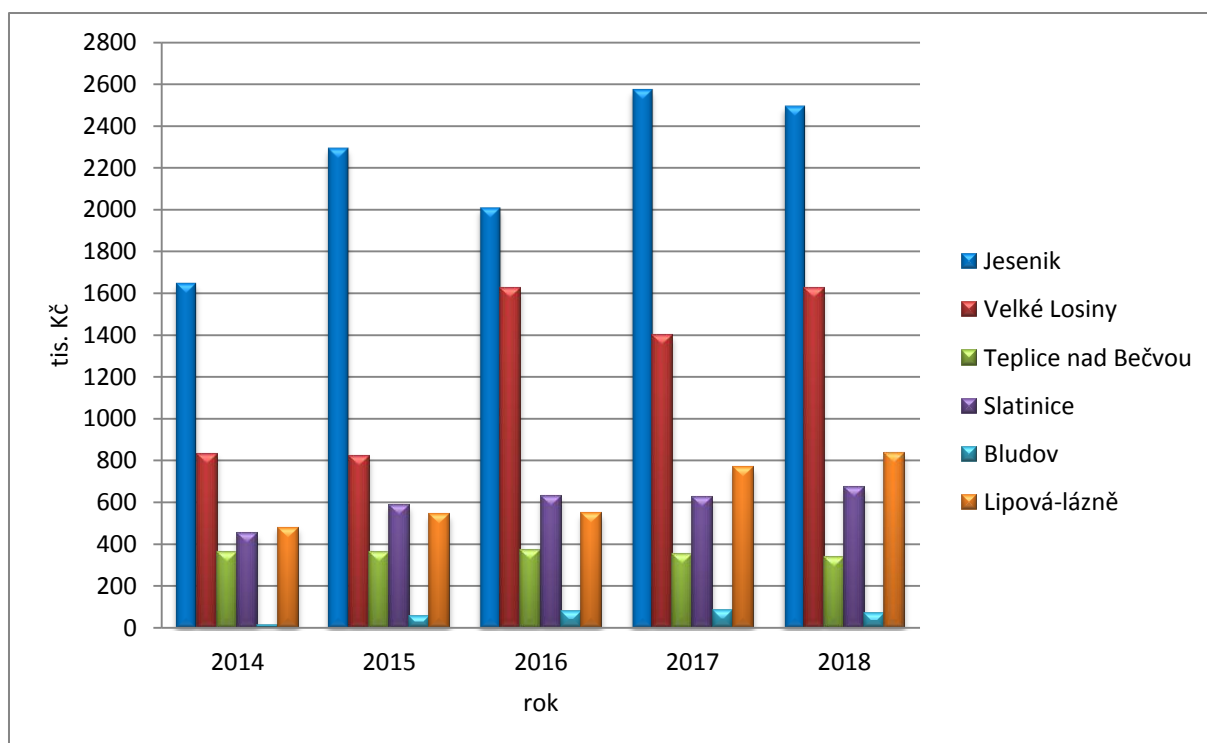
Česká republika ročně vybere na místním poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt přes 350 milionů korun. V roce 2018 částka vyšplhala téměř k 410 milionům korun. Důležité je však podotknout, že hlavní město Praha se dlouhodobě podílí přibližně ze 45 % na celostátním výběru, což je poukázáno na obrázku č. 15.

Obrázek 27 Vývoj příjmů z místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt za období 2014 – 2018 v ČR a hlavní městě Praze

Zdroje dat: Ministerstvo financí ČR, 2020; vlastní zpracování

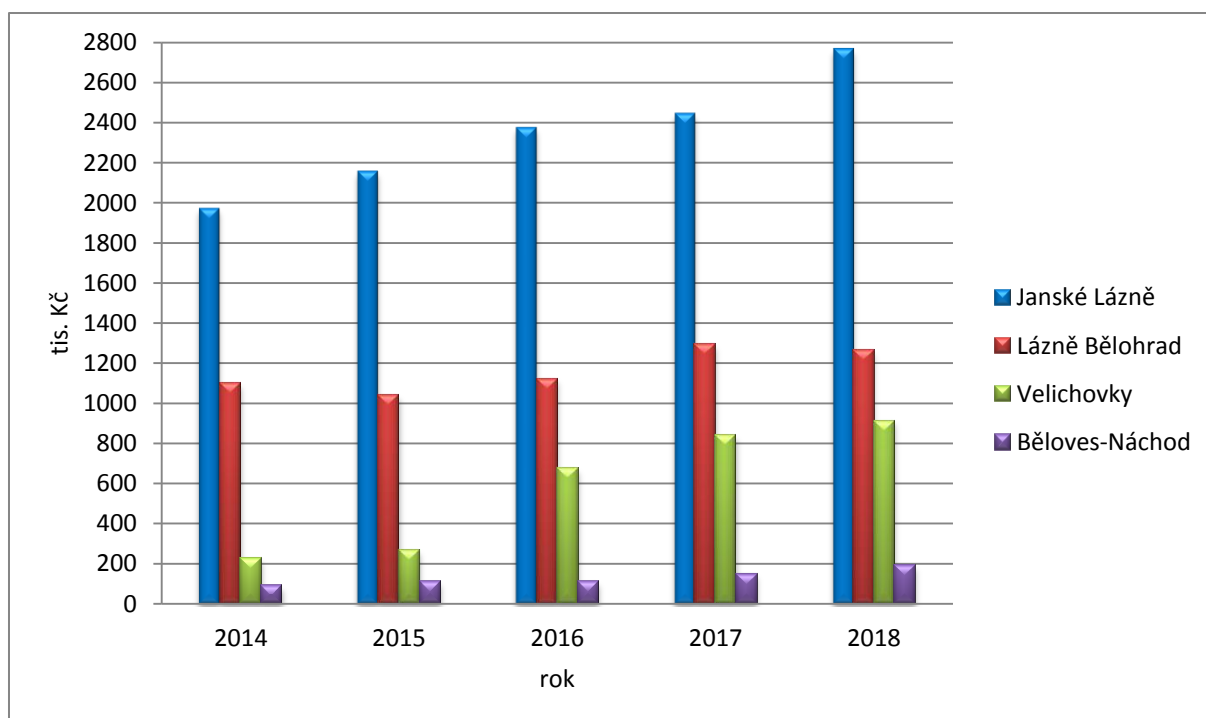
Výše vybraného místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt v období 2014 – 2018 v jednotlivých lázeňských místech zájmového území je možné pozorovat na obrázku č. 16 a 17. V rámci Olomouckého kraje má dominantní postavení obec Jeseník, protože právě Priessnitzovy léčebné lázně se řadí mezi nejvýznamnější lázeňské místo v rámci kraje. Výše příjmu z tohoto poplatku je také určitě ovlivněna tím, že Jeseníky patří mezi významné turistické středisko nejen z hlediska léčebného, ale také turisticko-rekreačního. Stává se často výchozím bodem pro turisty, kteří chtějí objevovat krásy Jeseníků. Vede zde mnoho pěších i cyklistických turistických tras. Také v zimním období je toto místo často navštěvované, protože se zde nachází mnoho lyžařských středisek. Ve sledovaném období dosáhla obec Jeseníky svého maxima v roce 2017, kdy příjem z místního poplatku lehce přes 2,5 milionů korun. Druhou obcí, která dosahuje příjmu z místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt nad 1 milion korun je obec Velké Losiny. Tato obec, která má příjemnou polohu v podhůří Hrubého Jeseníku je známá termální sirnou vodou a ruční papírnou. Ostatní lázeňská místa v Olomouckém kraji dosahují průměrného příjmu z poplatku alespoň nad 300 tisíc korun s výjimkou lázní Bludov, které vyberou ročně průměrně kolem 70 tisíc korun.

Obrázek 28 Vývoj příjmů z místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt za období 2014 – 2018 v obcích se statutem lázeňského místa Olomouckého kraje

Zdroje dat: Ministerstvo financí ČR, 2020; vlastní zpracování

V Královéhradeckém kraji dominuje ve výši příjmu z místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt obec Janské Lázně. V posledním pětiletém zjišťovaném období dochází ke každoročnímu růstu. V roce 2018 obec vybrala téměř 2,8 milionů korun. Postavení Janských Lázní v kraji je velmi podobné s postavením Jeseníků v rámci Olomouckého kraje. Jedná se o nejvýznamnější lázeňské centrum a zároveň se nachází ve východní části Krkonoš. Z tohoto důvodu je výše příjmu ovlivněna také turisty, kteří často vítají na poznávací túry do horské oblasti či do lyžařských areálů. Stejně jako v Olomouckém kraji pouze jedna obec se statutem lázeňského místa vybere za místní poplatek lehce nad 1 milion korun. Jedná se o obec Lázně Běláhrad nacházející se Podkrkonoší. Do analýzy byla zařazena také Běloves, která je místní částí města Náchod, protože se v současnosti jedná o lázně, které prochází v současné době obnovou. Doposud byl příjem z místního poplatku velmi nízký, v roce 2018 dosahoval lehce pod 200 tisíc korun. Dle mého názoru v budoucnu bude objem financí mít výraznější tendenci růstu stejně tak jako u ostatních obcí se statutem lázeňského místa v tomto kraji.

Obrázek 29 Vývoj příjmů z místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt za období 2014 – 2018 v obcích se statutem lázeňského místa Královéhradeckého kraje
Zdroje dat: Ministerstvo financí ČR, 2020; vlastní zpracování

Pro potřeby vyjádření dopadu cestovního ruchu na veřejné rozpočty se většinou realizují případové studie, které využívají různých zdrojů dat, nejčastěji dotazníkových šetření mezi návštěvníky nebo poskytovateli služeb, nově pak i data mobilních operátorů. Příkladem jsou analýzy založené na nové moderní metodě, která využívá vysoce přesné statistické data mobilního operátora, tzv. geolokační signalizační data. Metoda měření návštěvnosti pomocí těchto dat mobilního operátora je v současnosti nejpřesnější analytickou metodou využitelnou při zjišťování celkového počtu turistů a výletníků. Je to spolehlivá metoda nezávislá na chování lidí a také nedochází ke zkreslení, která vznikají při terénních průzkumech a dotazníkových šetřeních. Příkladem je realizovaná studie využívající signalizační data ze sítě mobilního operátora T-Mobile Czech Republic, který provozuje systém kontinuálního a nepřetržitého online monitoringu. Je to založeno na sledování aktuálního rozložení obyvatelstva a jeho mobility v prostoru u domácích i zahraničních návštěvníků. Pro oblast Jeseníků byla pro Sdružení cestovního ruchu Jeseníky zpracována studie, rozdělená na čtyři zájmové regiony, které se částečně kryjí s nejvyššími lázeňskými subjekty v regionu. Studie se zabývala v rámci turistické oblasti Jeseníky na regiony: Kralický Sněžník (ORP Králíky), Jeseník západ (okres Jeseník, okres Šumperk bez regionu ORP Mohelnice) a Jeseníky východ (Bruntál). V analýze se vychází z monitoringu domácích a zahraničních turistů i výletníků

včetně konkrétního původu hostů. Byla zjišťována délka návštěvy a také zda jsou návštěvy opakované. V analýze nebyli zahrnuti rezidenti, pravidelně dojíždějící osoby za prací či rodinnou a cizinci, kteří dlouhodobě pobývají v oblasti.

Tabulka 6 Celková návštěvnost turistické oblasti Jeseníky v roce 2018

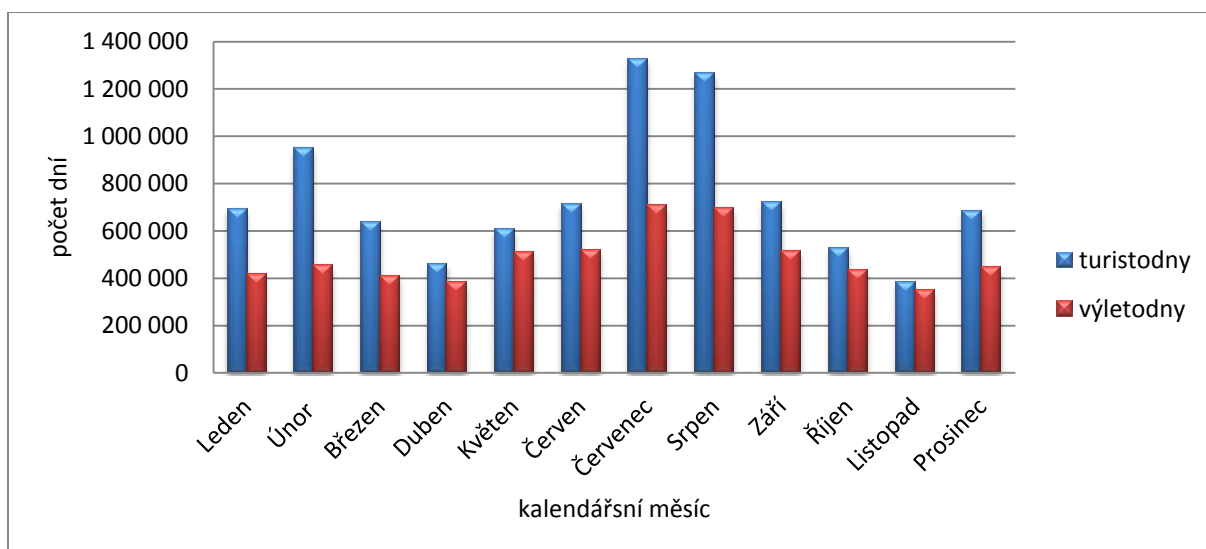
	Domáci	Zahraniční	Celkem
Turisté	1 480 229	258 818	1 739 047
Turistodny	7 899 949	1 052 016	8 951 965
Podíl turistů	85%	15%	100%
Výletníci	1 341 377	592 323	1 933 609
Výletodny	4 495 251	1 335 207	5 830 458
Podíl výletníků	69%	31%	100%
Návštěvníci (turisté + výletníci)	2 821 606	851 050	3 672 656
Návštěvodny	12 395 200	2 387 223	14 782 423
Podíl návštěvníků	77%	23%	100%

Zdroje dat: Analýza návštěvnosti turistické oblasti Jeseníky, 2019; vlastní zpracování

Z výsledků studie vyplývá, že návštěvnost turistické oblasti Jeseníky v roce 2018 čítala celkem 14 782 423 návštěvodnů, což je průměrně 40 500 osobonávštěv denně. Studie ukázala, že nejvíce návštěvníků zavítá do Jeseníků během letních prázdnin. Nejvyšší návštěvnost připadala na 18. srpna 2018. Tento den bylo úhrnem 109 696 návštěvodnů. Největší podíl domácích turistů připadá na zimní měsíce, konkrétně na 29. prosince 2018, protože v Jeseníkách je spousta ski areálů a mimo jiné nabízí široké zimní sportovní vyžití jak pro zdatné turisty, tak i pro rodiny s dětmi. V dnešní době často lidé chtějí trávit konec roku na horách. Naopak největší podíl zahraničních turistů připadá na 5. července 2018.

Turisté tráví nejčastěji v regionu 1 – 2 noci. Je zajímavé, že u zahraničních turistů převládá téměř z 50 % přenocování pouze na 1 noc, přestože musí často dojet do oblasti z velkých vzdáleností. Přibližně 15 % zahraničních turistů přenocuje v turistické oblasti Jeseníky 6x a více. Nejvyšší počet turistů míří do turistické oblasti Jeseníky z Moravskoslezského a Jihomoravského kraje. Z hlediska národnosti převažují turisté z Polska a Německa.

Co se týče výletníků, tak dané osoby navštívili oblast nejčastěji 1x. Nejvyšší počet jednodenních návštěvníků míří do Jeseníků z Moravskoslezského a Olomouckého kraje a z hlediska národnosti převažují návštěvníci opět z Polska a Německa.

Obrázek 30 Celková návštěvnost turistické oblasti Jeseníky v roce 2018

Zdroje dat: *Analýza návštěvnosti turistické oblasti Jeseníky, 2019; vlastní zpracování*

Dle analýzy vyplývá, že celkem 2,9 miliónů domácích návštěvníků zrealizovalo v roce 2018 přibližně 12,4 milionů návštěvodnů. Zahraničních návštěvníků bylo 852 tisíc a společně zrealizovali celkem 2,4 milionů návštěvodnů. Z toho vyplývá, že dohromady bylo 3,7 miliónů všech návštěvníků, které pobýly 14,8 miliónů dní v turistické oblasti Jeseníky. Jedním z hlavních výstupů realizované studie je výpočet možného přínosu návštěvnosti pro region, kdy odhad spotřeby návštěvníků oblasti je za monitorované období roku 2018 dosahuje 8 – 10 miliard Kč a z toho přínos pro veřejné rozpočty činí 3,2 – 4 miliardy Kč. Mezi ekonomické přínosy a dopady turismu v Jeseníkách se řadí především nízká nezaměstnanost, zvýšení poptávky po službách, vznik nových podnikových příležitostí a výdaje návštěvníků v okolí-poštovní vliv na investice, dochází k přílivu kapitálu. Na základě výsledků analýzy lze říct, že turistická oblast Jeseníky má významný vliv na rozvoj turismu v ČR a disponuje významným rozvojovým potenciálem (Analýza návštěvnosti turistické oblasti Jeseníky, 2019).

12. Případové studie Lázně Skalka

Lázně skalka leží ve stejnojmenné obci, která se nachází jihovýchodně od okresního města Prostějov v Olomouckém kraji. Okolní krajina je mírně zvlněná, protože se jedná o jeden z posledních výběžků Dražanské vrchoviny. Samotná obec se však ukrývá mezi okolními kopci, které zajišťují výjimečně složení minerálních vod. Průměrná nadmořská výška obce je 225 m n. m. V jižní části obce se nachází nejvyšší bod celého katastrálního území (274 m n. m.), kdy na jeho vrcholu můžeme navštívit dvě jezírka vzniklá zatopením bývalého lomu. Klimatické podmínky jsou zde příznivé. Území náleží do teplé klimatické oblasti T2, pro kterou je charakteristické dlouhé, teplé a suché léto a mírná zima s krátkým trváním sněhové pokrývky.

Jedná se o malou obec s 253 obyvateli. V obci je podíl mužů a žen téměř vyrovnané, mužů je 130 a žen 123. Pokud jde o věkové složení obyvatel tak největší podíl obyvatel je v produktivním věku (158). Počet obyvatel ve věku 0–14 je pouze o 5 % nižší v porovnání s poproduktivní skupinou obyvatel (k 1. 1. 2019; ČSÚ, 2020). V obci Skalka je struktura obyvatel téměř vyvážená. Často v obcích tohoto venkovského typu silně převažuje poproduktivní skupina obyvatel nad předproduktivní. Jak již bylo zmíněno, obec má zachovaný venkovský charakter. V obci se nenachází žádná náves. Centrální prostor historicky tvoří komunikace, podél které jsou umístěny řadové dvoupodlažní domy a kaplička. Později se výstavba rodinných domů rozšířila i podél komunikace v severní části obce. A současná výstavba samostatných rodinných domů probíhá jižně od této komunikace. V obci nenajdeme žádnou průmyslovou výrobu, pouze se zde nachází drobní živnostníci. Pracovní místa v obci vytváří lázeňský areál a obecní úřad. Zbývající obyvatelé dojíždí za prací do větších měst, primárně tedy do Prostějova.

12.1 Vývoj Lázní Skalka

Historie Lázní Skalka sahá až do roku 1928, kdy byl panem Vilémem Sonevendem z Prostějova koupen rybník a pole. V roce 1929 požádal o stavební povolení a schválení vanových očištných lázní a dřevěné stavby u vybudovaného koupaliště. Téhož roku bylo vydáno povolení a hned začal s výstavou sirsato-alkalických lázní v místě bývalého rybníka Bařisko, napájeným dvěma prameny minerální vody, hostince a letního tanečního sálu. K lázeňským účelům byly využívány prameny, které přirozeně vyvíraly a později byly pojmenovány Julinka a Jan. Vývěr byl zachycen a sveden do koupaliště a železných nádrží odkud byla voda rozváděna do vanových koupelí. Hned v roce 1930 V. Sonnevend žádal

o schválení přístavby lázní. Schválení proběhlo během 8 dnů a přístavba se začala realizovat. O dva roky později došlo k další nadstavbě. V roce 1936 nastal zlom, kdy kvůli krizi byl nucen lázeňské budovy i s koupalištěm a pozemky prodat. Staly se majetkem Akciového pivovaru v Prostějově. Ten se však do roku 1948 snažil lázně zvelebit a věnoval se také geologickému a léčebnému průzkumu minerálních vod. V roce 1938 byl objeven artézský pramen minerální vody o teplotě 23°C při průzkumu pramenů doc. Dr. Schnabalem. Objevený pramen tryskal do výšky 3 metrů. Na základě průzkumu byly určeny místa pro dva vrty, které byly pojmenovány Svatopluk a Cyril-Methoděj. Složení těchto pramenů je opravdu unikátní, kvůli obsaženému sylvinu. Minerální vody jsou dále obohaceny o sodík, draslík, lithium, vápník, hořčík, železo a amoniak, který dodává charakteristickou vůni. V rámci České republiky lze najít podobné složení pouze v Lázních Slatinice a ve Velkých Losinách. Voda se používá především ke koupelím, ale je možné ji také užívat k pitným kúram. Minerální vody působí zejména protizánětlivě. Koupele slouží k léčbě pohybového ústrojí. Pomáhá při chorobách revmatického charakteru i degerativního, jako je například artróza. Pozitivní účinek má také na kožní choroby, zejména na onemocnění lupénkou. Pitné kúry se zavádějí při léčbě vysokého krevního tlaku, zánětlivém onemocnění průdušek i zánětech žaludku a střev. V té době se jednalo o jedinečné nádherné místo s koupalištěm napájeným právě minerálními prameny. Okolo byl lázeňský sad a les. Díky mimořádné léčivosti těchto vod návštěvnost rychle vzrůstala. Akciový pivovar získal prohlášení o tom, že prameny ve Skalce jsou opravdu léčivé, bylo uděleno povolení k celoročnímu provozu a schválen ochranný okrsek. Po získání všech potvrzení bylo v plánu do lázní investovat. Měl být postaven nový léčebný pavilon, k čemuž nedošlo z důvodu situace v zemi- 2. světová válka a nakonec znárodnění Akciového pivovaru. Vlastníkem se stal národní Hanácký pivovar. Ten se po válce snažil získat statut léčebných lázní, ale z důvodu malé kapacity, nepřítomnosti lékaře to bylo zamítnuto. Lázně se poté staly součástí Lázeňského a restauračního podniku Okresního národního výboru v Kojetíně. Od té doby až do roku 1960 došlo k velkému úpadku a zpusošení lázní, protože do oprav a modernizace Komunální služby Kojetín neinvestovaly. Snažili se jen udržovat nějakým způsobem sezónní provoz. Na lepší časy se začalo svítat v roce 1960, kdy obec Skalka byla začleněna do okresu Prostějov a v roce 1961 získala obec Skalka lázně do svého majetku. Od té doby jsou lázně spravovány čistě jen obcí. V roce 1969 byl zpracován projekt na rekonstrukci a modernizaci Lázní Skalka, při kterém došlo k rekonstrukci pramenů, novým vrtům, terénním a sadovým úpravám, rozvodu užitkové vody, kanalizaci a zastřešení pramenů. O tři roky později byl dokončen v lázeňském parku taneční parket, což umožnilo konat různé koncerty a divadelní představení. Na přelomu

70. a 80. let se vybuďovala místní komunikace k lázním s přilehlým parkovištěm. Opravilo se koupaliště, zrekonstruovala kotelna lázní a bylo uvedeno do provozu nové sociální zařízení v lázeňském parku. V té době se provedlo za rok průměrně 36 tisíc koupelí a 4 tisíce masáží. Byl vypracován návrh na rekreační a rehabilitační středisko ve Skalce, který počítal s 30 vanami, tělocvičnou, inhalatoriem, 63 lůžky i společenským sálem. Bylo to zpracováno z důvodu zájmu některých prostějovských národních podniků či zemědělských družstev. Nikdo však do tohoto záměru neinvestoval. Na přelomu 80. a 90. let 20. století došlo k nadstavbě, kterou vznikla odpočívárna a dva jednolůžkové pokoje, na koupališti se vybuďovalo brouzdaliště. Lázně fungovaly pouze sezónně od dubna do září. Stále se obec snažila investovat. V roce 2002 byla zakoupena nová vana na bodovou vířivou masáž, čímž lázně mohli nabídnout novou proceduru. Pro obec takové velikosti to byla velká investice, protože se cena vany pohybovala kolem 250 tisíc korun. V roce 2003 Regionální agentura pro rozvoj Střední Moravy zpracovala Studii rozvoje Lázní Skalka. Cílem byla rekonstrukce stávajícího objektu a vybudování nového moderního zařízení včetně služeb, kolonády, terasy a tím i poskytnout obci nová pracovní místa. Studie počítala dokonce se 150 novými lůžky, minimálně 40 zaměstnanci a lékaři. Náklady na celkovou realizaci projektu se odhadovali na 166,6 milionů korun. K realizaci však nedošlo. Dle vyjádření obce se jednalo o moc rozsáhlou studii a již při přípravě této studie se došlo k závěru, že by investice byla ekonomicky nenávratná. Navíc by ani nebyl dostatek finančních prostředků k realizaci. Navíc nebylo možné získat v takové výši finanční prostředky z dotačních titulů.

Až v roce 2004 proběhla rozsáhlá rekonstrukce celé lázeňské budovy, aby se odstranil nádech socialistického režimu. Došlo ke zvýšení lůžkové kapacity z původních 14 lůžek na 21 lůžek. Tato rekonstrukce přinesla i zvýšení počtu pracovních míst. V té době zde pracovalo asi 7 zaměstnanců, dnes lázně zaměstnávají 11 osob. Jednalo se o 14 milionovou investici, kdy finanční prostředky byly z velké části získány z dotačního titulu. Přesto obec Skalka si musela vzít úvěr na 4 miliony korun, které se jí podařilo splatit před pár lety. Obec se tak dostala do finančních potíží. Během realizace rekonstrukce se změnila výše DPH, přičemž obec není plátcem DPH, proto se výdaje výrazně navýšily. V roce 2004 obec Skalka získala další dotaci. Ze získaných financí byla vybudována sauna a solárium. Dále se dovybavily pokoje televizorem, skříněmi, noční stolky a dalšími potřebnými zařízeními. V roce 2013 získali dotaci na výměnu postelí v lázních. V té době byly v lázních soukromí provozovatelé kosmetiky a pedikúry. Tyto služby už v lázních nejsou, protože je museli opustit z důvodu prostorů. Lázně potřebovali prostory k vybudování šaten. Dnes tam už není ani solárium, protože to s sebou neslo vysoké náklady a nebylo to výdělečné. Důležité

je podotknout, že v historii se jednalo především o sezónní provoz, dnes je provoz lázní celoroční.

Obrázek 31 Lázně Skalka v roce 1930, před nástavbou (zdroj: Kronika Lázní Skalka, 2003)

Obrázek 32 Lázně Skalka v roce 1936 (zdroj: Kronika Lázní Skalka, 2003)

Obrázek 33 Altánky nad prameny v 70. letech 20. století (zdroj: *Kronika Lázní Skalka*, 2003)

Obrázek 34 Lázně Skalka v roce 1987 (zdroj: *Kronika Lázní Skalka*, 2003)

Obrázek 35 Lázně Skalka v současnosti (zdroj: Vašková, 2020)

Obrázek 36 Altánky nad prameny (zdroj: Vašková, 2020)

Obrázek 37 Bývalé koupaliště chátrající od roku 2005 (zdroj: Vašková, 2020)

Obrázek 38 Návrh rozvoje lázní vypracovaní regionální agenturou pro rozvoj Střední Moravy (zdroj: Kronika Lázní Skalka, 2003)

Z rozhovoru s vedením lázní vyplynulo, že se jedná celkově o malé lázně s nízkou ubytovací kapacitou, které nedosahují vybavenosti velkých lázní. V lázních se nenachází ani žádný lékař a fyzioterapeut. Z tohoto důvodu se ani neuvažuje o tom, že by chtěli statut lázeňského místa získat. Mezi přednosti patří klid a téměř domácí lázeňské prostředí ve venkovské krajině nezatížené průmyslovou činností. Jejich význam však nepřekročil lokální měřítko. Lázně jsou v současnosti majetkem obce Skalka, která je také provozuje. Dnes poskytují možnost ubytování pro 21 klientů v jednolůžkových i dvoulůžkových pokojích. Dva pokoje jsou apartmánového typu. Celá budova je bezbariérově upravena. Další možnosti ubytování poskytují dva penziony. Penzion Skalka, který je na dosah lázním poskytuje ubytování od roku 2018 ve dvanácti dvoulůžkových pokojích. Druhou možností je ubytování v Penzionu u Kapličky, které je také velmi blízko lázní. Poskytuje ubytování v pěti pokojích se čtrnácti lůžky. Penzion je laděn do francouzského venkovského stylu Provence.

Za rok lázně navštíví přibližně 25 tisíc osob. Lázně slouží pouze samoplátcům. Do budoucna nejsou plány lázně rozšiřovat, protože k tomu chybí finanční prostředky. Přesto nějakou vizi do budoucna mají. Chtěli by zatraktivnit pokoje. Dnes je 12 pokojů bez vlastního sociálního zařízení, to by však chtěli změnit. Dále mají v plánu stále rozšiřovat nabídku služeb. Každoročně přibývají v nabídce dvě nové procedury a nadále by chtěli vymýšlet a poskytovat nové služby. Snaží se návštěvníkům zpříjemnit pobyt akcemi. V obci se pořádá každoročně jedna velká akce, která má vždy hojnou účast. Jedná se o slavnostní Zahájení lázeňské sezóny Lázní Skalka, kdy dochází k žehnutí pramenů a dalšímu doprovodnému programu. Lázeňští klienti mohou také navštívit vzdělávací akce, které pořádá obec.

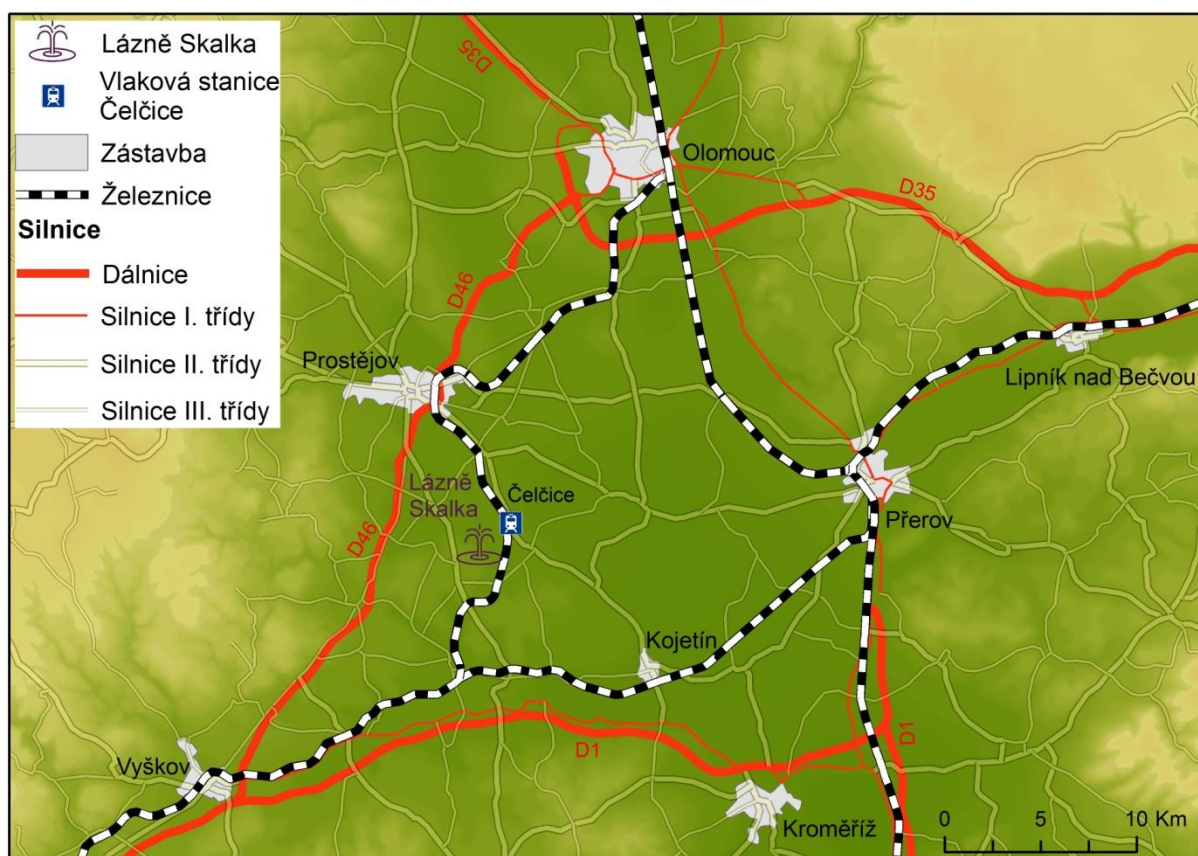
V současné době obec pracuje na renovaci koupaliště, které bylo v roce 2005 uzavřeno v závislosti se změnou zákona, který nařizoval napuštění bazénu pitnou vodou. Bazén byl již od počátku napájen přírodní minerální vodou. Díky získání finančních prostředků z dotačního titulu na zpracování projektu se toto téma znovu otevřelo.

Jak již bylo zmíněno, obec Skalka je majitelem a také provozovatelem lázní. Proto rozhovor na téma spolupráce obce s lázněmi nebyl patřičný. Obec se snaží ze všech sil podporovat provoz lázní i povinnosti s tím související. Propagaci zajišťují dnes přes sociální sítě a také dobře funguje metoda šíření volně mezi lidmi. Klienti, kteří byli spokojeni se službami, se o tom před někým zmíní, a poté si to jdou lidé vyzkoušet na vlastní kůži. Dříve se snažili propagovat i jinými způsoby. Vkládali nabídky do novin a různých časopisů, ale odezva na to od klientů nebyla, tak jak by se očekávalo. Tvrdí, že nejefektivnější reklama je přes televizní vysílání. Jednou byli zviditelněni pořadem Toulavá kamera, kdy je oslovila Česká televize. Po odvysílání pořadu byl značný nárůst zájmu o služby v lázních.

12.2 Dopravní dostupnost lázeňského místa Skalka

Lázeňský areál Skalka leží v jihovýchodní části obce. Vzhledem k jeho poloze je dobře dostupný automobilem z okolních velkých měst. Je vzdálen od krajského města Olomouc pouze 30 kilometrů. Nejbližším větším městem s téměř 44 tisíci obyvateli je Prostějov, který je vzdálený přibližně 10 kilometrů. Obcí prochází silnice III. třídy ve směru Čelčice – Výšovice a je snadné napojení na komunikace vyšší třídy. Příkladem může být silnice II/367 Prostějov – Kojetín – Kroměříž nebo II/433 Prostějov – Némčice na Hané. Nelze opomenout, že obec Skalka je obklopena dálnicemi. Snadná dostupnost je na dálnici D46 vedoucí z Vyškova na Olomouc, kdy nejbližší dálniční sjezd či nájezd se nachází u Prostějova. Odtud je možné se vydat směrem na Olomouc a poté se napojit na dálnici D35 vedoucí jedním směrem do Mohelnice nebo druhým do Lipníku nad Bečvou, kdy je možné pokračovat po dálnici D1 na Ostravu. Druhou možností je cesta směrem na Vyškov, kde se dá napojit na dálnici D1 vedoucí na Brno a následně Prahu či Kroměříž. Druhé největší město České republiky je vzdálené pouze 60 kilometrů.

Dostupnost lázní veřejnou dopravou je daleko obtížnější. Je možné využít spoj autobusové dopravy ve směru Prostějov – Némčice na Hané. V pracovní dny je možno využít šest přímých autobusových spojů z Prostějova. V období státních svátků jsou spoje pouze dva. Autobusová zastávka je situována pouze 70 metrů od hlavní budovy lázní. Železniční trať neprochází obcí. Nejbližší vlaková stanice je v obci Čelčice, vzdálené 2 kilometry nebo v Pivíně. Vlaková zastávka Čelčice i Pivín leží na železniční trati, kde jezdí pravidelný přímý spoj téměř každou hodinu Nezamyslice – Prostějov – Olomouc – Zábřeh na Moravě – Kouty nad Desnou. Z Čelčic je možné se do Skalky dopravit autobusem. Bohužel ke každému příjíždějícímu vlaku nenavazuje autobusový spoj přímo do Skalky. V některých případech je třeba na autobus počkat i hodinu. V pracovní dny je možné využít jedenáct spojů, kdy první spoj jede v 6:09 a poslední ve 20:23 a cesta mezi obcemi trvá do 5 minut. Během státních svátků dva. První spoj vyjíždí 12:29 a druhý 15:52.

Obrázek 39 Dopravní dostupnost Lázní Skalka
 Zdroj dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“

12.3 Vybavenost obce Skalka

Celková vybavenost je vzhledem k velikosti obce nadstandardní, přesto je v obci základní občanská vybavenost na velmi nízké úrovni. V obci můžeme najít pouze obecní úřad s poštovní schránkou a kapličku. Kulturně-společenské vybavení obce tvoří knihovna, společenský sál a hasičská zbrojnice. V obci se nachází restaurace, která je součástí lázeňské budovy. Pošta se zde nenachází, občané musí využívat pobočku České pošty v nedaleké obci Pivín. Nenajdeme mateřskou školu, základní školu ani zdravotnické zařízení. Dnes už se zde nefunguje ani obchod se smíšeným zbožím. Ještě v minulém roce byl provozován v budově obecního úřadu. Obec usiluje o to, aby nalákali zpět nějakého soukromého podnikatele, který by znovu obchod otevřel.

Nabídka ubytování je široká. Pokud dojde k naplnění kapacit lázeňské budovy, je možné se ubytovat v penzionu. V obci se nacházejí dokonce dva. Kdy Penzion Skalka má ubytovací kapacitu 24 lůžek a Penzion u kapličky poskytuje 14 lůžek. Tyto penziony neslouží pouze hostům, kteří přijíždí s cílem navštívit lázně. Je mnoho turistů, kteří chtějí navštívit

přírodní krásy prostějovského okresu a nechtějí být ubytovaní v městském prostředí. Poté volí často možnost ubytování téměř na venkově. Proto je skvělou možností se ubytovat právě v obci Skalka, ve které se nachází unikátní přírodní bohatství. Penziony nabízejí opravdu moderní a čisté prostředí a z tohoto důvodu se tam také ubytovávají lidé, kteří nemají zájem o lázeňské služby.

Dříve se zde nacházel venkovní bazén, který byl z důvodu změny zákona v roce 2005 vypuštěn. Bazén byl napouštěný minerální vodou, ale zákon vyžaduje vodu pitnou. Torzo bazénu mělo dle plánů nahradit přírodní koupaliště. V současnosti se na tom pracuje, protože obec získala dotaci na zpracování projektu. Dále u lázeňského areálu je široká nabídka služeb, poskytující sportovní vyžití. Jedná se o víceúčelové hřiště, na kterém si lze zahrát tenis. Dále minigolf, fotbalové hřiště, hřiště pro pétanque či fitness stroje ve venkovní posilovně. Využití víceúčelového hřiště je zpoplatněno 50 Kč/hod. a minigolf 35 Kč/vstup. Také je zde pro děti dětské hřiště. Pro nesportovně založené hosty je dispozici nedaleký lesopark s přírodními jezírky, ve kterých rostou vzácné druhy leknínů a také okolní krajina, která zve k pěším procházkám po značených turistických trasách. Po celém lázeňském parku jsou rozmístěna posezení k odpočinku a relaxaci (lazneskalka.cz, 2020). Obcí vede také naučná stezka Skalka – Pivín, která je vedena od Pivína kolem lázní směrem k jezírkům a malebnou krajinou zpět do obce Pivín. Dále obcí prochází cyklotrasa vedoucí od Prostějova přes přírodní park Chřiby až ke Starému Městu u Uherského Hradiště.

Nabídka služeb a celková vybavenost obce Skalka je pozitivně ovlivněna existencí lázní. Tuto skutečnost je možné porovnat například s obcí Palonín, která má přibližně stejný počet obyvatel a velmi podobnou dopravní dostupnost. Obec Palonín, která má 335 obyvatel (k 1. 1. 2019). V porovnání s obcí Skalka je základní občanská vybavenost podobná. Nachází se zde obecní úřad s knihovnou a nedaleko od něj kostel sv. Josefa. Kulturně-společenské vybavení tvoří nejen knihovna, ale také společenský sál, ve kterém se koná spousta akcí a hasičská zbrojnice. Pobočka České pošty zde také není, občané využívají poštu, která se nachází ve městě Loštice, vzdáleném přibližně 3 kilometry. Stejně tak zde nenajdeme žádnou mateřskou školu, základní školu ani lékaře. Obyvatelé obce často dojíždějí za těmito službami do města Loštice, případně Mohelnice. Oproti obci Skalka si zde mohou obyvatelé nakoupit v obchodě se smíšeným zbožím. Co se týče vybavení obce poskytující možnost sportování, rekreaci či stravování, tak zde můžeme najít dětské hřiště, fotbalové hřiště a jednu menší hospodu. Nenachází se zde žádné ubytovací zařízení, tak jako v obci Skalka. Nabídku služeb mají také širší, protože chtějí klientům lázní či přijíždějícím turistům zpříjemnit jejich pobyt a zajistit kvalitní trávení volného času.

Obec Palonín má vzhledem k dopravní dostupnosti velmi dobrou polohu. Nedaleko se nachází dálnice D35, která vede na Olomouc. Krajské město Olomouc je vzdálené necelých 30 kilometrů, je to tedy stejná vzdálenost jak z obce Skalka. Nedaleko se nacházejí dvě města s rozšířenou působností. Přibližně 10 kilometrů je město Litovel, které má téměř 10 tisíc obyvatel. Druhé větší město je Mohelnice, které je vzdálené 7 kilometrů a má lehce přes 9 tisíc obyvatel. Pokud jde o dopravní dostupnost veřejnou dopravou, tak přímé autobusy do obce jezdí ze směru Litovel, Moravičany, Mohelnice a Loštice. V pracovní dny z Litovle jezdí šest přímých spojů, z Moravičan pouze jeden, z Mohelnice sedm spojů a Loštic jedenáct. Spoje jsou často přizpůsobeny pro žáky, studenty a lidi pracující ve dvousměnném provozu. V období státních svátků jsou spoje minimalizovány, z Litovle ani Moravičan nejede žádný spoj a z Mohelnice i Loštic pouze dva. Co se týče dostupnosti vlakem, tak nejbližší vlaková stanice je v obci Moravičany. Z Loštic jezdí téměř každou hodinu autobusový spoj k vlakovému nádraží, takže občané Palonína, kteří chtějí využít vlakové dopravy, musí přestoupit na autobus jedoucí do Moravičan v Lošticích. Také do obce vede cyklostezka, která spojuje Palonín s městem Loštice. Z Palonína je možné využít cyklotrasy, vedoucí směrem do velmi atraktivní oblasti Bouzovska.

Po zhodnocení situace v obci Skalka v porovnání s obcí Palonín jsem došla k závěru, že základní občanská vybavenost je téměř na srovnatelné úrovni. V místě není mateřská škola, základní škola, lékař ani pošta. V obci Skalka je širší nabídka služeb, protože se tam nachází často vyhledávaný cíl ke kvalitnímu trávení volného času díky výskytu minerálních pramenů a malebné přírodě. Je tedy pochopitelné, že klientům i případně turistům chtějí nabídnout co možná nejširší možnosti rekreačního vyžití. Polohu mají obě obce podobnou, nacházejí se přibližně 30 kilometrů od města Olomouc a větší obce s veškerou občanskou vybaveností mají téměř na dosah. Poloha i vzhledem k možnostem dopravy je podobná. Obě obce leží v těsné blízkosti dálnice, vlakovou stanici mají v sousední obci.

Obrázek 40 Penzion Skalka (zdroj: Vašková, 2020)

Obrázek 41 Minigolf v areálu lázní
(zdroj: Vašková, 2020)

Obrázek 42 Tenisový kurt
(zdroj: Vašková, 2020)

Obrázek 43 Dětské hřiště, v pozadí lázeňská budova
(zdroj: Vašková, 2020)

Obrázek 44 Fitness hřiště (zdroj: Vašková, 2020)

12.4 Ochranné pásmo Lázní Skalka

V obci Skalka u Prostějova dlouhá léta bylo vymezeno pouze prozatímní ochranné pásmo I. stupně z roku 1996, aby se zabránilo škodám, které by mohly vzniknout zdrojům přírodních minerálních vod Cyril-Methoděj a Svatopluk. Byl stanoven limit pro maximální množství odběru. Pramen Cyril-Methoděj 0,22 l/s a Svatopluk 0,28 l/s. U ostatních zdrojů minerálních vod v lokalitě (Jan a Julinka) je vyžadována rekonstrukce, aby byla zabezpečena jejich mikrobiologická nezávadnost. Zlom však nastal v roce 2001 se změnou legislativy. Bylo vyhlášeno oficiální ochranné pásmo I. stupně, které je zobrazeno na obrázku č. 33. Obec usilovně pracuje na vymezení ochranného pásma II. stupně. V současné době je to v řešení, probíhají průzkumy podloží Českou geologickou službou a vypracovávání souvisejících studií. Vedení lázní považuje za nutné, aby ochranné pásmo II. stupně bylo vymezeno, protože lidé v okolí vrtají studny pro svoji potřebu bez jakéhokoli omezení, což má nepříznivý vliv na minerální prameny. Situace se každým rokem mění v závislosti na současných klimatických a hydrologických podmínkách.

Obrázek 45 Vymezení ochranného pásma I. stupně v obci Skalka z roku 2001
Zdroj dat: Ministerstvo financí ČR, 2013

13. Typy spolupráce obcí a lázní

Lázeňství je specifická forma cestovního ruchu a mají z něho ekonomický prospěch nejen lázeňská zdravotnická zařízení, města, obce či regiony, ale také hotelové a pohostinné podniky nebo kulturní a sportovní zařízení. Z tohoto důvodu je velmi výhodné vzájemně spolupracovat a dosáhnout tak společného cíle. Bohužel k tomu v mnoha případech dochází jen v malé míře nebo ke spolupráci nedochází vůbec. Přitom kdyby docházelo k intenzivní spolupráci, byli by schopni poskytovat širší sortiment nabízených služeb s vysokou kvalitou a pružněji by reagovali na změny v poptávce. Celá spolupráce by vedla k posílení konkurenceschopnosti. K udržení konkurenceschopnosti lázeňství je zvolení společné a správné strategie, marketingu a propagace.

V České republice je možné rozlišit několik typů spolupráce mezi municipalitou a lázeňským subjektem.

13.1 Obec jako majitel lázní

Příkladem tohoto typu může být lázeňské místo **Skalka**, kde majitelem a zároveň provozovatelem lázní je stejnojmenná obec. V roce 1961 získala obec Skalka lázně do svého majetku a začala je spravovat. Do rukou je dostala ve velmi špatném stavu, protože předchozí majitelé do nich neinvestovali, pouze se snažili udržet sezónní provoz. Pro obec to znamenalo velké investice do rekonstrukce. Postupně se rekonstruovala lázeňská budova a její přilehlé okolí. Také byly zpracovány dvě studie, které počítali s rozšířením kapacity lázní. Ani jedna nebyla zrealizována z důvodu nedostatku finančních prostředků. V roce 2004 došlo k velké rekonstrukci celé lázeňské budovy, při které došlo i k navýšení počtu lůžek. Z velké části byly finanční prostředky získány z dotačních titulů, ale přesto si musela obec Skalka vzít úvěr ve výši 4 miliónů. To však bylo pro tak malou obec zdrcující a podařil se splatit teprve před pár lety. Nadále se obec snaží ze všech sil podporovat provoz lázní i povinnosti s tím související. Obci se podařilo několikrát získat finanční prostředky z dotací a postupně docházelo ke zkvalitňování služeb i prostředí. V současnosti obec neuvažuje o rozšiřování lázní, protože k tomu nejsou dostatečné finanční prostředky.

Propagaci dnes zajišťují přes sociální sítě a také dobře funguje metoda šíření volně mezi lidmi. Klienti, kteří byli spokojeni se službami, se o tom před někým zmíní, a poté si to jdou lidé vyzkoušet na vlastní kůži. Dříve se snažili propagovat i jinými způsoby. Vkládali nabídky do novin a různých časopisů, ale odezva na to od klientů nebyla, tak jak by se očekávalo. Tvrdí, že nejefektivnější reklama je přes televizní vysílání. Jednou byli

zviditelnění pořadem Toulavá kamera, kdy je oslovila Česká televize. Po odvysílání pořadu byl značný nárůst zájmu o služby v lázních.

Celkově se obec Skalka velmi dobře stará o provoz lázní, protože mají velký zájem o to, aby lázně neustále vzkvétaly. Záměrem je zachování dlouholeté tradice lázeňství a využívání přírodních léčivých pramenů v území. Snaží se organizovat kulturní akce, kdy největší akcí je Zahájení lázeňské sezóny Lázní Skalka. Zajišťují také bohaté sportovní vyžití. Je možné využít tenisový kurt, fotbalové hřiště, minigolf, venkovní posilovnu nebo turistické trasy vedoucí krásnou klidnou přírodou. Dále každoročně rozšiřují nabídku služeb a komplexně zvelebují prostředí jak v lázeňské budově, tak i okolo ní. Například údržbou zeleně v lázeňském parku a jeho blízkém okolí. Cílem obce do budoucna je rekonstrukce a znovuotevření venkovního přírodního koupaliště.

13.2 Obec, na jejímž území se nacházejí státní lázně

V obci **Janské Lázně** se nacházejí lázně, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví ČR. Tento zřizovatel výrazně ovlivňuje spolupráci mezi obcí a lázněmi. Starosta města Janské Lázně hodnotí úroveň spolupráce mezi obcí a lázeňským subjektem ze své pozice za dobrou, přičemž největší překážkou ve spolupráci je právě zřizovatel. V důsledku toho o všem rozhoduje ministerstvo zdravotnictví. Příkladem špatné praxe ve spolupráci může být snaha výměny pozemků. Město Janské Lázně je vlastníkem některých pozemků pod lázeňskými objekty a lázně je využívají bez poplatku. Snahou města je rozšířit městský park, ale brání jim v tom vlastnictví sousední louky lázněmi. Město dlouhodobě žádá o výměnu pozemků případně o jejich přímý prodej, ale spory trvají už 20 let a stále je to nedořešené. Dokonce lázně, potažmo stát chce pozemky prodat ve veřejné soutěži k podnikatelským účelům, pravděpodobně spekulantům či developerům, což je v rozporu s územním plánem. Druhým výrazným nedořešeným problémem je vydání nové vyhlášky o ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů, která je na ministerstvu již 13 let. Příkladem problému souvisejícím se starou vyhláškou je například zchátralá a nebezpečná stavba Sokolské budovy na Černé hoře. Je zájem postavit budovu novou, ale pro svůj provoz potřebuje pitnou vodu. Zkušební vrt, podle vyjádření opírajících se o stávající vyhlášku nelze provést. Jde o zásadní záležitost, která rozhoduje, co bude dál s mediálně prezentovaným brownfieldem v nejvyšších patrech Krkonoš. Město se na ministerstvu stále jen doprošuje, ale v Praze problémy v pohraničí nikoho nezajímají.

Město Janské Lázně nemá žádnou zkušenost s přípravou ani realizací na společných projektech s lázněmi, protože se jim na žádný nepodařilo dosáhnout v důsledku

nesplnitelnosti kritérií vyhlášovatelů dotačních titulů. V roce 2018– 2019 Janské Lázně společně s lázněmi podaly projekt do evropského programu Interreg V-A Česká republika – Polsko, na obnovu lázeňských parků. Dotace bohužel nebyla podpořena. Přes všechny překážky ke společné spolupráci dochází. Primárně v kulturní oblasti, kdy společně organizují divadelní představení, koncerty a různé zábavné programy. V létě dokonce město pořádá pro klienty lázní promenádní koncerty na svoje náklady. Na oplátku lázně ve svých prostorách propagují akce města a program kina. V oblasti odvodu lázeňských poplatků městu vše probíhá správně. V oblasti údržby zeleně se město stará pouze o své pozemky a lázně si také udržují svoji zeleň, takže zde ke spolupráci nedochází, ale do budoucna spolupráce není vylučována. Mezi problémovou oblast je řazena dopravní infrastruktura, kdy město by mělo zájem o spolupráci, ale je to bohužel neřešitelné, protože centrum města je zároveň centrem lázní a k tomu se vážou problémy s průjezdností dopravních prostředků a nedostačující kapacitou parkovací míst pro lázně. V roce 2019 bylo zavedeno zpoplatnění vjezdu do některých částí města Janské Lázně pro návštěvníky. Jedná se především o oblast kolem lázeňského zařízení a jeho okolí. Správcem poplatku je městský úřad Janské Lázně. Poplatek za vjezd do města se netýká lázeňských klientů a hotelových hostů, kteří do města přijíždějí. V případě kontroly městskou policií je nutné se prokázat předvoláním k léčení či potvrzením o pobytu.

Dochází také ke vzájemné propagaci. Samotný název města Janské Lázně je zároveň názvem léčebných lázní, tím se lidem nenápadně zapíše do podvědomí významnost města spojené s lázněmi. Na komplexní propagaci se podílí informační centrum, které účinně propaguje nejen město a jeho aktivity, ale také lázně a místní soukromé ubytovatele. Pomocí provázané spolupráce jsou v nabídce různé slevy do restaurací ve městě, lázeňského aquacentra, fitness centra nebo na peramentky do SkiResortu Černá Hora- Pec. Dále k propagaci slouží nejen oficiální webové stránky Státních léčebných lázní Janské Lázně, ale také městského úřadu. Dochází ke vzájemné propagaci organizovaných akcí prostřednictvím nabídky.

Naopak obchodní manažerka Státních léčebných lázní Janské Lázně hodnotí úroveň spolupráce velice kladně. V současné době neshledává problémy ve spolupráci v důsledku toho, že zřizovatelem lázní je ministerstvo zdravotnictví. Lázně s městem jsou ve velice úzkém vztahu, protože v Janských Lázních funguje komise pro propagaci, jejímž členem je kulturní referentka lázní. Lázně velice chválí spolupráci s městem v oblasti plánování akcí na kalendářní rok. Vzájemně se snaží, aby se jednotlivé termíny akcí nekryly a zároveň se doplňovaly. Společně organizují Reprezentační ples, Zahájení lázeňské sezóny, Čarodějnice,

Živý Betlém a rozsvícení vánočního stromu. Také městská knihovna umožňuje klientům lázní její využívání. V některých případech dochází také ke spolupráci v oblasti odpadového hospodářství. Technické služby města Janské Lázně zajišťují odvoz odpadu po větších akcích a podílejí se na technické přípravě u některých akcí. Státní léčebné lázně Janské Lázně neshledávají žádný vážný problém v oblasti spolupráce s městem. Do budoucna si myslí, že by bylo zapotřebí rozvíjet spolupráci v technické oblasti (údržba komunikací, značení objektu, doplnit chybějící rozcestníky, atd.).

13.3 Malá obec, na jejímž území se nacházejí významné lázně

V České republice je mnoho obcí se statutem lázeňského místa, které mají nízký počet obyvatel. V zájmovém území mají všechny obce se statutem lázeňského místa maximálně 4 tisíce obyvatel. Výjimkou je pouze okresní město Jeseník, které má přes 11 tisíc obyvatel. Mezi lázněmi a obcemi dochází ke spolupráci. Někde je spolupráce méně intenzivní, ale většinou dochází ke spolupráci alespoň v kulturní oblasti. Společně často pořádají zábavné či společenské akce pro občany a lázeňské klienty.

Město **Lázně Bělohrad** s místními slatinnými lázněmi se snaží v mnoha oblastech spolupracovat. Starosta města považuje spolupráci za dobrou, ale mohla by být ještě lepší, protože v minulosti tomu tak bylo. Překážkou ve spolupráci je to, že ve vedení lázní je minimální počet lidí, kteří mají bydliště přímo v Bělohradě, takže nemají o městě přehled. Hodně místních občanů, kteří byli v lázních zaměstnáni, z lázní odešlo v době, kdy došlo k drastickému omezení úhrad lázeňské péče ze strany státu a následnému snižování mezd zaměstnanců lázní.

Ke spolupráci dochází především v oblasti kultury. Město a lázně společně pořádají kulturní akce, kdy příkladem může být například Zahájení lázeňské sezóny. Tato akce se považuje za velmi úspěšnou a už několik let ji společně organizují. Lázně a město nemají problém si vzájemně poskytovat různé prostory a jednotlivé akce si podporují. Dochází ke společné propagaci jednotlivých kulturních akcí obou subjektů. Město pořádá kulturní akce v kulturním sále lázní a účastní se často hojný počet lázeňských klientů. Také lázně nabízejí občanům města využití bazénu a minigolfu. Naopak město klientům lázní umožňuje využívat jejich sportovní areály. Velkou výhodou je existence Komise lázeňské, kulturní a cestovního ruchu, která se snaží co nejlépe tyto oblasti koordinovat. Společná propagace je v určitých oblastech spíše nekomplexní. Lázně se snaží prezentovat město například tím, že pořádají přednášky o významných osobnostech města a okolí, pro klienty pořádají vycházky po pamětihodnostech města a další. Nedostatkem je například to, že neexistuje žádný

společný propagační materiál, což by se mělo v budoucnu napravit. Proběhla jednou spolupráce v tvorbě propagačního materiálu, který byl vytvořen v rámci Podzvičinsko, z.s. Jedná se o neziskový spolek obcí, měst a městysů, jejímž úkolem je správa cestovního ruchu v rámci turistické oblasti Podkrkonoší. Snaží se koordinovat všechny aktivity při propagaci cestovního ruchu včetně komplexních služeb a marketingu. Celkově by mohla být v oblasti společné propagace města a lázní spolupráce lepší.

Dochází ke spolupráci také v oblasti řešení problémů v tranzitní dopravě. Primárně je řešena rychlost a množství projíždějících dopravních prostředků. Některým občanům města vadí nedořešené parkování v oblasti lázní, protože někteří klienti a zaměstnanci lázní parkují tam, kde je to alespoň trochu možné i na nesprávných místech. V zájmu obou subjektů je tuto problematiku řešit společnými silami. Dříve docházelo ke vzájemné informovanosti o aktivitách, ale dnes již tomu tak není a je to z velké míry ovlivněno měnícím se vedením lázní. Občané města opakovaně kritizují nedobry stav lázeňského parku Bažantnice, který je v majetku lázní. Tento problém je dlouhodobý, ale lázeňský subjekt se tím zatím nezabývá. Je těžké odhadnout, zda dojde ke společnému řešení daného problému.

Vedení města se domnívá, že by mohlo docházet do budoucna k intenzivnější spolupráci v oblasti dopravní infrastruktury a koordinaci propagace. Mohlo by docházet ze strany lázní k větší propagaci naučných stezek, které město vybuodovalo. Částečně dochází ke spolupráci v oblasti ochrany přírodních zdrojů, což je možné zlepšit. Naopak v oblasti údržby zeleně si myslí, že ke spolupráci docházet zatím nebude, protože se každý subjekt stará o svou zeleň samostatně a vyhovuje jim to.

13.4 Velká obec, na jejímž území se nacházejí významné lázně

Příkladů může být více, ale typické jsou **Karlovy Vary**. Jedná se o velmi významné lázně v ČR, které se řadí mezi nejznámější a nejnavštěvovanější. Lázeňská léčba je dnes zajišťována celou řadou samostatných subjektů. Ke spolupráci mezi jednotlivými lázeňskými subjekty a městem dochází pomocí zřízených jednotlivých institucí, společností či spolků samotným městem Karlovy Vary či krajem. Pro výzkum a spolupráci v oblasti lázeňství byla zřízena Karlovarským krajem výzkumná instituce. Cílem Institutu lázeňství a balneologie je obnovení vědy a výzkumu v této oblasti. Dochází k přípravě vzniku vysoké školy se zaměřením na balneologii a zařazení balneologie do středního a vyššího odborného vzdělání. Dále by se měli podílet na tvorbě projektových záměrů v místech s přírodními léčivými zdroji ve spolupráci s Czechinvestem. K naplnění stanovených cílů je nutná intenzivní spolupráce mezi městem, lázeňskými subjekty a danou institucí. Tato instituce byla

založena v minulém roce, proto se v současnosti nastavují podmínky pro spolupráci. Dále byl v roce 2013 založen Statutárním městem Karlovy Vary Balneologický institut Karlovy Vary, který má za úkol zajišťovat zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti v lázeňství včetně marketingové podpory subjektů působícím v lázeňství ve městě. V rámci spolupráce se snaží koordinovat aktivity a poukázat na cestu k intenzivnějšímu využívání vědeckých poznatků v lázeňské praxi. Také byl založen spolek Živý kraj, což je destinační agentura pro Karlovarský kraj. Cílem je posilování image regionu, aktivování zájmu na široké spolupráci napříč subjekty, zvýšení povědomí občanů Karlovarského kraje o jejich vazbě na cestovní ruch a lázeňství. Dochází tedy intenzivně ke spolupráci s lázeňskými subjekty především v oblasti cestovního ruchu. Destinační agentura se snaží získávat podklady pro tvorbu produktů a propagačních materiálů. Dále agentura má zkušenost s desítky realizovaných projektů. Zajišťuje pro lázeňské subjekty press a fam tripy, např. spolupráce v rámci medical press tripu pro zahraniční cestovní kanceláře a touroperátory. Také zabezpečují prezentaci na veletrzích, koordinaci aktivit v rámci oborových platforem. Nyní spolupracují na novém projektu Cykloregion Česko-bavorské lázně. Agentura žádné zásadní problémy ve spolupráci s lázeňskými subjekty nepocítuje.

Spolupráce v oblasti lázeňství je jedna z důležitých oblastí, která je také součástí stávajícího i nově zpracovaného Programu rozvoje Karlovarského kraje a Koncepce rozvoje lázeňství a balneologie Karlovarského kraje. V obou strategických dokumentech je poukázáno na to, že k rozvoji lázeňství je třeba iniciovat spolupráci orgánů veřejné správy, soukromého a akademického sektoru, a také implementovat aktivity společně na platformě řízené Karlovarským krajem. Důležité je zajištění dostatečné marketingové podpory. Kraj se snaží přimět aktéry v oblasti cestovního ruchu ke vzájemné spolupráci a zlepšení poskytování informací svým klientům. Dalším cílem kraje je vytváření společných produktových balíčků pro klienty cestující do regionu se záměrem, aby přijíždějící host strávil v regionu více dní. Snaží se spolupracovat s lázeňskými subjekty na balíčku, který bude poskytovat lázeňské nebo wellness služby spolu s golfem nebo turistikou v přírodě či jiné.

Je důležité podotknout, že spolupráce lázeňských subjektů s městem či krajem Karlovy Vary je na velmi dobré úrovni v důsledku zřízení odborných organizací zabývajících se touto problematikou.

Dalším příkladem jsou **Mariánské Lázně**. Jedná se také o velkou obec s významnými lázněmi, které patří do lázeňského trojúhelníku v západní části země. Starosta města Mariánské Lázně hodnotí ze své pozice úroveň spolupráce na velmi dobrou. Po změně vedení u jednoho velmi významného poskytovatele lázeňských služeb je spolupráce intenzivnější.

Jednotliví hoteliéři mají založenou asociaci, ale bohužel nedochází k pravidelným schůzkám. Často jednají na společné propagaci místa, ale v jiných oblastech se pochopitelně snaží konkurovat. Pokud jde o vzájemnou spolupráci jednotlivých lázeňských subjektů s městem Mariánské Lázně, tak dochází ke koordinaci v oblasti propagace a marketingu. Podřízenou organizační složkou města se řadí Komise lázeňství a cestovního ruchu. Mezi členy patří také hoteliéři provozující lázeňská zařízení. Cílem komise je zajištění marketingu města, propagace na veletrzích, tvorba propagačních materiálů a spolupracuje s CzechTourismem. Dále má na starost programovou náplň pro návštěvníky (společenské akce, kulturní akce) a využití přírodních léčivých zdrojů. K naplnění cílů je nutná spolupráce s lázeňskými subjekty. Primárně dochází ke spolupráci v oblasti kultury. Společně se pořádají různé kulturní akce, například Zahájení lázeňské sezóny či pravidelné jazzové koncerty přístupné široké veřejnosti. Veškeré kulturní akce pořádány v lázeňských budovách jsou zveřejňovány v kulturním programu města. Dále jednotlivé lázeňské subjekty nemají problémy s poskytováním prostorů městu, například ke konání městského plesu.

Pokud jde o spolupráci v jiných oblastech, tak zde je na nízké úrovni. Dříve docházelo ze strany lázeňských subjektů k obstarávání zeleně v městských parcích, ale dnes už k této spolupráci nedochází. V současnosti se každý stará o své pozemky jednotlivě.

13.5 Obec a lázně jako nespolupracující subjekty

Municipality s lázněmi spolu často spolupracují, ale velmi často je míra spolupráce nízká. Ve většině případů dochází ke spolupráci alespoň v oblasti kulturní či propagace. Jsou také místa, kde se oba subjekty snaží spolupracovat v širší škále oblastí. V rámci České republiky by se určitě našel alespoň jeden příklad, kde spolupráce je nulová, ale v zájmovém území tomu však nikde není.

13.6 Lázeňské město vnímané jako málo spolupracující subjekt

V České republice funguje zájmová nestranická a nevládní organizace Sdružení lázeňských míst České republiky. Účelem organizace je vytváření podmínek a nástrojů pro regeneraci, rozvoj lázeňství a lázeňských míst. Cílem je propagovat lázeňská místa, pořádat pro veřejnost různé semináře, vydávat tiskoviny, hájit zájmy svých členů a vyjednávat s vládními úřady a institucemi. Dlouhodobě mělo sdružení 36 členů, ale v roce 2018 vystoupilo město **Jeseník**. Rada města dospěla k názoru, že sdružení Jeseníku nic nepřináší, přičemž za členství platí částku 27 tisíc korun ročně. Z tohoto důvodu bylo

zastupitelstvu doporučeno vystoupit. Vystoupení bylo odůvodněno nespokojností s úrovní webové prezentace a propagované mobilní aplikace sdružení. Dále bylo místostarostou poukázáno na informace svědčící o to, že sdružení se nevěnuje pouze propagaci lázeňství, ale i lobbingu na Ministerstvu zdravotnictví ČR nebo v dalších institucích. Město nechtělo učinit kroky proti lázním, chce je i nadále podporovat, ale členství ve sdružení jim přišlo neopodstatněné, protože to pro město nemělo přínos. Kvůli vystoupení ze Sdružení lázeňských míst je město Jeseník vnímáno jako nespolupracující subjekt s lázněmi. Tato skutečnost byla vyvrácena vedoucím oddělení cestovního ruchu města Jeseník. Sice došlo k vystoupení ze sdružení, ale nemá to souvislost s lázněmi. Jedná se o sdružení měst a obcí, takže na lázně to nemá výrazný dopad. Lázně nadále zůstaly členy Sdružení léčebných lázní, což je daleko více důležité.

Mezi městem Jeseník a lázněmi dochází ke spolupráci. Samozřejmě je spousta záležitostí, které si řeší každý subjekt samostatně, protože město se musí věnovat cestovnímu ruchu jako celku, nikoli jen lázním. Přesto je mnoho oblastí, ve kterých ke spolupráci dochází. Primárně spolupracují v kulturní oblasti, kdy každoročně se společně podílí na pořádání společenského reprezentačního plesu a zahájení lázeňské sezóny. V minulém roce se dohodli na společném financování aplikace Průvodce městem a jeho okolím. Dále město dlouhodobě financuje provoz lázeňského kluziště, které by dokonce mělo být v budoucnu vystavěno v centru města. Společně spolupracují také v oblasti technické a dopravní infrastruktury, kdy před několika lety město zrekonstruovalo veřejné osvětlení na lázeňské kolonádě. V minulém roce byla opravena spojnice centra města a lázní, tzv. Muzikantská stezka, kdy došlo k terénním úpravám včetně doplnění mobiliáře a informačních tabulí. Stezka slouží jako přírodní alternativa k chodníku do lázní. Celkově je řešena také problematika dopravního spojení, snaží se společně řešit autobusové spojení i možnosti parkování pro osobní automobily.

Dochází ke spolupráci také v rámci Rady pramenů, která byla vytvořena městem Jeseník. Jedná se o pracovní skupinu zabývající se fenoménem lázeňských pramenů, které jsou spojeny s Priesnitzovou léčbou v blízkém okolí města. Je také vytvořena webová stránka o pramenech a dalších drobných památkách v okolí města. Cílem je poukázat na historický kontext těchto památek a shromažďovat aktuální informace, které se sdílí se zájemci o dané téma i místními obyvateli. Součástí Rady jsou majitelé většiny drobných památek, například město Jeseník, Priesnitzovy léčebné lázně, Lesy ČR a další.

Také společně spolupracují v rámci Sdružení cestovního ruchu Jeseníky fungujícího od roku 1999. Jedná se o organizaci cestovního ruchu Olomouckého kraje. Cílem je rozvíjet

kvalitu služeb cestovního ruchu v oblasti turistické destinace Jeseníků a zvyšovat schopnost přijímání domácích a zahraničních turistů. Snaží se prosazovat zájmy členů v oblasti marketingu, propagace, vzdělávání včetně investičních a infrastrukturních projektů.

Do budoucna je v oblasti spolupráce největší výzvou chodník, který spojí centrum města a lázně, zde bude třeba intenzivní spolupráce. Lázně teď po tři roky čeká velká investice v podobě nové fasády historické budovy sanatoria Priessnitz. Významnou investicí bude také úprava prostranství tenisových kurtů a vstupu na jižní svah a do balneoparku. Mezi nejkritičtější místo spolupráce je časté střídání vedení města či majitelů lázní.

Priessnitzovy léčebné lázně mají nelehký úkol. Musí udržet krok se stále rostoucími požadavky na kvalitu poskytovaných služeb v oblasti léčení, hotelnictví, gastronomie i trávení volného času. Ke splnění těchto cílů je nutná spolupráce nejen s městem Jeseník, ale i dalšími aktéry cestovního ruchu v oblasti.

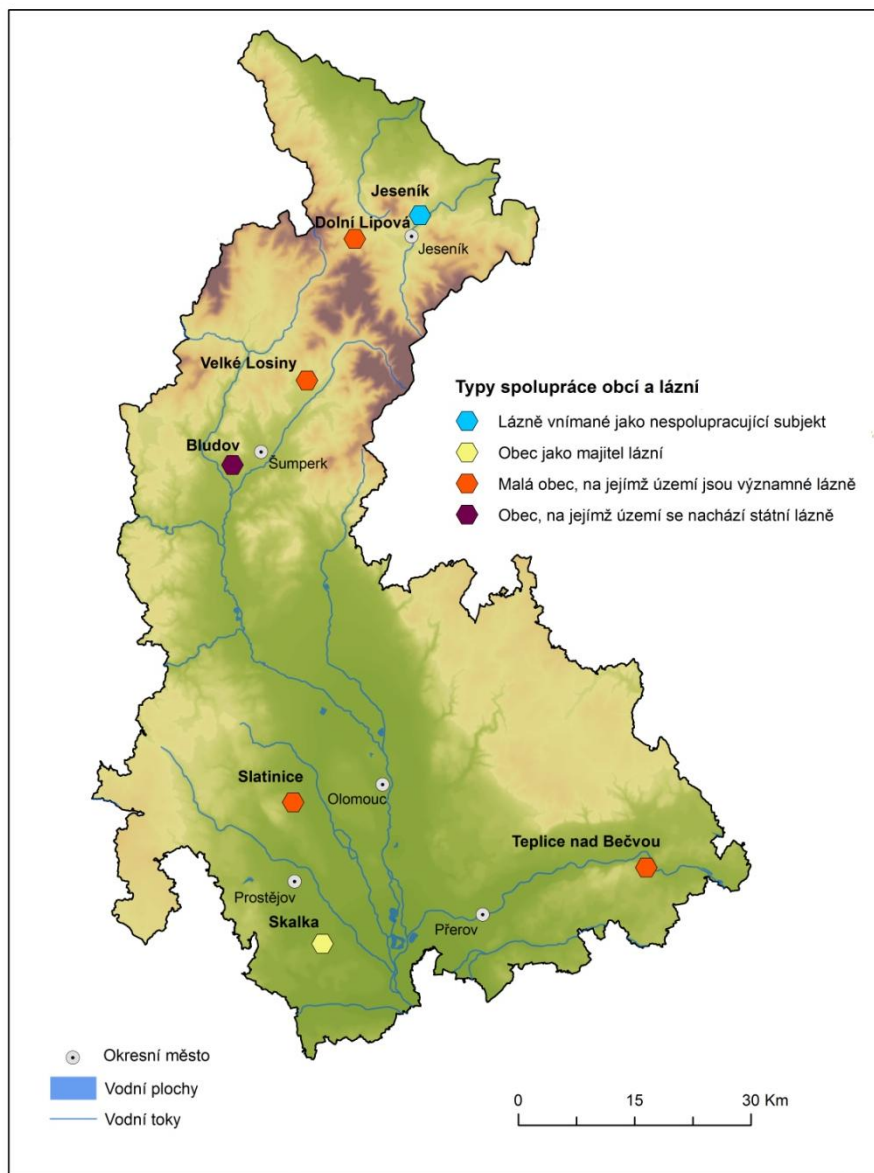
13.7 Obec, na jejímž území se nacházejí zaniklé lázně

V zájmovém území se nachází pouze jedna lokalita, která má stále statut lázeňského místa, ale lázeňská péče se zde dlouhá léta nevykonává. Jedná se o lázně **Běloves**, které ukončili svoji činnost v roce 1996. Město Náchod se snažilo získat dříve prosperující lázeňský areál do vlastnictví, což se nepovedlo. K udržení dlouholeté lázeňské tradice se město rozhodlo alespoň obnovit areál Malých lázní na pozemcích města. Zásluhou města Náchod je možnost stáčení minerální vody do láhví, zvelebení areálu a postupné obnovení tradice lázeňství.

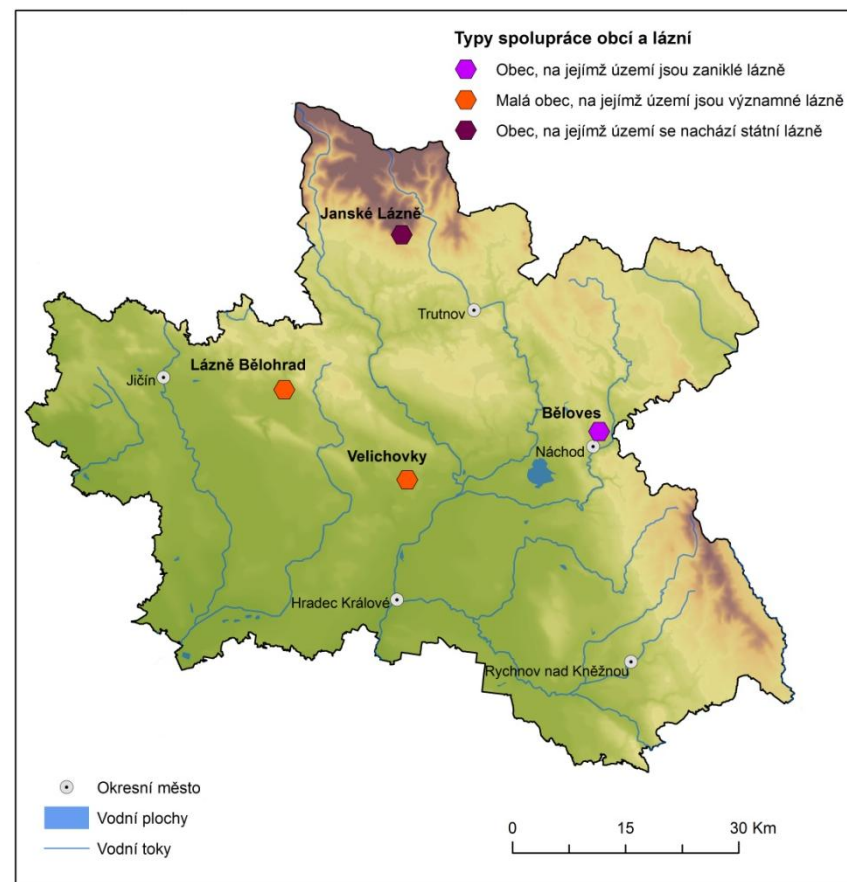
Zlom pro rozvoj lázeňské tradice nastal v roce 2019, kdy koncem roku zdevastovaný areál zakoupila společnost Priessnitzovy léčebné lázně a.s., která je vlastníkem léčebných lázní v Jeseníku. Mezi novým majitelem lázní a městem Náchod dochází v současnosti k úzké spolupráci v rámci území studie, která se zabývá novým uspořádáním lázeňského území. Probíhá jednání o nové podobě původních lázní, lázeňské péči, nové výstavbě areálu a doprovodné infrastruktury včetně možností indikačního seznamu. Do budoucna je v plánu intenzivní spolupráce primárně v rozvoji lázeňství, lázeňských parků, ubytování hostů a další. Město Náchod by v budoucnu také chtělo spolupracovat i v jiných prioritních oblastech. Například by chtěli realizovat společné projekty v oblasti zkvalitnění dopravní infrastruktury. Také mají zájem spolupracovat v oblasti údržby zeleně, protože je v plánu propojit lázeňským parkem stávající areál Malých lázní s hlavním lázeňským areálem. Cílem je tedy vytvořit společně jeden rozsáhlý lázeňský areál, který budou spravovat dva subjekty. Dále mají zájem spolupracovat v oblasti propagace. Bude velmi důležité budovat a posilovat širší povědomí

o existenci nových lázní spolu s lázeňskou péčí v rámci široké veřejnosti. S tím souvisí zajištění dostatečné propagace lokality. Město Náchod má bohaté zkušenosti v této oblasti. V minulých se podílelo na projektu Propagace Evropského města Náchod- Kudowa Zdrój, jehož cílem bylo prohloubení spolupráce mezi samosprávami obou měst, dále pracovníky turistických informačních center, odbory kultury, sportu a propagace. V rámci projektu vzniklo několik propagačních předmětů a brožura. Podmínkou veškeré spolupráce je koordinace v oblasti ochrany přírodních zdrojů. Je nezbytné se o přírodní zdroje společně starat, aby nedošlo k jejich poškození. Pokud jde o společnou nabídku kulturních a zábavných programů, tak to dnes není aktuální. Kooperace v oblasti regulace cestovního ruchu také není v současnosti předmětem jednání, ale do budoucna je i v této problematice zájem ze strany města o nastavení společných pravidel.

Nyní už došlo k částečné demolici areálu. Až bude hotový koncept budoucího rozvoje a bude také znám rozsah poskytované lázeňské péče, bude pokračovat demolice, následná výstavba a také spolupráce v aktuálních oblastech. Je známo, že společnost Priessnitzovy léčebné lázně a.s. velmi úzce spolupracují s městem Jeseník, ale v případě běloveských lázní je to jiná situace, protože lázeňské území je součástí města. V Jeseníku je trochu jiná situace, a proto se město Náchod neobává, že by ke společné spolupráci nedocházelo.

Obrázek 46 Lokalizace lázeňských míst dle typů spolupráce v Olomouckém kraji
Zdroje dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“

Obrázek 47 Lokalizace lázeňských míst dle typů spolupráce v Královéhradeckém kraji
Zdroje dat: „©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016“

13.8 SWOT analýza

Anglická zkratka SWOT je složená ze čtyř slov: Strengths (S), Weaknesses (W), Opportunities (O), Threats (T). SWOT Analýza slouží k hodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Níže uvedená analýza se věnuje spolupráci municipalit se subjekty působících v území. Vstupními informacemi pro analýzu jsou závěry vyplývající z vlastního šetření.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none">- Snaha zapojení soukromého sektoru do organizace a marketingu cestovního ruchu v oblasti lázeňství- Spolupráce subjektů v obci při tvorbě turistických produktů, propagaci a poskytování informací- Spolupráce obce s lázeňskými subjekty v oblasti kultury (organizace společných akcí)- Spolupráce na udržení konkurenční výhody oproti jiným obcím	<ul style="list-style-type: none">- Nízká vzájemná spolupráce samospráv- Nedostatečná spolupráce soukromých subjektů působících v lázeňství se samosprávami a státní správou- Nízká spolupráce na společných projektech z důvodu malé informovanosti o možnostech spolufinancování- Neochota lázeňských subjektů pravidelně komunikovat se zástupci obce
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none">- Integrace jednotlivých aktérů působících v lázeňství- Prioritně rozvíjet produkt lázeňství s doprovodnými aktivitami- Rozvoj spolupráce mezi municipalitou a lázeňským subjektem a koordinace aktivit na podporu rozvoje cestovního ruchu- Posílení společných marketingových aktivit regionu	<ul style="list-style-type: none">- Snížení konkurenceschopnosti v oblasti lázeňství- Nevyužití všech možností pro rozvoj cestovního ruchu- Odtrženost veřejného sektoru od soukromého, horší koordinace rozvojových aktivit v regionu- Nezájem soukromého sektoru na vzájemné spolupráci s municipalitami

Závěr

Diplomová práce byla zaměřena na problematiku lázeňství na území Olomouckého a Královéhradeckého kraje, podrobněji se pak zaměřila na otázku spolupráce municipalit a lázeňských subjektů. Cílem práce byla analýza a zhodnocení současného stavu spolupráce mezi lázněmi a subjekty v území vycházející z vlastního šetření. Dílčím cílem práce bylo studium strategických dokumentů na úrovni národní, regionální a místní.

Z analýz strategických dokumentů vyplynulo, že nejvíce pozornosti je lázním věnováno na národní úrovni, cíleně však většinou jako propagace západočeských lázní. Na regionální a lokální úrovni ve strategických dokumentech zájmového území i vyšších územně-správních jednotek do úrovně kraje nemá lázeňství klíčovou pozici. Význam lázeňství není příliš zdůrazňován ani na lokální úrovni v územních plánech ani strategických rozvojových dokumentech. Součástí práce je hodnocení legislativních omezení pro obce plynoucí z existence ochranných pásem jak lázní, tak vodních zdrojů.

Analytická část práce se zabývala hodnocením vazeb lázeňských objektů k území obcí včetně jejich dopravní dostupnosti a občanské vybavenosti. Lázně na území obcí velmi ovlivňují občanskou vybavenost obce a je poskytována širší nabídka služeb. Obce se snaží využívat svého potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu. Velmi často nabízejí různé možnosti kvalitního trávení volného času dle preferencí návštěvníka.

Byly sledovány také majetkové poměry pozemků, na kterých se dané lázně vyskytují. Největší rozpory v oblasti pozemkové struktury jsou ve městě Janské Lázně. Město se snaží s provozovatelem lázní vyměnit, případně od něj odkoupit v přímém prodeji pozemky přes 20 let. Na městských pozemcích jsou některá lázeňská zařízení, která je využívají bezplatně. Vedení města by chtělo tyto parcely vyměnit za pozemky sousedící s městským parkem, protože ho chtějí rozšířit. Překážkou je především neochota Ministerstva zdravotnictví ČR, které lázně provozuje.

Případová studie byla zaměřena na lázeňské místo Skalka, která skrývá obrovskou prosperitu pro cestovní ruch. V minulosti se snažily získat statut léčebných lázní, což se nepodařilo, protože byla nízká ubytovací kapacita lázní a nebyl přítomen lékař. V současnosti je situace stále stejná, ale v uplynulých letech byl vypracován návrh rozvoje lázní, který počítal se 150 lůžky. K realizaci nedošlo, protože nebyl dostatek finančních prostředků a investice by nebyla ekonomicky návratná. V současnosti se o velkém rozšiřování neuvažuje, ale do budoucna to nemusí být vyloučené.

Základem pro správné fungování lázeňství je dobrá spolupráce všech orgánů různých subjektů napříč všemi oblastmi. Velmi slabou stránkou v oblasti spolupráce municipalit s lázeňskými subjekty je nedostatečná součinnost soukromých subjektů působících v lázeňství se samosprávami a státní správou. Překážkou ve spolupráci na společných projektech je malá informovanost o možnostech spolufinancování či nedosáhnutí v důsledku nesplnitelnosti kritérií vyhlášovateli dotačních titulů.

Na základě informací získaných od starostů obcí nebo vedení lázní byla v závěru práce uvedena vlastní typologie forem spolupráce municipalit s lázeňskými subjekty. Bylo vymezeno sedm forem spolupráce, při kterých bylo zjištěno, že v rámci zájmového území ke spolupráci mezi subjekty dochází. Z tohoto důvodu v kategorii obec a lázně jako nespolupracující subjekty není zařazen žádný příklad. Velmi často je úroveň spolupráce nízká. Spolupráci ovlivňuje mnoho faktorů. Mezi ovlivňující faktory patří především zřizovatel lázní, střídající se vedení obce či lázní a také velikost obce. Spolupráce na nízké úrovni je především v lázních, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví ČR. Nejčastěji dochází ke spolupráci v oblasti kultury a propagace. Často je řešena také dopravní infrastruktura, protože obce se často potýkají s nedostatečným počtem parkovacích míst.

Příkladem dobré praxe může být spolupráce mezi městem Náchod a Lázněmi Běloves. Dlouhá léta se o lázně nikdo nestaral, všechny plány na znovuoobnovení zůstali jen na papíře. Zlom však nastal v minulém roce. Lázně se aktuálně postupně po více než 20 letech obnovují. V roce 2019 je zakoupila společnost Priessnitzovy léčebné lázně, a.s. Cílem je zachovat statut lázeňského místa a zároveň obnovit tradici. Město Náchod nyní spolupracuje s novým majitelem lázní. Spolupráce probíhá v rámci území studie, která se zabývá novým uspořádáním lázeňského území. Probíhá jednání o nové podobě původních lázní, lázeňské péči a nové výstavbě areálu. Do budoucna je v plánu intenzivní spolupráce primárně v rozvoji lázeňství, lázeňských parků, ubytování hostů a další.

Specifickým příkladem mohou být lázně v Jeseníku, které jsou vnímané jako málo spolupracující subjekt. Tato skutečnost byla vyvrácena vedoucím oddělení cestovního ruchu města Jeseník. V roce 2018 došlo k vystoupení ze Sdružení lázeňských míst České republiky, ale nemá to souvislost se spoluprací s lázněmi. Jedná se o sdružení měst a obcí, takže to nemá dopad na lázně. Mezi městem a lázněmi ke spolupráci dochází. Primárně v kulturní oblasti, tak jako ve většině lázeňských lokalit. Je mnoho dalších příkladů spolupráce, například město dlouhodobě financuje provoz lázeňského kluziště nebo opravilo Muzikantskou stezku, která spojuje centrum města a lázní.

Summary

The master thesis is thematically focused on the spa industry in the Olomouc and Hradec Králové regions, then focuses on the issue of cooperation between municipalities and spa entities in more detail. The aim of the thesis was to analyze and evaluate the current state of cooperation between spa and entities in the area. Literary research, legislative documents, strategic documents at various levels, statistical data and own research served as sources of information for this thesis.

Spa in the Olomouc and Hradec Králové regions belong to the middle categories of spa in the Czech Republic. The largest (bed capacity) are the Janské Lázně State Medical Spa, the Schroth Medical Spa in Dolní Lipová and the Priessnitz Medical Spa in Jeseník. Attention was paid to places with the status of a spa town and a spa place. In the Olomouc region there are six places with spa status in total. In the Hradec Králové region there are four places with the status of a spa in total, the most important of them is the defunct spa Lázně Běloves. These spa are currently being gradually renewed after more than 20 years. In 2019, they were purchased by Priessnitzovy léčebné lázně, a.s. The aim is to maintain the status of a spa to restore tradition. The city of Náchod cooperates with the new owner of the spa. The cooperation takes place within the territory of the study, which deals with the new organization of the spa area. They discuss a new form of the original spa, spa care and new construction of the complex.

Analyses of strategic documents at the national, regional and local levels have shown that most attention is paid to spa at the national level, but purposefully mostly as a promotion of West Bohemian spa. At the regional and local level, spa do not have a key position in the strategic documents of the area of interest and higher territorial-administrative units up to the regional level. The importance of spa is not much emphasized either at the local level in zoning plans or strategic development documents. Part of the thesis is the evaluation of legislative restrictions for municipalities resulting from the existence of protection zones for both spa and water resources. The delimitation of a spa place is often identical to the cadastral territory of the municipality. Lázně Teplice nad Bečvou in the exception, because it extends into the cadastral territory of the municipality of Hranice and Lázně Jeseník, which has a spa place delimited by the territory of the municipality of Jeseník and Česká Ves. The indoor spa area is defined the best in the villages of Bludov and Velké Losiny, because it only includes buildings and facilities used for the operation of spa and spa clients. The most extensive 1st degree protection zone is in the village of Velké Losiny, which has an area

of less than 20 km². The smallest one is in the village of Velichovky with an area of 0.2 km², because it is only defined in the vicinity of the natural resource outlet.

Spa in municipalities greatly affects the civic amenities of the municipality and a wider range of services is provided. Municipalities are trying to use their potential for tourism development. Very often they offer various opportunities for quality leisure time according to the visitor's preferences.

The ownership structure of the land is complicated in some spa. For example, the city of Janské Lázně has been trying to exchange land with a spa operator for over 20 years. There are some spa facilities on the city's land, and the city authorities would like to exchange these plots for adjacent land adjacent to the city park, because they want to expand it. The main obstacle is the reluctance of the Ministry of Health of the Czech Republic, which operates the spa.

The Skalka spa was chosen for the case study. These are spa that are owned by the municipality and in the past tried to gain the status of a medical spa. This failed because the accommodation capacity of the spa was low and no doctor was present. It is also not being considered for spa status today, as the situation is still the same. In 2004, a very extensive reconstruction took place and the services were improved. In the future, they want to expand the range of services and build sanitary facilities for each room.

The basis for the proper operation of the spa is good cooperation of all bodies of various entities across all areas. Based on the information from the mayors of municipalities or spa management, various types of cooperation between municipalities and spa are presented in the thesis. It was found that cooperation between entities takes place within the area of interest. The level of cooperation is low very often. The most common is cooperation in the field of culture and promotion. One of the biggest event organized together is the start of the spa season. In places with problematic transport, there is the cooperation in the field of transport. In the town of Janské Lázně, the problem with the traffic capacity and the insufficient capacity of parking spaces for the spa is being solved. In the town of Jeseník, they are also trying to solve the problem of the limited capacity of parking spaces.

Seznam použité literatury a internetových zdrojů

Knižní zdroje:

BUDINSKÁ, Jitka a Petra ZERJATKE. *Kapitoly z dějin lázeňství*. Teplice: Regionální muzeum v Teplicích, 2006. Průvodce (Academia). ISBN 80-853-2143-2.

BURACHOVIČ, Stanislav a Stanislav WIESER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-727-7048-9.

DĚDINA, Jiří. *Management, organizování a ekonomika lázeňství - vybrané kapitoly*. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, 2004. ISBN 80-865-9201-4.

ENGELN, Nancy a Karel MARTINEK. *Lázně u Mariánské studně pod Zvičinou: historie a současnost*. Hořice: Podkrkonoší žije, o.s., [2015]. ISBN 978-80-260-7448-9.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, Eliška VILDOVÁ, Petr JANEČEK a Jan TLUČHOŘ. *Lázeňství: management a marketing*. Praha: Grada Publishing, 2019. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-2461-9.

JANOŠKA, Martin. *Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Academia, 2011. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-1615-7

KNOP, Karel. *Lázeňství: ekonomika a management*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-716-9717-6.

KOLDA, Jindřich. *Kuks: granátové jablko*. Praha: Národní památkový ústav, [2015]. ISBN 978-80-260-8645-1.

Lázně: zdraví na každém kroku: Střední Morava, Jeseníky - turistický region. Olomouc: Olomoucký kraj, 2005. ISBN 80-254-3802-3.

PLZÁKOVÁ, Lucie, Petr STUDNIČKA a Šárka TITTELBACHOVÁ. *Místní poplatky v přímé vazbě na cestovní ruch, hotelnictví a lázeňství*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-984-8.

SEIFERTO VÁ, Věra. *Marketing v lázeňském cestovním ruchu*. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, 2003. ISBN 80-865-9200-6.

ŠÁLKOVÁ, M. *Kronika lázní skalka 1928 až 2003 poslední verze*. Skalka, 2012. Vytištěno ve dvou vyhotoveních, nepublikovaná práce.

Elektronické dokumenty:

DOKOUPILOVÁ, Marie. Lázně v Kralicích. *KROK: kulturní revue Olomouckého kraje*, 2017, 14(2), 29-30. ISSN 1214-6420. Dostupné také z: https://www.vkol.cz/data/soubory/krok/Krok%202-2017_final_net.pdf.

SZROMEK, A a M. NARAMSKI. A Business Model in Spa Tourism Enterprises: Case Study from Poland. *Sustainability* [online]. 2019, 11(10) [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/10/2880>

TRIHAS, N a A. KONSTANTAROU. Spa-goers' Characteristics, Motivations, Preferences and Perceptions: Evidence from Elounda, Crete. *AlmaTourism – Journal of Tourism, Culture and Territorial Development* [online]. 2016, 7(14), 106-127 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://almatourism.unibo.it/article/view/6300/6347>

VAN TUBERGEN, A a S. VAN DER LINDEN. A brief history of spa therapy. *Ann Rheum Dis* [online]. 2002, 61, 273-275 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://ard.bmj.com/content/annrheumdis/61/3/273.full.pdf>

Akademické práce:

KŘEŠŤANOVÁ, Lucie. *Přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod v právní úpravě České republiky*. Brno, 2013. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce JUDr. Karolina Žákovská, PhD.

MAJEROVÁ, Michaela. *Prameny a lázeňská místa na Trutnovsku: zaniklé lokality a jejich současné využití-perspektivy do budoucna*. Olomouc, 2017. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.

SAMUELOVÁ, Lucie. *Lázně v České republice: vybrané právní problémy*. Brno, 2017. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Vedoucí práce JUDr. Ivana Průchová, CSc.

Legislativa:

Nařízení vlády č. 150/2015 Sb., ze dne 8. června 2015 o stanovení jednotkové výše poplatku za přírodní minerální vodu odebíranou ze zdroje přírodní minerální vody. In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-150>

Nařízení vlády č. 19/2020 Sb., ze dne 13. ledna 2020 o stanovení jednotkové výše poplatku za přírodní minerální vodu odebíranou ze zdroje přírodní minerální vody. In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-19>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0060&from=EN>

Vyhláška č. 5/2011 Sb., ze dne 20. prosince 2010 o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod. In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-5>

Vyhláška č. 423/2001 Sb., ze dne 20. listopadu 2001, kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních). In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-423>

Zákon č. 161/2001 Sb., ze dne 13. dubna 2001 o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon). In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-164>

Zákon č. 254/2001 Sb., ze dne 28. června 2001 o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>

Zákon č. 565/1990 Sb., ze dne 13. prosince 1990 o místních poplatcích. In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>

Zákon č. 278/2019 Sb., ze dne 15. října 2019, kterým se mění zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů ČR* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-278>

Internetové zdroje:

Analýza návštěvnosti turistické oblasti Jeseníky: Analýza dopadu turismu v Jeseníkách na veřejné rozpočty v roce 2018. *Sdružení cestovního ruchu Jeseníky* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: https://scr.jeseniky.cz/storage/user-4/module-67/analyza_jeseniky_final-2019_web_resize-15615331620phplioy86.pdf

Aqua Mineralis Glacensis. *Překračujeme hranice 2014 – 2020: Evropský fond pro regionální rozvoj* [online]. ©2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <http://aquamineralis.eu/>

Bayerische Anerkennungsverordnung. *Bayerische Staatskanzlei* [online]. 1991 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayAnerkV>true>

CzechTourism. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. ©2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/>

Český inspektorát lázní a zříděl. *Ministerstvo zdravotnictví ČR* [online]. 2016 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/Odbornik/obsah/cesky-inspektorat-lazni-a-zridelcil-1753_3.html

Databáze strategií: Portál strategických dokumentů ČR. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie>

Die Rechtsvorschrift 10000750. *Rechtsinformationssystem des Bundes* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrSbg&Gesetzesnummer=10000750>

Geltende Gesetze und Verordnungen. *Ministerium des Innern des Landes Nordrhein-Westfalen* [online]. 2007 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_text_anzeigen?v_id=100000000000000000460#det367730

Kommunalabgabengesetz: Fünfter Teil - Kostenersatz und sonstige Abgaben (§§ 42 - 45). *Dejure.org* [online]. 2017 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://dejure.org/gesetze/KAG/43.html>

Kurtaxe in Deutschland und Europa: Alle Informationen zur Tourismusabgabe. *Ab in den urlaub* [online]. 2017 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.ab-in-den-urlaub.de/magazin/service/kurtaxe/>

Lázeňská obec Teplice nad Bečvou [online]. ©2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.teplicenb.cz/>

Lázeňská péče. *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php>

Monitor. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>

Nahlížení do katastru nemovitostí. *ČÚZK: Státní správa zeměměřictví a katastru* [online]. ©2004-2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/>

Nový vlastník chystá obnovu lázní v Náchodě, stavět bude i město. In: *Achiweb: zprávy* [online]. 17. 1. 2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/domaci/novy-vlastnik-chysta-obnovu-lazni-v-nachode-stavet-bude-i-mesto>

Nový vlastník lázní v Náchodě chystá demolici zchátralých objektů. In: *Achiweb: zprávy* [online]. 31. 1. 2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/domaci/novy-vlastnik-lazni-v-nachode-chysta-demolici-zchatralych-objektu>

O obci a lázních Skalka. *Obec Skalka* [online]. ©2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.obceskalka.cz/informace-o-obci/historie/>

Obec Bludov [online]. ©2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.bludov.cz/>

Obec Janské Lázně [online]. 2019 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://janske-lazne.cz/>

Obec Jeseník [online]. ©2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.jesenik.org/>

Obec Lázně Bělohrad [online]. 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <http://www.lazne-belohrad.cz/>

Obec Lipová-lázně [online]. 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <http://www.lipova-lazne.cz/>

Obec Slatinice [online]. ©2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <http://www.slatinice.com/>

Obec Velichovky [online]. ©2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.obecvelichovky.cz/>

Obec Velké Losiny [online]. 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.losiny.cz/>

Plánovač tras. *Mapy.cz* [online]. 2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?planovani-trasy&x=17.2484000&y=49.5880000&z=11>

Portál územního plánování. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/>

Portál územního plánování: územní plány obcí. *Olomoucký kraj* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <http://uap.olkraj.cz/dmvs-gateway/uzemni-planu?nodeId=Main%3AUzemniPlany511623396&conversationContext=3>

Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje pro období 2014-2020. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/cestovni-ruch/dokumenty-koncepce/Program-rozvoje-cestovniho-ruchu-Analyticka-cast.pdf>

Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2014-2020. *Olomoucký kraj* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/program-rozvoje-cestovniho-ruchu-olomouckeho-kraje-2014-2020-cl-2686.html>

Strategie rozvoje kraje 2014–2020. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/rozvoj-2014-2020/Strategie_rozvoje_KHK_2014-2020.pdf

Strategie rozvoje kraje 2021–2027. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/rozvoj-2014-2020/_Strategie-rozvoje-KHK-2021-2027.pdf

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2015–2020. *Olomoucký kraj* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/strategie-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html>

Ubytování. *Airbnb* [online]. ©2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/>

Ubytování. *Booking.com* [online]. © 1996–2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.booking.com/index.cs.html>

Ústav územního rozvoje. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2017 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/?id=3789>

Územně plánovací dokumentace obcí. *Územní plánování Královéhradeckého kraje* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <http://uap.olkraj.cz/dmvs-gateway/uzemni-plany?nodeId=Main%3AUzemniPlany511623396&conversationContext=3>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

Veřejný rejstřík a Sběrka listin. *JUSTICE.CZ: Katalog životních situací* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WITH&jenPlatne=PLATNE](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WITH&jenPlatne=PLATNE)

Vlakové a autobusové spojení. *IDOS.CZ* [online]. 2020 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>